

# ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΕΣΤ'

ΤΕΥΧ. Α'

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14-115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308

1 ΜΑΡΤΙΟΥ 1989

ΑΡΙΘ. 4

## ΓΕΝΕΤΗΣΙΟΣ ΑΓΩΓΗ

Τὸ ὅτι ἡ σύγχρονος ἐποχὴ ἀσχολεῖται ποικιλοτρόπως περὶ τὴν μελέτην τῶν γενετησίων ἢ «σεξουαλικῶν» προβλημάτων εἶναι ἴσως ἀντίδρασις ἐναντίον μιᾶς τάσεως, ἢ ὁποῖα ἐκυριάρχει εἰς παλαιότερους χρόνους καὶ ἢ ὁποῖα ἀκόμη καὶ σήμερον δὲν ἔχει ὑπερνικηθῆ ὀριστικῶς εἰς μερικοὺς κύκλους. Ἡ τάσις αὕτη, ἢ ὁποῖα ὀδηγεῖ εἰς τὸ νὰ ἔχη τὴν γενετήσιον σφαῖραν ἐν κρυπτῷ ὡς «ταμπού» καὶ νὰ σιωπᾷ διὰ τὰ προβλήματα τῆς<sup>1</sup>, ἦτο ἀναμφιβόλως βλαβερὰ. Ἐὰν πρέπει νὰ ἀντιμετωπίζωμεν τὴν σωματικὴν καὶ βιολογικὴν σφαῖραν ὡς προωρισμένην νὰ ἐνταχθῆ εἰς τὴν ὁλότητα τῶν θείων σκοπῶν καὶ σχεδίων καὶ νὰ ἰστάμεθα ἐναντι αὐτῆς μετὰ σεβασμοῦ, κατ' ἀνάλογον τρόπον πρέπει νὰ ἰστάμεθα μετ' εὐλαβείας ἐνώπιον τῆς γενετησίου σφαίρας, εἰς τὴν ὁποῖαν ὀφείλομεν τὴν ὑπαρξίν ἡμῶν. «Τί ὑπάρχει ἄξιον μεγαλυτέρας τιμῆς καὶ σεβασμοῦ ἢ ἡ ἀνεξάντλητος αὕτη πηγὴ τῆς νέας ζωῆς, ἢ ὁποῖα εἰς τὴν διαδοχὴν τῶν γενεῶν διατηρεῖ τὸ γένος ἀθάνατον;»<sup>2</sup>.

Ὅθεν εἶναι δεδικοιολογημένον τὸ παράπονον πολλῶν νέων διὰ τὴν ἔλλειψιν τῆς καταλλήλου γενετησίου ἀγωγῆς. Ὁ Charles du Bois παρουσιάζει τὴν σχετικὴν διαμαρτυρίαν ἐνὸς νέου: «Διαμαρτύρομαι, λέγει, ἐξ ὀνόματος τῶν νέων τῆς ἐποχῆς μου ἐναντίον

τῶν παιδαγωγῶν, οἱ ὅποιοι δὲν γνωρίζουν νὰ δώσουν τὴν κατάλληλον ἀγωγήν. Ὁ πατὴρ ἔπρεπε νὰ γνωρίζῃ, ὅτι συνήθως ὁ νέος, ἀπὸ τοῦ 12ου ἔτους τῆς ἡλικίας καὶ ἔπειτα, ρυπαίνει τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν του. Εἶναι ἔγκλημα, ὅτι μᾶς ἐγκαταλείπουν ἐρείπια σωματικὰ καὶ ψυχικά, χωρὶς νὰ μᾶς βοηθοῦν. Ὅμιλῶ ἐξ ὀνόματος ἑκατομμυρίων νέων»<sup>3</sup>.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, εἶναι εὐχάριστον ὅτι ἡ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος Κατηχητικὴ προσπάθεια τῶν τελευταίων δεκαετιῶν ἔχει λάβει σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν τὴν ἀνάγκην τῆς σχετικῆς διαφωτίσεως τῶν νέων καὶ κατὰ ρηξικέλευθον καὶ πρωτοπορικὸν τρόπον ἔχει ἐντάξει εἰδικὰ μαθήματα εἰς τὰ Ἀναλυτικὰ Προγράμματα τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων καὶ εἰς τὰ διὰ τοὺς Κατηχητὰς προοριζόμενα Κατηχητικὰ Βοηθήματα. Τὰ μαθήματα ταῦτα ἀποτελοῦν πολύτιμα βοηθήματα καὶ διὰ τοὺς καθηγητὰς τῆς δευτεροβαθμίου ἐκπαιδεύσεως, οἱ ὅποιοι συχνάκις ἀναφέρουν, ὅτι τὰ χρησιμοποιοῦν πρὸς συμπλήρωσιν τῶν Ἀναλυτικῶν Προγραμμάτων τῶν μαθημάτων τοῦ Γυμνασίου καὶ τοῦ Λυκείου, τὰ ὁποῖα μέχρι τοῦδε δὲν ἐξασφαλίζον, ὡς μὴ ὠφελε, ἱκανοποιητικὴν διαφώτισιν πρὸς νικηφόρον ἀντιμετώπισιν ὑπὸ τῶν νέων τοῦ γενετησίου προβλήματος.

Ταῦτα δεικνύουν, ὅτι κατ' ἀρχὴν εἶναι ἀξιέπαινος ἢ πρόθεσις τοῦ Ὑπουργείου Ἐ-

1. Johannes Hessen, Der Sinn des Lebens — Τὸ νόημα τῆς ζωῆς, μτφρ. Εὐαγγέλου Θεοδώρου, Ἀθήναι, σελ. 101-102.

2. M. v. Gruder, Hygiene des Geschlechtslebens, ἐν J. M. Vermeyen, Der Mensch und Seine Werte, München, σελ. 119.

3. Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Μαθήματα Κατηχητικῆς ἢ Χριστιανικῆς Παιδαγωγικῆς, ἔκδοσις τετάρτη, ἐν Ἀθήναις 1988, σελ. 225-226.

θνικῆς Παιδείας καὶ Ὀρησκευμάτων πρὸς προώθησιν τῆς λεγομένης «σεξουαλικῆς διαφωτίσεως». Ἀλλὰ πῶς σκέπτεται τοῦτο νὰ πραγματοποιήσῃ ταύτην; Ὡς ἀνεκοινώθη, ἀπεφασίσθη ὅπως ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς σχολικοῦ ἔτους εἰσαχθῆ εἰς τὰ σχολεῖα τῆς δευτεροβαθμίου ἐκπαιδεύσεως «Πρόγραμμα ἀγωγῆς γιὰ τὶς διαπροσωπικὲς σχέσεις», τὸ ὁποῖον θὰ ἔχῃ ὡς κύριον σκοπὸν τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος διαφώτισιν.

Τὰ κυριώτερα θέματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται αἱ ἐπὶ μέρους ἐνότητες τῆς σχετικῆς διδακτέας ὕλης, ὡς ταῦτα ἐγένοντο γνωστὰ διὰ τῆς αὐτῆς ὑπουργικῆς ἀνακοινώσεως, εἶναι ἡ ἀσθένεια A.I.D.S.· αἱ μορφαὶ καὶ ἡ ἐξέλιξις τῶν κοινωνιῶν (Μητριαρχία - Πατριαρχία)· ἀλλαγὰι εἰς τὴν μορφήν τῆς οἰκογενείας· ἀλλαγὰι καὶ ἐπιδράσεις εἰς ἄλλους κοινωνικοὺς θεσμοὺς καὶ παραδοσιακὰς ἀξίας (γάμος, μονογαμία, παρθενία, προῖξ)· ἐξέλιξις τῶν ρόλων τῶν δύο φύλων, διεθνὲς γυναικεῖον κίνημα, «ἰσότης» εἰς τὰς σχέσεις τῶν φύλων, νέον οἰκογενειακὸν δίκαιον, ἐργασία τῆς γυναικός· ἐπικοινωνία, συντροφικότης, συνυπευθυνότης καὶ ἀλληλοσεβασμὸς ἐν τῇ συμβίωσει· φάσεις ἐν τῇ ζωῇ τῆς οἰκογενείας (ἀσθένεια, ἀνεργία, θάνατος)· βιοψυχοκοινωνικά χαρακτηριστικὰ τῆς ἐφηβείας (σχέσεις πρὸς γονεῖς, συνομηλικούς κ.λπ.)· ἐνημέρωσις περὶ τῆς σεξουαλικῆς ἐνοχλήσεως, ἐκμεταλλεύσεως καὶ κακοποιήσεως καὶ περὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἀρνήσεως καὶ τῆς καταγγελίας τοῦ ὑπευθύνου· ἀνατομία καὶ φυσιολογία τοῦ γεννητικοῦ συστήματος ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν· ὑγιεινὴ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων<sup>4</sup>.

Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος Πρόγραμμα, συμφώνως πρὸς τὴν ἀνακοινωθεῖσαν ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, θὰ διδάσκεται εἰς τὴν ἀρχὴν ὑπὸ 360 καθηγητῶν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, οἱ ὁποῖοι θὰ προετοιμαστοῦν σχετικῶς ἐν ὀλιγομῆνῳ ἐπιμορφωτικῷ σεμιναρίῳ. Οἱ ἐκπαιδευτικοὶ οὗτοι, οἱ ὁποῖοι θὰ ἐπιλεγοῦν μέχρι τοῦ προσεχοῦς Μαΐου, θὰ εἶναι φιλόλογοι, βιολόγοι, ψυχολόγοι καὶ καθηγηταὶ σωματικῆς ἀγωγῆς. Ἡ ἐφαρμογὴ

τοῦ Προγράμματος θὰ γίνῃ ἀρχικῶς κατὰ πειραματικὸν τρόπον εἰς Γυμνάσια καὶ Λύκεια, τὰ ὁποῖα θὰ ἐπιλεγοῦν ἐντὸς ἐξ περιοχῶν τῆς χώρας. Παρὰ τὴν θεωρεῖται ἀναγκαῖα ἡ εὐαισθητοποίησις καὶ ἡ συνεργασία τῶν γονέων δι' εἰδικῶν σεμιναρίων, ὁμιλιῶν κ.λπ.<sup>5</sup>.

\*

Αἱ ὡς ἄνω ἀποφάσεις, αἱ ὁποῖαι ἀνεκοινώθησαν ἐν συνεντεύξει Τύπου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Παιδείας καὶ Ὀρησκευμάτων καὶ ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας διὰ θέματα «ἰσότητος» τῶν δύο φύλων Ὑφυπουργοῦ Προεδρίας καὶ ἐν συνεχείᾳ κατέστησαν εἰς πάντας γνωστὰ διὰ τῶν ἐφημερίδων, τῆς τηλεοράσεως καὶ τοῦ ραδιοφώνου, ἐκ πρώτης ὕψεως φαίνονται θετικά, διότι ἀναφέρονται εἰς σημαντικὸν τομέα τοῦ καθ' ὅλου παιδαγωγικοῦ ἔργου. Παρὰ ταῦτα δεδικοιολογημένως γίνονται δεκτὰ μετὰ σκεπτικισμοῦ καὶ δημιουργοῦν πολλὰς ἐπιφυλάξεις, ἀμφιβολίας ἢ καὶ ἀνησυχίας, αἱ κυριώτεροι τῶν ὁποίων εἶναι αἱ ἐξῆς:

Ἐξ ἐπόψεως εἰδολογικῆς ἢ μορφολογικῆς ἢ διδακτέα ὕλη τοῦ Προγράμματος παρουσιάζεται κατὰ τρόπον ἀντιπαιδαγωγικόν, ἄνευ λογικοῦ εἴρμου καὶ ἐσωτερικῆς συνοχῆς, ἄνευ αἰτιώδους συναρτήσεως καὶ ἀλληλουχίας τῶν ἐπὶ μέρους. Αἱ διάφοροι ἐνότητες τῆς ὕλης ταύτης δὲν συνδέονται εἰς ὀργανικὴν ὁλότητα, ἀλλὰ συμπαρατάσσονται συμπληρωματικῶς ἢ καὶ πρωθυστερώς εἰς ἐν μηχανικὸν ἄθροισμα. Καθὼς μάλιστα προτάσσονται τὰ περὶ Aids, δημιουργεῖται ἡ ἐντύπωσις, ὅτι ἡ γενετήσιος ἀγωγή θὰ ἀρχίζῃ νὰ οἰκοδομῆται ἐκ τῶν κερμάτων τῆς στέγης καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν θεμελιῶν. Εἶναι προφανὴς ἡ ἔλλειψις μεθοδολογικῶν κριτηρίων εἰς τὴν κατάταξιν τῆς ὕλης. Διὰ νὰ γίνῃ σαφέστερον αὐτό, τὸ ὁποῖον λέγομεν, συμβαίνει ἐπὶ τοῦ προκειμένου κάτι ἀνάλογον πρὸς ὅ,τι θὰ συνέβαινεν, ἐὰν παρουσιάζωμεν πρόγραμμα διδασκαλίας Ὑγιεινῆς, ἐκκινούντες οὐχὶ ἐκ τῆς ἐννοίας τῆς ὑγείας καὶ τῶν ψυχосωματικῶν γνωρισμάτων καὶ προϋποθέσεων αὐτῆς, ἀλλ' ἐκ τοῦ αἰτήματος

4. Ἐφημερίς «Τὰ Νέα», 27 Ἰανουαρίου 1989, σελ. 16.

5. Αὐτόθι.

τῆς ἀποφυγῆς τοῦ καρκίνου ἢ τῆς σαλμονέλας.

Ἐξ ἐπόψεως περιεχομένου ἀναμφιβόλως πολλὰ ἐκ τῶν ἐπὶ μέρους θεμάτων τοῦ Προγράμματος εἶναι σπουδαιότατα καὶ ὁπωσδήποτε πρέπει νὰ ἀποτελοῦν ἀντικείμενον διαφώτισεως τῶν μαθητῶν τοῦ Γυμνασίου καὶ τοῦ Λυκείου. Ἀλλὰ τὰ θέματα αὐτά, ὡς ἤδη ἔχει παρατηρηθῆ εὐστόχως, θὰ ἠδύναντο νὰ καλύπτονται ἄριστα ὑπὸ τῶν Ἀναλυτικῶν Προγραμμάτων τῶν ἤδη ὑπαρχόντων μαθημάτων (Ἵγεινῆς, Κοινωνιολογίας, Ἱστορίας, Στοιχείων Δικαίου, Ψυχολογίας, Ἀνθρωπολογίας, Θρησκευτικῶν καὶ ἰδίως Χριστιανικῆς Ἠθικῆς)<sup>6</sup>.

Ἡ ἔνταξις τῶν περισσοτέρων ἐκ αὐτῶν μνημονευθέντων ἐπὶ μέρους θεμάτων εἰς τὰ Ἀναλυτικὰ Προγράμματα τῶν διαφόρων μαθημάτων τοῦ Γυμνασίου καὶ τοῦ Λυκείου, ἀκόμη καὶ αὐτοῦ τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ἢ καὶ τοῦ Νηπιαγωγείου, θὰ ἐβοήθει, ὥστε ἡ ἀνάπτυξις τῶν θεμάτων τούτων νὰ μὴ γίνεταί ὑπερτροφικῶς καὶ κατὰ ἀντιπαιδαγωγικὸν τρόπον εἰς μίαν οἰανδήποτε τάξιν τοῦ Γυμνασίου ἢ τοῦ Λυκείου. Τοῦτο θὰ ἐσημαινεν εἴτε δημιουργίαν προῶρων προβληματισμῶν ἢ σκανδαλισμῶν, εἴτε ἄχρηστον διαφώτισιν ἐπὶ γνωστῶν ἤδη εἰς τὴν σημερινὴν νεολαίαν ζητημάτων. Ἡ ἔνταξις τῆς σχετικῆς διδακτέας ὕλης εἰς τὸ ὅλον ἐκπαιδευτικὸν Πρόγραμμα πρέπει νὰ γίνεταί κατὰ κλιμακωτὸν τρόπον καὶ διὰ χρήσεως τῆς ἐν τῷ μορφωτικῷ ἔργῳ ἀρχῆς τῆς ὀλότητος. Συμφώνως πρὸς τὴν προβαλλομένην ὑπὸ τῆς Παιδαγωγικῆς ἀρχῆς ταύτην, ἡ γενετήσιος ἀγωγή, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη βιοθεωριακοῦ χαρακτῆρος μορφωτικὴ προσπάθεια, δὲν πρέπει νὰ συρρικνώνεται εἰς ἓν μάθημα, τὸ ὁποῖον ἀναγκαστικῶς περιορίζεται εἰς μίαν τάξιν ἢ ἔστω εἰς δύο τάξεις, ἀλλὰ πρέπει νὰ ὀρμᾶται ἐκ τοῦ ὁργανικοῦ ὅλου τῶν θείων σκοπῶν τοῦ γενετησίου ἐνστίκτου, διὰ νὰ προσαρμόζη τὸ περιεχόμενον καὶ τὴν μορφήν τῆς διδασκαλίας εἰς τὰ στάδια καὶ τὰς βαθμίδας τῆς προοιούσης ἀναπτύξεως καὶ ὀρι-

μάνσεως κατὰ τὴν νηπιακὴν, παιδικὴν, προεφηβικὴν, ἐφηβικὴν καὶ μετεφηβικὴν ἡλικίαν καὶ νὰ προσφέρῃ τὰ σχετικὰ ἐπὶ μέρους μορφωτικὰ στοιχεῖα εἰς — κατὰ ἡλικίας καὶ τάξεις — ἐπαλλήλους, ἀλλὰ πάντοτε ὁμοκέντρους, κύκλους, ὁλονὲν εὐρυνόμενους καὶ πλουτιζομένους ἀναλόγως πρὸς τὰς προσλαμβανούσας παραστάσεις καὶ τὴν πνευματικὴν κατάστασιν τῶν μορφουμένων. Ἡ προσφορὰ τῆς σχετικῆς διδακτικῆς ὕλης ἀπὸ τοῦ Νηπιαγωγείου μέχρι τῆς τελευταίας τάξεως τοῦ Λυκείου πρέπει νὰ ἔχη πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ἐν τῷ ὄλῳ κειμένην ἐνιαίαν τελολογικὴν ἀρχὴν καὶ κατεύθυνσιν. Ἐν τῇ καθ' ὅλου ἀγωγῇ, τουλάχιστον ἐπὶ τῶν βιοψυχοκοινωνικῶν ζητημάτων, πρέπει νὰ ἰσχύῃ ἡ ἀρχὴ τοῦ Ἀριστοτέλους: «Τὸ ὅλον προηγείται τοῦ μέρους».

Μετὰ λύπης παρατηροῦμεν, ὅτι ἐν τῷ θεματολογίῳ τοῦ εἰσαγομένου εἰς τὰ Σχολεῖα Μέσης Ἐκπαιδεύσεως νέου Προγράμματος οὐδεὶς λόγος γίνεταί περὶ τοῦ ἐνοποιοῦ ὁργανικοῦ ὅλου, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ γίνεταί αἰσθητὸν εἰς τὴν διαπραγματεύσειν πάντων τῶν ἐπὶ μέρους θεμάτων. Ἡ ἰδέα τοῦ ὅλου αὐτοῦ, δηλαδὴ τῶν ὑπὸ τῆς ἑλληνορθόδοξου παραδόσεως προβαλλομένων σκοπῶν τῆς γενετησίου σφαίρας, πρέπει ὡς ζωτικὴ ἐντελέχεια νὰ ἐμψυχώνῃ πᾶσας τὰς ἐπὶ μέρους πτυχὰς τῆς γενετησίου ἀγωγῆς.

Ἡ ἐξ ἐπόψεως περιεχομένου σοβαρὰ αὐτὴ ἔλλειψις τοῦ γνωστοποιηθέντος Προγράμματος, ἡ ὁποία εὐκταῖον θὰ ἦτο νὰ μὴ εἶναι σκόπιμος, γίνεταί περισσότερο ἀνησυχητικὴ ἐκ τοῦ ὅτι τὸ ὅλον Πρόγραμμα ἐπιβαρύνεται δυσαναλόγως ὑπὸ θεμάτων ἀσχετῶν πρὸς τὸ ζήτημα τῆς γενετησίου διαφώτισεως, ἐνῶ παραλείπονται ἄλλα θέματα, σχετιζόμενα ἀμέσως πρὸς τὴν γενετήσιον ἢ «σεξουαλικὴν» ἠθικὴν δεοντολογίαν. Ὡσαύτως δέον νὰ ἐπισημανθῆ, ὅτι, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν «σεξουαλικὴν» παθολογίαν, περὶ τῆς ὁποίας ἀναμφιβόλως πρέπει νὰ διαφωτισθοῦν οἱ νέοι, τὰ προβαλλόμενα ἐν τῷ Προγράμματι θέματα ἔχουν περισσότερο κατασταλτικὸν ἢ θεραπευτικὸν χαρακτῆρα καὶ ἐλάχιστα προληπτικὸν ἢ προφυλακτικὸν. Τὸ ὑπάρχον ἐκ πρώτης ὄψεως προληπτικὸν στοιχεῖον περιο-

6. Κωνσταντίνου Χολέβα, Τί κρύπτεται πίσω ἀπὸ τὴν «σεξουαλικὴν διαφώτιση»; Ἐφημερὶς «Ὁρθόδοξος Τύπος», ἀρ. 825, 10 Φεβρουαρίου 1989, σελ. 1 καὶ 4.

ρίζεται οὐχί εἰς τὴν πνευματικὴν θωράκισιν τῆς νεολαίας πρὸς ἐκλογὴν τῆς ἐγκρατείας καὶ τῆς ἀποκρούσεως τῶν ἐλευθέρων προγαμιαίων («σεξουαλικῶν») σχέσεων, ἀλλὰ πρὸς γνῶσιν τῆς τεχνικῆς τῆς προφυλάξεως ἐκ τῆς ἐγκυμοσύνης ἢ ἐκ τῶν ἀσθενειῶν, αἱ ὁποῖαι συχνάκις συνοδεύουν τὴν πρὸ ἢ ἐκτὸς τοῦ γάμου ἐλευθέραν ἱκανοποίησιν τοῦ σεξουαλικοῦ ἐνστίκτου. Περὶ τῆς διαφωτίσεως τῶν νέων διὰ τὰ ἐκφυλιστικὰ ἀποτελέσματα τοῦ σημερινοῦ («πανσεξουαλισμοῦ») καὶ διὰ τὴν ἀνάγκην τῆς κηρύξεως ὑπ' αὐτῶν μιᾶς ἡρωϊκῆς ἀντεπαναστάσεως εἰς τὴν «σεξουαλικὴν ἐπανάστασιν» τῶν ἡμερῶν μας<sup>7</sup> οὐδὲν προβλέπεται ἐντὸς τοῦ ἀνακοινωθέντος «Προγράμματος ἀγωγῆς γιὰ τὶς διαπροσωπικὲς σχέσεις». Εἰδικώτερον διὰ τὰς νεάνιδας θὰ ἔπρεπε νὰ ληφθῇ ἰδιαιτέρα μέριμνα, ὥστε νὰ κατανοηθῇ ὑπ' αὐτῶν, ὅτι διὰ τὴν λεγομένην «σεξουαλικὴν ἀπελευθέρωσιν» ἰσχύει ὁ λόγος τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θεολόγου «Ἄνδρες οἱ νομοθετοῦντες καὶ κατὰ (=ἐναντίον) γυναικῶν ἢ νομοθεσία». Θὰ ἔπρεπε, ἐπὶ πλεόν, νὰ προβλέπεται διαφώτισις περὶ τοῦ ἀπαραδέκτου τῶν ἐκτρώσεων καὶ ἀμβλώσεων.

Πολὺ φοβούμεθα, ὅτι τὰ προληπτικὰ ἢ προφυλακτικὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα θὰ ὑποδεικνύονται ἐντὸς τῶν πλαισίων τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος Προγράμματος, θὰ ἔχουν χαρακτῆρα ἀνάλογον πρὸς τὸν τῆς ἐκστρατείας τῶν ἀρμοδίων Ὑπουργείων πρὸς διαφώτισιν τῶν Ἑλλήνων περὶ τῆς φοβερᾶς νόσου τοῦ A.I.D.S. Περὶ τῆς ἐκστρατείας ταύτης ὁ γράφων εἶχε σημειώσῃ ἐν σχολίῳ του τὰ ἑξῆς: «Τὰ ἀρμόδια Ὑπουργεῖα διὰ διαφωτιστικῶν φυλλαδίων καὶ δι' ἐπαναλαμβανομένων τηλεοπτικῶν προγραμμάτων καὶ ραδιοφωνικῶν ἀνακοινώσεων προσπαθοῦν νὰ ὑποδείξουν τοὺς τρόπους τῆς προφυλάξεως ἐκ τῆς νόσου. Παρὰ ταῦτα, εἶναι λίαν λυπηρὸν τὸ γεγονός, ὅτι ἡ ὅλη ἐκστρατεία περιορίζεται ἐπὶ τοῦ βιολογικοῦ καὶ σωματικοῦ πεδίου κατὰ τρόπον μᾶλλον διευκολύνοντα τὴν ἠθικὴν ἐκλυσιν καὶ διαφθοράν. Οὕτως προϋποτίθεται συνήθως ὡς αὐτονόητος καὶ ἀναπόφευκτος ἢ «σεξουαλικὴ ἀπελευθέρωσις» ἢ ὁ ἀχαλίνωτος

ἠδονισμός, χωρὶς νὰ ὑποδεικνύεται εἰς τοὺς νέους ἡ ὁδὸς τῆς ἐγκρατείας, τῆς αὐτοκυριαρχίας καὶ τῆς ὑγιοῦς ἀσκήσεως, ἥτις θεωρεῖ τὸ σῶμα ὡς ναὸν τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ὑποτάσσει αὐτὸ εἰς τὴν ὀλότητα μιᾶς ἀνωτέρας πνευματικῆς ζωῆς. Ἐπίσης ἡ «διαφωτιστικὴ» αὐτὴ προσπάθεια οὐ μόνον δὲν ὑπομνησκει, ὅτι αἱ ἐκτὸς τοῦ γάμου γενετήσιοι σχέσεις εἶναι ἐκφυλιστικαί, ἀλλ' ἀντιθέτως προπαγανδίζει ταύτας<sup>8</sup>.

Ἐπειτα εἶναι λυπηρὸν, ὅτι εἰς τὴν ἐκπονήσασαν τὸ Πρόγραμμα ἐπιτροπὴν δὲν ἐκλήθη ἐκπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας. Ἐξ ἄλλου εἶναι ἀπογοητευτικόν, ὅτι πρὸς διδασκαλίαν τῶν θεμάτων τοῦ Προγράμματος θὰ ἐπιστρατευθοῦν, συμφώνως πρὸς τὴν γενομένην ὑπουργικὴν ἀνακοίνωσιν, ἀκόμη καὶ γυμνασταί, ἀλλ' οὐχί θεολόγοι!

Τούτων οὕτως ἐχόντων, δεδικαιολογημένως γεννῶνται τὰ ἐρωτήματα: Μήπως, ἀντὶ τῆς κατὰ μηχανικὸν τρόπον εἰσαγωγῆς ἰδιαιτέρου μαθήματος περὶ τῆς «σεξουαλικῆς διαφωτίσεως», θὰ ἔπρεπε νὰ ληφθῇ σοβαρὰ μέριμνα διὰ νὰ ἐνισχυθῇ καταλλήλως ἡ σχετικὴ ὕλη τῶν ὑπαρχόντων μαθημάτων; Καὶ γενικῶς ποῖαι ἀρχαὶ πρέπει νὰ διέπουν τὸ ἔργον τῆς σχετικῆς διαφωτίσεως τῶν νέων, ἀρχαί, αἱ ὁποῖαι κατ' οὐδένα τρόπον πρέπει νὰ παραθεωρῶνται ὑπὸ τοῦ ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἑλλάδι Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων;

Συνοπτικὴν ἀπάντησιν εἰς τὰ ἐρωτήματα αὐτὰ ἄς ἐπιτραπῇ νὰ δώσωμεν εἰς τὸ ἐπόμενον ἄρθρον μας.

#### ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ὁμότιμος Καθηγητὴς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

8. Περιοδ. «Ἐκκλησία», ἀρ. 13, 1/15 Σεπτεμβρίου 1986, σελ. 554. Πρβλ. Σεβ. Μητροπολίτου Δημητριάδος κ. Χριστοδούλου, Μήπως εἶναι λάθος;..., ἐφημ. «Ἐλεύθερος Τύπος», 4 Φεβρουαρίου 1989.

Παρακαλοῦνται ὅσοι ἀποστέλλουν ταχυδρομικὲς ἐπιταγὲς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Θεολογία», «Ἐκκλησία» καὶ «Ἐφημέριος», νὰ σημειῶνουν καὶ τὴν αἰτία τῆς ἀποστολῆς.

7. Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 247-248.

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ  
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΡΙΘ. { ΠΡΩΤ. 502  
ΔΙΕΚΠ. 225

Ἀθήνησι τῇ 20ῃ Φεβρουαρίου 1989

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 2488

Π ρ ό ς

Τ ό ν ε ύ σ ε β ῆ Ἑ λ λ η ν ι κ ό ν Λ α ό ν

Τέκνα μας ἀγαπητά,

Ἡ Πατρίδα μας, ἐδῶ καὶ ἀρκετὰ χρόνια, παρουσιάζει σημεῖα δημογραφικῆς παρακμῆς ποὺ ἀποδεδειγμένα ὀδηγοῦν σὲ φυλετικὸ ἀφανισμό. Τὸ δημογραφικὸ μας πρόβλημα εἶναι θέμα σοβαρὸ καὶ μεγάλο, εἶναι θέμα ἐθνικὸ καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀντιμετωπισθεῖ κατὰ προτεραιότητα. Συγκεκριμένα, ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία ζεῖ σήμερα μιὰ ἐντονη δημογραφικὴ ἀλλαγὴ, ποὺ τὴν τελευταία δεκαετία πῆρε τὴν μορφή μιᾶς πληθυσμιακῆς κρίσεως, φαινόμενο μοναδικὸ στὴ σύγχρονη ἑλληνικὴ ἱστορία μὲ ἀνυπολόγιστες ἐπιπτώσεις, ἐθνικὲς, οἰκονομικὲς καὶ κοινωνικὲς. Γιὰ πρώτη φορὰ καὶ σὲ περίοδο εἰρήνης ἡ χώρα μας καταγράφει μιὰ ραγδαία κατάρρευση τοῦ πληθυσμοῦ της, ἡ ὁποία τελευταίως γίνεται μὲ συνεχῆ ρυθμὸ ὑπογονιμότητας, κάτω ἀπὸ τὸ ἔσχατο ὄριο ἀντικαταστάσεως τῶν γενεῶν. Ἡ ὀλιγοτεκνία καὶ ἡ φυγοτεκνία ἔλαβε ἀπίθανες διαστάσεις στὴν ἐποχὴ μας. Καὶ ἐνῶ ὁ πλανήτης μας, ὅπως κάποιος ἀκαδημαϊκὸς τινίζει, ἀγωνιᾷ μπροστὰ στὸν κίνδυνο τοῦ ὑπερπληθυσμοῦ, ἡ ἑλληνικὴ φυλὴ τῶν σοφῶν καὶ τῶν ἡρώων καὶ τῶν σημερινῶν ταλαιπωρημένων ἀπογόνων τους, κινδυνεύει νὰ ἐξαφανισθεῖ μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου, ἂν δὲν προταθεῖ ἡ μέριμνα γιὰ τὴν ἀναστολὴ τῆς πορείας πρὸς τὸν δημογραφικὸ γκρεμὸ. «Ἡ Ἑλλάδα γέρασε· ἡ Ἑλλάδα δὲν ἔχει τὰ παιδιά ποὺ χρειάζεται· ἡ Ἑλλάδα μεγαλώνει στὴν ἡλικία, ἀλλὰ μικραίνει ὁ κόσμος της», τόνισε πρὶν μερικὲς ἡμέρες ὁ καθηγητὴς κ. Τζιαφέτας σὲ σχετικὴ μὲ τὸ θέμα εἰσήγησή του. Τὸ 1979 ποὺ εἶχε χαρακτηρι-

σθεῖ ὡς «Ἔτος τοῦ Παιδιοῦ», βρῆκε τὴ χώρα μας χωρὶς παιδιά. Ἦδη ἡ ὑπαιθρος, ἡ «παιδομάνια» ποὺ τροφοδοτεῖ τὰ ἀστικὰ κέντρα, ἀπὸ 105.300 γεννήσεις τὸ 1956, ἔχει μόνον 75.000 τὸ 1975. Οἱ ἡλικιωμένοι ἀπὸ 687.000 τὸ 1961, ἔφθασαν σὲ 1.200.000 τὸ 1980. Κι ὅμως, τὸν ἴδιο χρόνον οἱ ἐργάτες μας καὶ οἱ ἐπιστήμονές μας —νέοι φυσικὰ— ἐνισχύουν τὸ ἐργατικὸ καὶ ἐπιστημονικὸ δυναμικὸ τῶν πλουσίων χωρῶν. Σήμερα ὑπάρχουν στὴ χώρα μας μόνον 104.000 οἰκογένειες μὲ τρία παιδιά καὶ μόλις τριακόσιες περίπου μὲ δέκα. Καὶ νὰ σκεφθεῖ κανεὶς ὅτι τὸ 1821 οἱ πολύτεκνοι ἀποτελοῦσαν τὸ 70ο τοῦ πληθυσμοῦ μας, τὸ 1912-13 στοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους τὸ 50ο καὶ στὸν πόλεμον τοῦ 1940 τὸ 30ο. Καὶ κάτι ἀκόμα. Πρέπει νὰ παύσουμε νὰ θεωροῦμε τὴν πολυτεκνία δείγμα ἀνευθυνότητος καὶ χαμηλῆς στάθμης, ἀλλὰ σὰν ἓνα θαῦμα ποὺ ἐὰν ἐπανέλθει στὴν ἑλληνικὴ κοινωνία θὰ μᾶς σώσει. Ἡ ἱστορία διδάσκει ὅτι οἱ μεγαλύτερες πολιτικὲς, ἐπιστημονικὲς καὶ ἡρωικὲς φυσιογνωμίαι (Κάντ, Σοῦμπερτ, Κέπλερ, Γλάδστων, Κολοκοτρώνης, Μακρυγιάννης, Παπαφλέσσας, Μπότσαρης, Παῦλος Μελάς κ.ἄ.), ὑπῆρξαν πολύτεκνοι ἢ παιδιά πολυτέκνων.

Καὶ τὰ αἷτια τῆς ὑπογεννητικότητος; Πολλὰ καὶ διάφορα. Ἀναφέρουμε μερικά. Οἱ ἀμβλώσεις, ποὺ κάθε χρόνο τόσες χιλιάδες ψυχὲς θανατώνονται, οἱ ἐλεύθερες συμβιώσεις, ἡ μετανάστευση καὶ ἡ ἄνιση καὶ ἐντονη ἀστικοποίηση, ὁ ἀσφυκτικὸς ἐγκλωβισμὸς τοῦ μισοῦ σχεδὸν πληθυσμοῦ στὴν πρωτεύουσα, τὸ ἄγχος τῆς ἐπιβιώσεως, ἡ αὔξηση τοῦ καταναλωτισμοῦ καὶ

τοῦ εὐδαιμονισμοῦ, ἡ τραγικὴ παρεξήγηση τοῦ γυναικείου κινήματος, ἡ χαλάρωση τῆς θρησκευτικῆς πίστεως καὶ ἡ ἐλάττωση τῆς ἐπίδρασεως τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἀνεπάρκεια προστασίας τῆς μητρότητας, ἡ ἐν γένει ἔλλειψη οἰκογενειακῆς πολιτικῆς, ἡ ἀνεξέλεγκτη εἴσοδος ἀλλοδαπῶν στὴ χώρα μας, ἡ βιολογικὴ ἐπίδραση τῶν ναρκωτικῶν καὶ τόσα ἄλλα ποὺ ἔχουν ἄμεση ἐπίδραση στὸν κλονισμὸ τοῦ γάμου καὶ ποὺ ἐπέφεραν τὴν χαλάρωση τῆς οἰκογενείας.

Ἡ σημερινὴ κατάσταση εἶναι τραγικὴ. Ἡ πληθυσμιακὴ ὑπόσταση τῆς χώρας συγκλονίζεται γιὰ τρίτη φορὰ μέσα σὲ 2.500 χρόνια. Τὸ ἐπίπεδο τεκνογονίας δὲν ἀφήνει τὰ ἀπαραίτητα ὄρια ἀσφαλείας γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση ἐκτάκτων γεγονότων (πόλεμοι, ἐπιδημίες, μαζικὲς μεταναστεύσεις), μὲ ἀφαιμακτικὲς πληθυσμιακὲς ἐπιδράσεις. Σύντομα ἡ Βαλκανικὴ θὰ μείνει χωρὶς Ἕλληνες, φωνάζουν μερικοί. Πρᾶγμα ἀναπόφευκτο ἀφοῦ εἴμαστε πρῶτοι σὲ ὑπογεννητικότητα. Τὸ 2000 θὰ ἔχουμε 1.877.000 νέους, ἡ Τουρκία 20.688.000, θὰ εἴμαστε 11 ἑκατομμύρια, ἡ Τουρκία 95, θὰ ἔχουμε 2.000.000 γέροντες. Τὸ 1985 εἴχαμε 140.000 γεννήσεις, ἡ Τουρκία 1.500.000. Ἀριθμοὶ τρομακτικοὶ ποὺ πρέπει νὰ μᾶς προβληματίσουν.

Ἡ κατάσταση αὐτὴ δημιουργεῖ σημαντικὲς καὶ ἄμεσες ἐπιπτώσεις ἐθνικὲς, οικονομικὲς, κοινωνικὲς, ποὺ συμβάλλουν στὴν ἀποδυνάμωση τῆς οἰκογενείας. Ἡ μείωση τῆς φυσικῆς ἀκμῆς τῆς χώρας, τοῦ πληθυσμιακοῦ δυναμικοῦ στα νησιά τοῦ Ἰονίου καὶ ἰδιαίτερα τοῦ Ἀνατολικοῦ Αἰγαίου ὅπου οἱ θάνατοι εἶναι περισσότεροι τῶν γεννήσεων, καὶ ἡ ἐκ τοῦ λόγου αὐτοῦ ἀριθμητικὴ μείωση τῶν στρατευσίμων κλάσεων ὡς καὶ ἡ δημογραφικὴ δυναμικότητα τῆς μουσουλμανικῆς μειονότητας στὴν Θράκη, προκαλοῦν προβλήματα καὶ ἀνάγκες πρόσθετες στὶς Ἐνοπλές Δυνάμεις τῆς χώρας. Ἐξ ἄλλου ἡ αὐξηση τῆς γηράσεως θὰ ὀδηγήσει σὲ μιὰ ὑπερεκπροσώπηση τῶν γερόντων σὲ ὅλες τὶς βαθμίδες τῆς κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς ζωῆς τοῦ τόπου, μὲ ὅλα τὰ φαινόμενα ποὺ δὲν διακρίνονται γιὰ τὴν προοδευτικότητά τους.

Γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος ἔχουν προταθεῖ ἀπὸ διαφόρους, διάφορα οικονομικὰ καὶ ἄλλα μέτρα, ὅπως π.χ. ἡ χορήγηση ἐπι-

δόματος γιὰ τὴν ἀπόκτηση τρίτου παιδιοῦ, ἡ φορολογικὴ ἀπαλλαγὴ τῶν πολυτέκνων, ἡ αὐξηση τῶν βρεφονηπιακῶν σταθμῶν, νομικὲς ρυθμίσεις γιὰ τὴν ἐνίσχυση τοῦ θεσμοῦ τῆς οἰκογενείας κ.ἄ. Ἄς ληφθεῖ ἰδιαίτερα ὑπ' ὄψει, ὅτι γιὰ τὸν ἴδιο σκοπὸ ἰδρύθηκε τελευταίως ἴδρυμα μὲ τὴν ἐπωνυμία «ΙΔΡΥΜΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΕΩΣ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΤ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ» (Σόλωνος 31, 106 71 Ἀθήνα), ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, μὲ σκοπὸ τὸν πανεθνικὸ ἀγῶνα γιὰ τὴν ταχύτερη δυνατὴ ἐπίλυση τοῦ δημογραφικοῦ προβλήματος καὶ τὴν ἀποτροπὴ τοῦ προσεγγίζοντος κινδύνου ἀφανισμοῦ τοῦ ἔθνους, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν στήριξη τῆς οἰκογενείας μὲ βάση τὶς ἑλληνικὲς ἀρχὲς καὶ παραδόσεις. Παράλληλα ἰδρύθηκε Σωματεῖο μὲ τίτλο «ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΕΩΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΤ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ» (ὁδὸς Σαριπόλου 9, 106 82 Ἀθήνα), μὲ ἀποκλειστικὸ σκοπὸ τὴν μὲ κάθε νόμιμο μέσο ἠθικὴ καὶ ὕλικὴ ἐνίσχυση καὶ στήριξη τοῦ ἔργου τοῦ ὡς ἄνω Κοινοφελοῦς Ἰδρυματος. Κάνομεν ἐκκλήση πρὸς ὅλους τοὺς Ἕλληνες νὰ ἐγγραφοῦν, ὅσο τὸ δυνατόν περισσότεροι, στὸ Σωματεῖο τῶν «ΦΙΛΩΝ» ἀφοῦ ὁ σκοπὸς του εἶναι καὶ ἱερὸς καὶ ἅγιος καὶ ἐθνικός.

Τέκνα μας ἀγαπητά,

Τὸ ζήτημα τῆς ὑπογεννητικότητας στὴ χώρα μας εἶναι ἀπὸ τὰ πλέον σοβαρά. Δυστυχῶς οἱ ἑλληνικὲς οἰκογένειες καλυπτόμενες πίσω ἀπὸ πολλὰς δικαιολογίες καὶ προφάσεις, περιορίζονται στὴ γέννηση ἑνὸς ἢ δύο μόνο παιδιῶν. Οἱ στατιστικὲς ἐπὶ τοῦ θέματος εἶναι ἀμείλικτες καὶ δημιουργοῦν θλίψη. Εἶναι βέβαια ἀλήθεια, ὅτι ἡ Πολιτεία δὲν λαμβάνει τὰ κατάλληλα μέτρα γιὰ τὴν προστασία τῶν πολυτέκνων οἰκογενειῶν καὶ γιὰ τὴν παρακίνηση τῶν νέων ἀνδρογύνων νὰ ἀποκτήσουν περισσότερα τοῦ ἑνὸς ἢ δύο παιδιῶν. Ἐγκαταλείπονται δὲ οἱ πολυτέκνοι στὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ θὰ μπορούσαν νὰ ἐνισχυθοῦν ἀποτελεσματικὰ, ἂν τὰ ζητήματά τους ἐξετάζονταν μὲ στοργὴ καὶ ρεαλισμὸ. Ἀπευθυνόμεστε στὴν Κυβέρνηση καὶ τὴν Ἐθνικὴ Ἀντιπροσωπεία καὶ ζητοῦμε νὰ μὴ παραλείψουν νὰ κάνουν τὶς ἀπαραίτητες ἐνέργειες, ἐνθαρρύνον-

τας τὴν αὐξηση τῆς τεκνογονίας καὶ ἀνακουφίζοντας αὐτοὺς ποὺ φέρουν τὸ βάρος τῆς γεννήσεως καὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδιῶν.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ τονίσουμε ὅτι τὸ δημογραφικὸ μας πρόβλημα δὲν εἶναι μόνον πολιτικοοικονομικόν, ἀλλὰ καὶ κυρίως πνευματικόν. Ὅπως ὅλα τὰ προβλήματα τῆς ζωῆς μας, ἔτσι κι αὐτὸ θὰ θεραπευθεῖ, ὅταν τεθεῖ πάνω σὲ χριστιανικὴ καὶ πνευματικὴ βάση, ὅταν ἀντιμετωπισθεῖ ὅπως ζητεῖ καὶ θέλει ὁ Θεός. Μόνον ἢ ὀλιγοπιστία προφασίζεται ὅτι οἱ οικονομικὲς δυσχερεῖες ὀδηγοῦν στὴ φυγοτεκνία. Οἱ πιστοὶ φέρουν στὴ ζωὴ ὅσα παιδιά ὁ Θεὸς τοὺς δώσει.

Καὶ μὲ τὴν χάρη τὴν ἰδική Του μεγαλώνουν τὰ παιδιά τους καὶ τὰ χαρίζουν στὸν τόπο μας, ποὺ κινδυνεύει νὰ γίνεῖ τόπος γερόντων, ὡς ἐλπίδα καὶ ἀνανέωση. Εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνεῖ συναγεμὸς πανελλήνιος. Ἡγεσία τοῦ Ἔθνους, ἐκκλησιαστικὴ καὶ πολιτικὴ, ἀλλὰ καὶ ὅσοι ποιοῦμε τὸν τόπο μας, εἶναι ἀνάγκη μὲ μία συντονισμένη προσπάθεια νὰ ἀποσπάσουμε ἀπὸ τὸ ἐθνικὸ μας σῶμα τὶς βδέλλες τῆς ὀλιγοτεκνίας καὶ τῶν ἀμβλώσεων ποὺ τοῦ πίνουν τὸ αἷμα καὶ τοῦ ἀφαιροῦν τὴν ζωτικότητα. Στὴν προσπάθεια αὐτὴ σᾶς καλοῦμε ὅλους γιὰ νὰ σώσουμε τὸ Ἔθνος μας τὸ ὁποῖο ἢ ὑλιστικὴ κυρίως νοσηρία ζητεῖ νὰ τὸ σθῆσει.

#### Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

- † Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ, Πρόεδρος
- † Ὁ Σιδηροκάστρου ΙΩΑΝΝΗΣ
- † Ὁ Δρυϊνουπόλεως ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ
- † Ὁ Φλωρίνης ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΣ
- † Ὁ Λαγκαδᾶ ΣΠΥΡΙΔΩΝ
- † Ὁ Ἐλασσῶνος ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ
- † Ὁ Βερροίας καὶ Ναούσης ΠΑΤΛΟΣ
- † Ὁ Ἡλείας ΓΕΡΜΑΝΟΣ
- † Ὁ Θεβῶν καὶ Λεβαδείας ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ
- † Ὁ Κερκύρας καὶ Παξῶν ΤΙΜΟΘΕΟΣ
- † Ὁ Ναυπάκτου ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
- † Ὁ Θήρας ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ
- † Ὁ Ἀργολίδος ΙΑΚΩΒΟΣ

Ὁ Ἀρχιεραμματεὺς  
Ἀρχιμ. Ἰάκωβος Παπαθανασίου - Γκίνης

Ποιμαντορική Ἐγκύκλιος

## ΓΙΑ ΤΗΝ 400<sup>η</sup> ΕΠΕΤΕΙΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΦΙΛΟΘΗΣ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΙΑΣ (1589 - 1989)

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Σ Ε Ρ Α Φ Ε Ι Μ

Π ρ ὶ ς

τὸν εὐλαδέστατο Κληρὸ καὶ Λαὸ τῆς καθ' Ἡμᾶς  
Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς

Ἀγαπητοὶ μου,

μιά περιλαμπρὴ ἐκκλησιαστικὴ καὶ ἱστορικὴ ἐπέ-  
τειο ἀξιωνόμεθα νὰ ἐορτάσουμε τὴν σημερινὴ Κυρια-  
κὴ: τὴν συμπλήρωση τετρακοσίων χρόνων ἀπὸ τὴς 19  
Φεβρουαρίου 1589, ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποία ἡ μεγάλη  
Ἀθηναία Ἀγία, ἡ «Κυρὰ Δασκάλια» τῶν Ἀθηνῶν ὅ-  
πως τὴν ἀποκαλοῦσαν οἱ σύγχρονοὶ τῆς, ἡ ὁσία καὶ  
μάρτυς καὶ θεοφόρος Μήτηρ ἡμῶν Φιλοθέη παρέδωσε  
τὴν ἀγία ψυχὴ τῆς στὸν ἀγωνοθέτη Χριστὸ. Ἡ κοινω-  
νικὴ παρουσία καὶ δράση τῆς ὑπῆρξε τόσο ἐντονη καὶ  
καθοριστικὴ γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ τόπου μας, ὥστε οἱ  
τέσσερις αἰῶνες ποὺ μεσολάβησαν νὰ μὴ μειώσουν οὐδὲ  
στὸ ἐλάχιστο τὴν αἴγλη τῆς ἀγίας καὶ δυναμικῆς προσω-  
πικότητός τῆς. Τὰ τοπωνύμια «Καλογρέζα», «Ψυχικὸ»  
καὶ «Φιλοθέη», ποὺ ὀφείλουν τὴν προέλευσή τους στὴν  
Ἀγία, ἀποδεικνύουν μέχρι σήμερα ὅτι ἡ ἱστορία τῆς  
Ἀθήνας εἶναι συνδεδεμένη καὶ σφραγισμένη μὲ τὴν  
ζωὴ καὶ τὴν προσφορά τῆς. Ὁμολογώντας, λοιπόν, σή-  
μερα τὴν χάρη καὶ διακηρύσσοντας αὐτὲς τὴς εὐεργε-  
σίες, «Ἀθηναίων ἡ πόλις ἡ περιώνυμος, Φιλοθέην τιμᾶ  
τὴν ὁσιομάρτυρα καὶ ἀσπάζεται αὐτῆς τὸ θεῖον λεί-  
ψανον».

Ἡ ἀγία Φιλοθέη γεννήθηκε περὶ τὸ 1522 καὶ ὑ-  
πῆρξε μοναδικὴ κληρονόμος τῆς πρώτης καὶ πλουσιώ-  
τερης οἰκογένειας τῶν Ρωμιῶν τῆς Ἀθήνας. Ἐκοιμήθη  
τὸ 1589, ἀκτῆμων καὶ πτωχοτάτη. Στὴ διαδρομὴ τῶν  
ἑξηνταεπτὰ χρόνων τοῦ κατὰ Χριστὸν βίου τῆς δὲν  
ἄσκησε ἀπλῶς φιλανθρωπικὴ δράση, δὲν εὐεργέτησε  
μόνο μὲ καλοσύνες καὶ ἐλεημοσύνες. Ἐκανε κάτι πολὺ  
δυσκολότερο καὶ σπουδαιότερο: τ ρ ο φ ο δ ὅ τ η σ ε  
κ α ἰ σ υ ν τ ῆ ρ η σ ε τὸ ἐκκλησιαστικὸ καὶ συνά-  
μα ἔθνικὸ φρόνημα τῶν ὑποδούλων Ρωμιῶν, ὡς μονα-  
χῆ, ὡς δασκάλια τοῦ Γένους, ὡς δημιουργὸς ἐνὸς μονα-

δικοῦ (γιὰ κείνον καὶ γιὰ τοὺς ἐπόμενους αἰῶνες) κοι-  
νωνικοῦ ἔργου. Στὸ χωρὸ ὅπου σήμερα θρῖσκεται ἡ  
Ἀρχιεπισκοπὴ, ἴδρυσε μὲ τὴν περιουσία τῆς τὸ Μονα-  
στήρι τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέου. Σ' αὐτὸ κατέφευγαν κοπέ-  
λες, ὄχι μόνο γιὰ νὰ μονάσουν, ἀλλὰ καὶ ἄλλες γιὰ νὰ  
λάβουν κάποια μόρφωση, νὰ ἐξασκηθοῦν σὲ μιὰ χειρο-  
τεχνία καί, προπαντός, νὰ διασωθοῦν ἀπὸ τὴ μανία τῶν  
κατακτητῶν. Πολλὲς σκλάβες, Ἑλληνίδες καὶ Μωαμε-  
θανές, προσέτρεχαν κρυφὰ καὶ διασώζονταν στὸν ἱερό  
καὶ ἔμφυχο Παρθενῶνα τῆς Ἀγίας. Ἀκόμη, ξένοι καὶ  
ἀσθενεῖς ἔδρισκαν στέγη, προστασία καὶ γιαντριά σὲ  
ἱδρύματά τῆς. Γι' αὐτὸ καὶ ἔγινε στόχος τῆς θηριωδίας  
τῶν Τούρκων.

Δὲν χωρεῖ καμιὰ ἀμφιβολία στὸ ὅτι ἡ μνήμη τῆς  
Ἀγίας δὲν ἀποτελεῖ μόνο ἐκκλησιαστικὴ ἐορτὴ, ἀλλὰ  
καὶ σημαντικὴ ἔθνικὴ ἐπέτειο. Ἐφόσον ἡ ζωὴ καὶ τὸ  
μαρτύριό τῆς ὑπῆρξεν σταθμὸς σημαντικότερος στὴν  
ἱστορία τῆς τουρκοκρατούμενης Ἀθήνας καί, κατ' ἐπέ-  
κταση ὅλης τῆς Ἑλλάδος. Εἶναι ἡ πρώτη Ἀθηναία  
ποὺ ἔκανε ἀντίσταση, καὶ μάλιστα σὲ χρόνους τῆς πιὸ  
φρικτῆς ἐθνικῆς δουλείας, παρακμῆς καὶ ἀθλιότητος.  
Ἑπῆρξε ἡ πρώτη ἀπὸ τὴς σπάνιες ἐπώνυμες ἡρωίδες  
ποὺ ταύτισαν τὴν ζωὴ τους μὲ τὴν ζωὴ τοῦ γένους, καὶ  
ἔγιναν ἡ πνοὴ τῆς ἐθνικῆς μας ἐπιβίωσης. Τὸ δικό  
τῆς ἅγιο ὑπόδειγμα ἐπιβεβαίωσε γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ  
τὸν ἐθναρχικὸ ρόλο τῆς Ἐκκλησίας μας στὰ δίσεκτα  
ἔκείνα χρόνια τῆς στυγνῆς τυραννίας.

Δικαίως, λοιπόν, καυχᾶται ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἀ-  
θηνῶν, γιὰ τὸ δικό τῆς πνευματικὸ θρέμμα, ἀνάστημα  
καὶ δόξα εἶναι ἡ Ἀγία. Περιχαρῆς ἐορτάζει τὴν μνή-  
μη τῆς, ἐξυμνεῖ τὰ φιλόθεα καὶ φιλάδελφα κατορθώμα-  
τά τῆς καὶ τὴν προβάλλει ὡς ὄντως διδασκάλισσα τοῦ  
γένους μας.

Αὐτό, μάλιστα, ἔχει βαρύνουσα σημασία ἰδιαίτερα  
στὴς μέρες μας, κατὰ τὴς ὁποῖες ἀναφαίνονται —δυστυ-  
χῶς— πολλοὶ ριζοτόμοι τῆς ἱστορικῆς μας γενεαλογίας.  
Γηγενεῖς εἴτε ξένοι, μὲ τὴς χίλιες δυὸ ἰδεολογίες καὶ  
μόδες, προσπαθοῦν νὰ ἐπιβάλουν δι' ὄλων τῶν μέσων  
κοινωνικῆς ἀγωγῆς μιὰ στυγνότερη μορφή δουλείας,  
ποὺ νὰ ὑποτάσσει ὄχι τὸ κορμί, ἀλλὰ τὴν ψυχὴ τοῦ  
Νεοέλληνα. Καὶ γνωρίζουν, ὅτι δὲν πρόκειται γιὰ τὸ



## Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΝΙΚΑΝΟΡΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΕΙΜΗΛΙΟΦΥΛΑΚΙΟΝ ΑΥΤΗΣ(\*)

117. (Βενετία ;). *Σύνοψις Διαφόρων Ἰστοριῶν* (πίναξ πάντων τῶν ἀξιωμανημονεύτων πραγμάτων ὅπου εἰς τοῦτο τὸ βιβλίον ἐμπεριέχονται, θαμμένων κατὰ τάξιν, ἦγονν κατ' Ἀλφάβητον καὶ εἰς πόσα φύλλα, διὰ τὰ ἡμπορῆ ὁ καθ' εἰς μὲ εὐκολότητα νὰ εὔρη ἐκεῖνο ὅπου ἐπιθυμεῖ. Τυπογρ. σῆμα: Μέλισσα ἐντὸς πλαισίου μὲ τὰ ἀρχικά Ν. ΓΑ.

Διαστάσεων 15X20, σελ. 520 καὶ 8 σελ. πίναξ περιεχομένων. Βιβλιοδεσία κατεστραμμένη.

118. (Βενετία 1693). Βιβλίον ψυχωφελές καὶ πολλὰ ἀναγκαῖον, διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν μοναχῶν καὶ διὰ καθ' ἓνα χριστιανόν, ὀνομαζόμενον *Νέος Κλίμακας*, ἐξηγημένος ἀπὸ τὸν ἑλληρικὸν εἰς κοινὴν γλῶσσαν παρὰ τοῦ ἐν Ἱερομονάχοις Κυρίου Ἀθανασίου τοῦ Κρητιδίου καὶ παρ' αὐτοῦ τῷ τριουποσίτῳ Θεῷ τῶν ἀπάντων γονυπειῶς ἀφιερωθείς. Τὰ νῦν δὲ δεύτερον εἰς τύπον θαμμένος, διὰ δαπάνης μὲν Κυρίου Νικολάου Σάρου, ἐπιμελεία δὲ καὶ διορθώσει Ἀθανασίου Ἱερομονάχου Τζαργα-

ροπούλου, τοῦ ἐκ Ζακίνθου. Ἐν δὲ τῷ τέλει τῆς Βίβλου προσειτέθησαν καὶ Οἴκοι, πρὸς τὴν νοιτὴν Σκάλαν, τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν Σταυρὸν τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ ὅπως οἱ ἀναγινώσκοντες, ἐξ αὐτοῦ τὴν ὠφέλειαν λάβωσι. *CON LICENZA DE SUPERIORI. Ἐνετίησιν. Ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ. αχγ'.* Παρὰ Νικολάου τῷ Σάρου 1693. Τυπογρ. σῆμα: Γυναικεία μορφή ἐστεμμένη καὶ γυμνή καταλήγουσα εἰς δύο οὐρὰς ἰχθύων, τὰς ὁποίας καὶ κρατεῖ διὰ τῶν χειρῶν τῆς. Ἐκατέρωθεν δὲ αὐτῆς τὰ ἀρχικά Ν. Σ. Εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου γέγραπται: *Τῷ ἐν Τριάδι Θεῷ Δόξα Ἀιδίως καὶ ἐμοὶ τῷ γεγραφότι σωτηρία τῷ τάλανι, καὶ εἰς ὅσους τὸ ἀντιγράψουσι καὶ ἀναγνώσουσι καὶ ἀκούουσι πρόθυμα τὰ λόγια του καὶ σπουδάξουσι καὶ τὰ κάνοσι Βασιλεία αἰώνιον, Ἀμήν.*

Διαστάσεων 15X21. Σελ. 43 ἀ.ἀ. 3 φύλλα εἰκόνες καὶ 532 σελίδες. Βιβλιοδεσία ξυλόδετος μετὰ δεγματινοῦ περιβλήματος.

119. (Κωνσταντινούπολις 1837). *Ταμεῖον Ἀνθολογίας* περιέχον ἅπασαν τὴν Ἐκκλησια-

(\*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 58 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2 τεύχους.

κατορθώσουν ἀλλιῶς, παρὰ μόνον ἀν λησμονήσουμε τὸ ποιοὶ εἴμαστε, σὲ ποιούς ὀφείλουμε τὴν ὑπόστασιν καὶ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν μας, τὸ πῶς ἐκείνοι τὴν διέσωσαν γιὰ χάριν μας καὶ πῶς ἐμεῖς θὰ τὴν διατηρήσουμε γιὰ χάριν τῶν ἐρχομένων.

Ἡ ἁγία Φιλοθέη, ἡ «Κυρὰ Δασκάλα» τοῦ Γένους μας, προσβάλλει σήμερον γιὰ ἄλλη μιὰ φορά ἐνώπιον ὄλων μας — τῶν ἐκκλησιαστικῶν Ποιμένων, τῶν κρατικῶν λειτουργῶν καὶ κάθε κοινωνικοῦ παράγοντος καὶ προσώπου — τὴν εὐθύνην γιὰ τὸ μέλλον τοῦ τόπου μας. Καὶ μᾶς θεδαιώνει, ὅτι, ὅπως ἡ ἴδια διαμορφώθηκε καὶ μεγαλοῦργησε μὲ τὴν πίστη τῆς στὸν Χριστὸ καὶ τὴν Ἐκκλησίαν, ἔτσι καὶ ἐμεῖς δὲν πρόκειται ἀλλιῶς νὰ κρατήσουμε τὴν ἐθνικὴν μας ἰδιοπροσωπία, παρὰ μόνον ἐνστερνιζόμενοι τὸ ἴδιο «Πιστεύω». Γιατὶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ «Πιστεύω» ξεκινᾷ ἡ κοινωνικὴ ἀρετὴ καὶ ἡ ἀνιδιοτελὴς προσφορά, ἡ ἠθικὴ ἀντίστασιν καὶ ἡ ἀκεραιότητα σὲ κάθε κοινωνικὴ σχέση καὶ συναλλαγὴ. Μόνον ἔτσι μποροῦμε νὰ ξαναδώσουμε νόημα στὶς δομὲς καὶ στοὺς θεσμοὺς ποὺ διέπουν καὶ ἀναπαράγουν καὶ προάγουν τὴν κοινωνικὴν μας ζωὴν, ὡς λαοῦ μὲ ἰδιαίτερη πνευματικὴ καὶ πολιτιστικὴ ταυτότητα.

Ἀγαπητοὶ μου,

ἐνόφη τῶν ὀριακῶν ἱστορικῶν προκλήσεων τοῦ 1992, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐρχομένου 21ου αἰῶνος, ἡ ἐφετινὴ τετρακοσιοστὴ ἐπέτειος ἀπὸ τὴν κοίμησιν τῆς ἁγίας Φιλοθέης ἅς ἀναθερμάνει τὴν πίστην καὶ τὴν σύνεσιν, τὴν διρατικότητα καὶ τὴν τόλμην, μὲ τίς ὁποῖες καλούμεθα νὰ μελετήσουμε τὴν ἐθνικὴν μας παρακαταθήκην καὶ νὰ ἀπαντήσουμε σὰν πρόσωπα καὶ σὰν κοινωνία, χωρὶς φόβον καὶ πάθος, στὶς ἱστορικὰς ἐξελίξεις.

Καὶ μόνον τὸ γεγονός, ὅτι αὐτὸς ὁ τόπος, ἑκατὸν πενήντα χρόνια μετὰ ἀπὸ τὴν ὑποδούλωσίν του, εἶχε τὴν δύναμιν νὰ «γεννᾷ» μορφὰς σὰν τὴν ἁγία Φιλοθέην, ἀποδεικνύει ὅτι ἔχουμε τίς πνευματικὰς καταβολὰς, προϋποθέσεις καὶ δυνατότητες νὰ συνεχίσουμε τὴν πνευματικὴν καὶ πολιτιστικὴν μας παράδοσιν. Ἀρκεῖ νὰ τὸ ἐπιδιώξουμε σύμφυχοι, μὲ τὴν χάριν καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, πιστοὶ στὴν τροφὴν καὶ μάνα μας, τὴν Ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία ἦταν καὶ θὰ εἶναι ἡ κιβωτὸς τῆς σωτηρίας τοῦ ἔθνους μας.

Εὐχέτης ὄλων σας

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

† Ο Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

σικὴν ἐνιαύσιον Ἀκολουθίαν, Ἐσπερινοῦ, Ὁρθρον, Λειτουργίας μεγάλης Τεσσαρακοστῆς καὶ τῆς Δαμ-προφόρου Ἀναστάσεως, μετὰ τινων καλοφωνικῶν εἰρημῶν ἐν τῷ τέλει κατ' ἐκλογὴν τῶν ἐμμελεσιτέρων καὶ εὐφραδεσιτέρων μουσικῶν μαθημάτων τῶν ἐνδοξοτέρων διδασκάλων παλαιῶν τε καὶ νέων ἐξηγηθεῖσαν εἰς τὴν νέαν τῆς Μουσικῆς μέθοδον, παρὰ τοῦ ἐφευρέτου τῆς ρηθείσης μεθόδου Διδασκάλου Γρηγορίου Πρωτοψάλτου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, νῦν τρίτον ἐκδοθεῖσαν εἰς τύπον μετὰ προσθήκης πολλῶν ἐτέρων παρὰ Θεοδώρου Παπα-παράσχου φωνέως, ἐπιστοσίᾳ τοῦ τε ἰδίου καὶ τῶν φιλομούσων συνδρομητῶν. Τόμος Α'. Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκ τῆς τυπογραφίας ΚΑΣΤΡΟΥ εἰς Γαλατῶν αὐγῆς'. Διαστάσεων 16X21. Σελ. 464. Βιβλιοδεσία δερματόδετος.

Χειρ. σημ.: «1925 Γεώργιος Δ. Θεοχάρης λειτουργὸς μᾶλλον καὶ Ἱεροψάλτης. Ἐπιτομή εἰς χειροτονίαν τοῦ Πανοσιωτάτου Ἡγουμένου Ἱερομονάχου Νικηφόρου, σὺν συγχαρητήριά μου καὶ ὄλων τῶν Πατέρων διὰ τὸν ἀδάμαντα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ζάβορδας».

120. (Βενετία 1770). Ἐπιτομὴ τῆς Ἱεροκοσμικῆς Ἱστορίας, εἰς πέντε τμήματα, ὧν τὰ μὲν τρία πρῶτα ἐν συντομίᾳ διαλαμβάνουσιν, οὐ μόνον τὰ τοῦ Ἁγίου Θεοβαδίστου Ὁρους Σινᾶ, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰ τοῦ ἐκεῖθεν ὠκοδομηθέντος Θεοδοξάστου μοναστηρίου, τῶν δ' ὑστερῶν, τὸ μὲν περιέχει τὰ τῶν βασιλέων πάσης Γῆς Αἰγύπτου μέχρι Μωάμεθ καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ Σελῆμ καὶ περὶ τῆς μάχης ἣν ἤγειρε κατὰ Περσῶν. Ἐπιτομὴ δὲ περὶ τῆς Αἰρέσεως τοῦ τεχνήλ, νέου προφήτου τῶν Περσῶν πραγματεύεται. Ἐκαστον τῶν τμημάτων ἔχει τὸν αὐτοῦ πίνακα, προσέτι ἕτερος πίναξ τινῶν ἀναγκαίων σημειώσεων ὑπάρχει πρὸς περιέργειαν καὶ ὠφέλειαν τῶν Ἀναγνωστῶν. Συγγραφεῖσα παρὰ τοῦ Μακαριωτάτου πρῶτον Ἱεροσολύμων Πατριάρχου Νεκταρίου τοῦ Κρητός. Νεωστὶ μετατυπωθὲν καὶ μετὰ πάσης ἐπιμελείας διορθωθὲν παρὰ τοῦ Ἱεροδιακόνου Κυρίου Σπυρίδωνος Παπαδοπούλου. Ἀφιερωθεῖσα τῷ Γαληνοτάτῳ πάσης Μολδοβλαχίας Καθηγέμονι Κυρίῳ Κυρίῳ Ἰωάννῃ τῷ Θεοσεβάστῳ Βοϊδόγδα. Ἐν ἐτίῃσιν 1770, παρὰ Νικολάῳ τῷ Γλυκεῖ τῷ ἐξ Ἰωαννίνων. Τυπογ. σῆμα: Μέλισσα ἐντὸς πλαίσιου, ἐκατέρωθεν αὐτῆς τὰ ἀρχικὰ τοῦ ἐκδότου Ν. Γλ.

Σελ. 438, ἐκ τῶν ὁποίων ἐλλείπουν ἀπὸ 149 ἕως 220. Βιβλιοδεσία δερματόδετος.

121. (Βιέννη τῆς Ἀούστριας 1795). Φρειδερίκου Χριστιανοῦ Βαϊμασιέρου, Δογική, ἀντίτυπον δεύ-

τερον ἐκδόσεως 1795 ἐκ τῆς τυπογραφίας Γεωργίου Βενδότη. Βιβλιοδεσία χαριτόδετος.

122. (Βενετία 1672). Ἡ Θεία Λειτουργία ἐρμηνευμένη παρὰ τοῦ ἐν Ἁγίοις ἡμῶν Γερμανοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, μετὰ καὶ ἄλλων τινῶν ἀναγκαίων τάξεων ἀνηκουσῶν τῷ Ἱερῷ, νεωστὶ τυπωθεῖσα καὶ μετ' ἐπιμελείας διορθωθεῖσα, ἀφιερωθεῖσα δὲ τῷ λογιωτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ Κυρίῳ Μαιθαίῳ τῷ Τυπάλδῳ. CON LICENZA DE' SUPERIORI. Ἐνετίῃσιν ἀρχὸς παρὰ Νικολάῳ Γλυκεῖ τῷ ἐξ Ἰωαννίνων.

Διαστ. 16X22. Σελ. οὐκ ἔσθ'. Βιβλιοδεσία δερματόδετος.

123. (;). Ἀρχὴ σὺν Θεῷ Ἁγίῳ τοῦ ψυχοφελεσιτάτου Τριωδίου ἀπὸ σελ. 562 ἕως 1034 καὶ ἀρχὴ σὺν Θεῷ Ἁγίῳ τῶν τοῦ Πεντηκοσταρίου ἀκολουθιῶν, ἀπὸ σελ. 1035 ἕως 1160. Τὸ παρὸν διβλίον εἶναι ἀκέφαλον καὶ κολοβομένον. Πρόκειται περὶ Ἀνθολογίου τοῦ 17ου αἰῶνος.

124. (;). Θεσσαυρός, Ὀμιλία. Βιβλίον ἀκέφαλον καὶ κολοβομένον, ἔχει σελ. ἀπὸ 19 ἕως 550.

Χειρ. σημειώσεις: «1860 Ὀκτωβρίου 14 ἐκνυμῆθηκεν ὁ μακαρίτης παπααμβρόσιος εἰς τὴν Κάλιανην εἰς τὸ μετόχιον κέ τὸν ἤφεραν ἡς τὸ μοναστήριον φορτωμένον εἰς τὸ ἄλογον του διὰ ἐνθύμησιν γράφω Παίτρος ἀπὸ χωρίον Λουζανή». Ἄλλη «1864 μηνίου 6 ἐκνυμῆθηκεν ὁ μακαρίτης προηγούμενος παπασιλβεσιτρος καταγόταν ἀπὸ χωρίον καταφύγιον εἰσω ἡς ἐνθύμησιν» καὶ «1866 Ἰουλίου 17 ἐκνυμῆθηκεν ὁ μακαρίτης παπανατόλιος».

125. (Βενετία 1568). Βιβλίον ὀνομαζόμενον Θεσσαυρός ὅπερ συνεγράφατο ὁ ἐν Μοναχοῖς Δαμασκηνός ὁ ὑποδιάκονος καὶ Στουδίτης ὁ Θεσσαλονικεύς. Ἐτυπώθησαν δὲ νεωστὶ καὶ ἕτεροι ἐξ λόγου τοῦ σοφωτάτου ἐν Ἱερομονάχοις, κυροῦ Ἀλδέριου τοῦ Χίου, πολλὰ ὠραῖοι. Εἰς τὸ τέλος τοῦ Βιβλίου εὐρισκομεν: τὸ παρὸν διβλίον ἐτυπώθη ἐν Βενεταίαις, αἰτήσῃ κυρίου Ἰακώβου τοῦ Δεγκίνου, μετ' ἐπιμελείας Γρηγορίου τοῦ Μαλαξοῦ, ἔπει τῷ ἀπὸ τῆς ἐν σάρκον οἰκονομίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀφῆν'. CON GRATIA ET PRIVILEGIO. Τυπογ. σῆμα: Στέφανον ἀποτελούμενον ἐξ ἀνθέων.

Διαστάσεων 16X21. Τυπογ. α-ω καὶ Α-Ξ ἅπαντα τειράδια πλην τοῦ ο δνάδιον καὶ Α-Η δνάδια. Βιβλιοδεσία ξυλόδετος μετὰ δερματίνου περιβλήματος.

126. (Βενετία 1806). Θεσσαυρός Δαμασκηνοῦ, τοῦ ὑποδιακόνου καὶ Στουδίτου τοῦ Θεσσαλονικεύς, μετὰ προσθήκης ἐν τῷ τέλει καὶ ἐτέρων

ἐπὶ λόγων ψυχοφελειστίων καὶ τὴν ἐξήγησιν τοῦ Πάτερ ἡμῶν, νεωστὶ μεταυπωθεὶς εἰς κοινὴν τῶν Ὁρθοδόξων ὠφέλειαν καὶ ἐπιμελῶς διορθωθείς. ἐνετίθειν αὐστ', ἐν τῷ τυπογραφίῳ Πάνου Θεοδοσίου τῷ ἐξ Ἰωαννίνων.

Διαστάσεων 16X21. Σελ. 592. Βιβλιοδεσία χαρτόδετος.

Χειρ. σημείωσις: «Καὶ τόδε κτῆμα τῷ Γεωργίῳ Ἀναστασίῳ τοῦ ἐκ τοῦ Γρεβενοῦ ἐκ χώρας κηπουροῦ τοῦ μονάσαντι εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ἁγίου Νικάνωρος τοῖς ἐπικαλουμένης Ζάβορδας κειμένη κατὰ Βένιζια ἐπαρχία Γρεβενῶν πλησίον μὲ τὴν ἐπαρχίαν Σερβίων καὶ Κοζάνης εἰς τὸν ποταμὸν Βήσιτριτσας».

127. Ἔτερον βιβλίον Θ η σ α υ ρ ό ς Δ α μ α σ κ η ν ο ὦ, ἄνευ ἀρχῆς καὶ τέλους.

128. Τρίτον βιβλίον Θ η σ α υ ρ ό ς Δ α μ α σ κ η ν ο ὦ, ἄνευ προμειωπίδος.

129. (Βενετία 1618). Βιβλίον ὀνομαζόμενον Θ η σ α υ ρ ό ς. Ὅπερ συνεγράφατο ὁ ἐν Μοναχοῖς Δαμασκηνός, ὁ ὑποδιάκονος καὶ Στουδίτης ὁ Θεσσαλονικεύς. Ἐνταῦθα ἐτέθησαν καὶ ἕτεροι τινὲς λόγοι ὠφέλιμοι ἐπὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου. Μετὰ καὶ τὴν ἐξήγησιν τοῦ Πάτερ ἡμῶν. Τὸ παρὸν βιβλίον τετύπεται, ἐνετίθειν παρὰ Ἀντωνίῳ τῷ Πινέλλῳ, ἀναλώμασι μὲν τοῖς αὐτοῦ, ἐπιμελεία δὲ καὶ διορθώσει, Ματθαίου τοῦ ἐλαχίστου Ἱερομονάχου τοῦ ποτὲ ἀρχιμανδρίτου Προικονήσου τοῦ Κολυτζήδου. Ἔτι ἀπὸ τῆς ἐνοράκου οἰκονομίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ 1618. Ἐπιτίτλον κόσμημα: Κίονες δωρικῶ ῥυθμοῦ, εἰς τοὺς ὁποίους ἔχον περιελιχθῆ ἄμπελοι. Ἄνω ὁ Κύριος καὶ εἰς τὰ τέσσαρα ἄκρα οἱ Ἐυαγγελισταὶ καὶ οἱ μείζονες Προφῆται.

Διαστάσεων 15X21. Τυπογρ. Α-Ω καὶ Αα-Κκ ἅπαντα εἰσὶ τετράδια καὶ Αλ ὅπερ ἐστὶ δυνάδιον. Κολοβομένον. Βιβλιοδεσία δερματόδετος.

130. (Βενετία 1608). Ν έ ο ς Θ η σ α υ ρ ό ς. Τῷ Πανιερωτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Φιλαδελφείας Γαβριὴλ Σεβήρῳ τῷ ἐκ Μονεμβασίας ἐξάρχῳ Πατριαρχικῷ. ἐκ τοῦ τέλους τοῦ βιβλίου πληροφοροσόμεθα: ἐνετίθειν ἀχὴ ἔτιος τὸ σωτήριον: Ἰουλίῳ Ιε δούλῳ ταπεινῷ τῆς πανιερω(ώ)της σου Φραγγίσκος ὁ Πελεκᾶνος, εἰς ὄνομα τῆς κληρονομίας τῆς Ἑλένης Βάρελι.

Διαστάσεων 15X21. Σελ. σ46'. Βιβλιοδεσία ξυλόδετος μετὰ δερματίνου περιβλήματος κατεστραμμένη.

131. (Λειψία 1780). Βιβλίον καλούμενον Α υ λ ό ς Π ο ι μ ε ν ι κ ό ς, περιέχον ψυχοφελεῖς διδασχὰς ἐν πάσαις ταῖς Κυριακαῖς καὶ Δεσποτικαῖς ἑορταῖς μιᾶς ἐπισημνιαίας σειρᾶς, ἀρχομένης ἀπὸ

τῆς πρώτης Κυριακῆς τοῦ Σεπτεμβρίου ἤτοι ἀπὸ τῆς Κυριακῆς πρὸ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ καὶ τελευτώσεως μέχρι τῆς νέας Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ, κατὰ τὴν ἐν ταῖς Κυριακαῖς διατεταγμένην ἀνάγνωσιν τῶν ἱερῶν Ἐυαγγελίων, εἰς τάξιν Κυριακοδρομίου φιλοπονηθείσας τε καὶ ἐκφωνηθείσας παρὰ Προκοπίου Πελοποννησίου τοῦ Μεγασηλαιώτου. Νῦν δὲ πρῶτον τυπωθείσας συνεργεῖα μὲν τοῦ πανιερωτάτου Δογιωτάτου τε καὶ Θεοπροβλήτου Μητροπολίτου Σύμωρης κυρίου Προκοπίου, ὃ καὶ προσεφωνήθησαν. Δαπάνη δὲ τοῦ Μακαριωτάτου φιλοσοφωτάτου τε καὶ Ἀγιωτάτου τε Πατριάρχου Ἱεροσολύμων καὶ Πάσης Παλαιστίνης Κυρίου Ἀβραμίου, ὃ καὶ ἀφιερώθησαν. Ἐν Λειψίᾳ τῆς Σαξωνίας, ἐν τῇ τυπογραφίᾳ τοῦ Βρεῖτκοφρ ἔτει 1780. Ἐπισέλιδος εἰκῶν τοῦ Πατριάρχου Ἀβραμίου καθήμενον καὶ φέροντος ἅπασαν τὴν Ἀρχιερατικὴν αὐτοῦ στολὴν καὶ εὐλογοῦντος, κάτωθεν αὐτῆς ἀναγράφεται: Ἀβράμιος Πατριάρχης γαίης χριστοβαδίστου ἀβραὰμ εἰδέαν ἦθος τ' ἀτρεκέως πάνν σώζει.

Σελ. 325. Βιβλιοδεσία δερματόδετος.

132. (Βενετία 1729). Ὁ μ ι λ ί α ι καὶ Δ ι δ α χ α ί, εἰς ὅλας τὰς Κυριακὰς τοῦ χρόνου, εὐγαλμένοι καὶ ἐκλελεγμένοι ἀπὸ παλαιούς διδασκάλους καὶ μεταγλωτισμένοι παρὰ Ἀγαπίου Μοναχοῦ τοῦ Κρητός. Καὶ πρῶτον τῇ Κυριακῇ τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου Ἐυλόγησον Δέσποτα. Ἄνευ τέλους.

Διαστάσεων 15X20. Τυπογρ. Α-Σ ἅπαντα εἰσὶ τετράδια. Βιβλιοδεσία δερματόδετος.

133. (Ἀθήναι 1864). Τοῦ Ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Ἐ φ ρ α ί μ τ ο ὦ Σ ύ ρ ο υ, Ἀ σ κ η τ ι κ ᾶ εἰς τὴν καθομιλουμένην μετηνεγμένα ὑπὸ Μάρκου Δ. Σακοράφου, ἐγκρίσει τῆς Ἱ. Συνόδου τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος. 1864 Ἀθήνησι. Τῦπος Λακωνίας. Τυπογραφικὸν σῆμα: Ἀνατέλλον Ἥλιος, πρὸ αὐτοῦ ὁ Τίμιος Σταυρὸς ἐν μέσῳ νεφέλης. Ἐπισέλιδος εἰκῶν τοῦ Ἁγίου Ἐφραίμ μετὰ τὸ κάτωθι ἐπίγραμμα: Σύρος μὲν Ἐφραίμ ἀλλὰ γλώσσαις Ἀγγέλων ὡς Ἀγγελός τις, φθέγγεται πρὸς ἀγγέλους, Μονότροποι γάρ, ἄγγελοι γῆς εἰσὶ πῶς πρὸς οὓς ἐκεῖνος καὶ λαλεῖ καὶ συγγράφει.

Διαστάσεων 20X27. Σελ. 294. Βιβλιοδεσία χαρτόδετος.

134. Ὁ μ ι λ ί α ι Ὁ σ ί ο υ Ἐ φ ρ α ί μ, βιβλίον ἀκέφαλον καὶ κολοβομένον, παλαιᾶς ἐκδόσεως, ἔχων σελ. ἀπὸ 7-400.

135. Ὁ μ ι λ ί α ι τ ο ὦ Ὁ σ ί ο υ Ἐ φ ρ α ί μ, βιβλίον ἀκέφαλον καὶ κολοβομένον, ὡσαύτως παλαιᾶς ἐκδόσεως, ἔχων σελ. ἀπὸ 19-404.

136. (;). Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστούμου, περὶ Ἱερωσύνης Λόγοι A-ST', τοῦ αὐτοῦ εἰς σελ. 169 Λόγος Κατηχητικὸς εἰς τὴν Ἀγίαν καὶ Λαμπροφόρον ἡμέραν τῆς ἐνδόξου καὶ σωτηριώδους Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Ἀναστάσεως. Ἀκέφαλον. Ἐκδοσις Δημητρίου Νικολάου Πάνου.

Διαστάσεων 14X21. Σελ. 184. Βιβλιοδεσία δερματόδετος.

137. (Βενετία 1764). Λαυσαϊκόν, ἦτοι βιβλος περιέχουσα διηγήσεις, ἀσκητικὰ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, προσφωνηθεῖσα τῷ αἰτήσαντι Λάσφω Πραιποσίτῳ παρὰ τοῦ Ἡρακλείδου ἐπισκόπου, μεταφρασθεῖσα μὲν παρὰ τινος Ἀωνύμου ἐκ τῆς Ἑλληνίδος εἰς ἀπλὴν φράσιν, τὸ πρῶτον δὲ τύποις ἐκδοθεῖσα σπουδῇ καὶ προτροπῇ τοῦ Πανοσιωτάτου καὶ σοφολογιωτάτου ἐν Ἱεροδιδασκάλοις Κυρίου Ἐφραίμ, πρὸς χρῆσιν τῶν ἀπλουτέρων μοναχῶν καὶ ὠφέλειαν τῶν ἐντυγχανόντων. Νῦν τὸ δεύτερον σὺν Θεῷ Ἀγίῳ μετατυπωθεῖσα καὶ μετὰ πλείστης ἐπιμελείας διορθωθεῖσα, προστεθέντος ἐν τῷ τέλει τῆς βίβλου καὶ τινος πίνακος. Ἐνετίῃσιν 1764 παρὰ Ἀντωνίῳ τῷ Βόρτολι. CON LICENZA DE SUPERIORI E PRIVILEGIO. Τυπογρ. σῆμα: κεφαλὴ γυναικὸς ἔχουσα ἐκατέρωθεν αὐτῆς ἄνθη. Ἐπισέλιδος εἰκῶν τῶν Ἀγίων Πάντων καὶ εἰς τὴν τετάρτην σελ. εἰκῶν τῆς Θεοτόκου τῆς ἐλευσῆς τοῦ Κύκκου.

Διαστάσεων 16X22. Σελ. I - XVI καὶ 1 - 216. Βιβλιοδεσία δερματόδετος ἐφθαρμένη.

138. (Βενετία 1787). Λαυσαϊκόν, ἦτοι βιβλος περιέχουσα διηγήσεις ἀσκητικὰς ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν... Νεωστὶ μετατυπωθὲν καὶ ἐπιμελῶς διορθωθὲν παρὰ Νικολάῳ Γλυκεῖ τῷ ἐξ Ἰωαννίνων.

Διαστάσεων 12X20. Σελ. 240. Βιβλιοδεσία χαρτόδετος.

139. (Λευρία 1791). Τοῦ μακαρίου Συμεὼν Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης Τὰ ἅπαντα εἰς τέσσαρα μέρη διαιρεθέντα ἐν οἷς περιέχονται διάλογοι ἐκκλησιαστικοὶ Ἀρχιερέως καὶ Κληρικοῦ κατὰ πασῶν τῶν Αἰρέσεων περὶ τῆς ὀρθοδόξου Πίστεως ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν καὶ περὶ τῶν ἱερῶν τελετῶν, καὶ Μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας, ἔτι δὲ καὶ περὶ τοῦ θείου Ναοῦ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ τελουμένων, καὶ περὶ τῆς θείας Μυσταγωγίας, ἔκθεσις ἔτι ἀκριβοστάτη τοῦ ἱεροῦ Συμβόλου, ἀποκρίσεις πρὸς τὰς ἐρωτήσεις τοῦ Μητροπολίτου τῆς Πενταπόλεως κὺρ Γαβριὴλ καὶ ἄλλα πλείστα ὡς ἐν τοῖς πίναξι φαίνονται. Μεθ' ὧν καὶ ἡ τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου Μάρκου Εὐγενικοῦ Μητροπολίτου, ἐξήγησις τῆς ἐ-

ρᾶς ἀκολουθίας. Ἐν οἷς προσετέθη καὶ τὴν διδασκαλίαν πρὸς τοὺς Ἱερεῖς καὶ Διακόνους περὶ τοῦ πῶς δεῖ διορθοῦν τὰ ἐν τῇ Ἱερᾷ Μυσταγωγίᾳ ἐξ ἀπροσεξίας συμβαίνοια. Νῦν πρῶτον ἐκ τῆς Ἑλληνίδος μετανεχθέντα εἰς τὴν ἡμετέραν ἀπλοελληνικὴν διάλεκτον πρὸς ψυχοφελῆ χρῆσιν πάντων τῶν ἐδλαθῶν Ὀρθοδόξων Ἱερέων τε καὶ λαϊκῶν καὶ μεθ' ὅσας ἀκριβοῦς ἐπιμελείας διορθωθέντα. Τύποις δὲ ἐκδοθέντα φιλοτίμῳ δαπάνῃ καὶ φιλοπόνῳ ἐπιστασίᾳ Πολυζῶη Λαμπανιζιώτη τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων. Ἐν Λευρίᾳ τῆς Σαξωνίας 1791.

Διαστάσεων 18X24. Σελ. 502. Βιβλιοδεσία χαρτόδετος.

Χειρόγρ. σημείωσις: 1821 Δεκεμβρίου 5 ἡγοράσθη τὸ παρὸν βιβλίον παρὰ τοῦ πανοσιωτάτου κυρίου κυρίου ἀγαπίου, τοῦ ἐκ μοναστηρίου τοῦ ἀγίου Νικάνορος, ὀνομαζόμενον ἐκ τόπου λεγομένου Ζάμπορδα.

140. Συμεὼν ὁ Θεσσαλονίκης. Βιβλίον ἀκέφαλον καὶ κολοβομένον, ἄδετον, ἔχων σελ. 1 - 496.

141. (Βενετία 1692). Βιβλος καλουμένη Καλακίριον ἐν ἧ εἰσὶ γεγραμμένοι μερικοὶ βίοι ἀγίων τινῶν, οἱ ὠραιότεροι τοῦ Καλοκαιριοῦ ἀπὸ τῆν α' τοῦ Μαρτίου, ἕως ταῖς ὕστεραις Αὐγούστου, μεταφρασθέντες ἐκ τῆς τῶν ἐλλήνων εἰς τὴν κοινὴν ἡμετέραν διάλεκτον παρὰ Ἀγαπίου Μοναχοῦ. Νεωστὶ δὲ μετατυπωθέντες, καὶ ἐπιμελῶς διορθωθέντες, παρὰ Γεωργίου ἱερέως Μαϊώτου, τοῦ ἐκ Κυθωνίας τῆς Κρήτης. CON LICENZA ET PRIVILEGIO. Ἐνετίῃσιν 1692 - αχλβ, παρὰ Νικολάῳ τῷ Σάρφ. Τυπογραφικὸν σῆμα: Ἐστεμένη γυναικεία μορφή γυμνὴ καταλήγουσα εἰς δύο οὐράς ἰχθύων τὰς ὁποίας κρατεῖ διὰ τῶν χειρῶν αὐτῆς. Ἐκατέρωθεν τὰ ἀρχικὰ Ν.Σ. Εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου ἡ εἰδησις: Ἰδοὺ ἐτελειώθη ἡ βιβλος αὕτη τῇ ιη' Φεβρουαρίου αχρστ' ἦτις εἶναι ὠραιότερα ἀπὸ ὅλα τὰ βιβλία τοῦ Ἀγαπίου. Δοιπὸν ἄς πουλιέται ἐδῶ μὲν εἰς τὴν Βενετίαν, ἕνα γρόσον, εἰς δὲ τὰ μέρη τοῦ Λεβάντε, ἄσπρα, ρκ' καὶ ὅστις κλέψει κανένα βιβλίον τοῦ αὐτοῦ Ἀγαπίου ἢ τοῦ ἀνθρώπου του, νὰ εἶναι ἀσυγχώρητος καὶ ἀφορεσμένος παρὰ Θεοῦ, διατὶ ἐχρεώθη ὁ πτωχός, τ' γρόσια νὰ τὸ τυπώσῃ καὶ χρῆσιν οἱ κόποι του ἄλλα τόσα. Ὅθεν πρέπει οὐ μόνον νὰ τὸν πληρώσετε, ἀλλὰ καὶ ἔλεος νὰ τοῦ δώσετε, ὅπου ἐκοπίασεν τόσον, καὶ ἐδασανίσθη διὰ τὴν ὠφέλειαν τῶν ψυχῶν σας. Ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Φιλαδελφείας.

Διαστάσεων 15X20. Σελ. 8 ἄ.ἀ. καὶ 312. Βιβλιοδεσία δερματόδετος.

Χειρ. σημ.: 1) «καὶ τότε κτήμα Χριστοφόρου τοῦ

## Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Α

## ΤΟΥ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΥ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν  
τῆς χρονικῆς περιόδου 1934-1935

ΥΠΟ ΤΗΝ ΚΑΘΟΔΗΓΙΑΝ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΑΜΙΑΚΑ ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΥ

Συνεδρία 9, 17-4-1935

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδρίας. Εἶτα ἀναγινώσκεται ὁ ΚΓ' Κανὼν τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, δι' οὗ ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς κληρικούς ἢ ἐπὶ χρήμασι μετάδοσις τῆς θείας κοινωνίας. «Μὴ χρηματίζεσθαι ἐνεκα τῆς θείας κοινωνίας»<sup>31</sup>. Εἰς πάντας τοὺς κληρικούς δέον ν' ἀναπτυχθῇ συνείδησις τῆς ἱερατικῆς αὐτῶν ἀποστολῆς καὶ τῆς μεγίστης εὐθύνης, τὴν ὁποίαν ὑπέχουν δι' ὅσα ἐργάζονται ἔναντι τοῦ Θεοῦ. «Ὁ ὁδὲ γὰρ πεπραμένη ἡ χάρις, οὐδὲ χρήμασι τὸν ἁγιασμόν τοῦ Πνεύματος μεταδιδόμεν, ἀλλὰ τοῖς ἀξίοις τοῦ δώρου ἀπανουργεῦτως μεταδοτέον».

Κανὼν ΚΔ': «Τοὺς κληρικούς μὴ θεωρεῖν ἱππηλασίας ἢ θέατρα»<sup>32</sup>. Διὰ τοῦ Κανόνος τούτου ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς κληρικούς ἢ μετάβασις εἰς ἱππηλασίας καὶ θέατρα, ὡς καὶ ἡ συμμετοχὴ τούτων εἰς διασκεδάσεις γάμων.

Διεξήχθη μακρὰ συζήτησις περὶ τοῦ κατὰ πόσον

(\*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 60 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2 τεύχους.

31. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 86.

32. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 87.

Ζαβορδιανῶν) 2) «Δὸς ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψεως καὶ ἡμῶν τὴν σωτηρίαν ἀνθρώπου. ἐν τῷ Θεῷ ποιήσωμεν δύναμιν καὶ αὐτὸς ἐξουθενόσῃ τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν». 3) «1860 Ὀκτωβρίου 14 ἡμέρα Παρασκευῆ ἐκνυμήθηκε ὁ μακαρὶτης παπα-αμβρόσιος... καὶ τὸν ἤφηναν φοροτιμένον ἥς τὸ μοναστήρι μετ' ἄλλον του καὶ ἔσιω εἰς ἐνδήμησιν». 4) «1836 φεβρουαρίου 9 ἐχειροτονήθη ὁ παπαθεόφιλος ἰγούμενος καὶ ἔσιω εἰς ἐνδήμησιν καὶ ἐβγίκεν εἰς τὸ ἡγρονμενίον εἰς τοὺς 1838 φεβρ. 20 μετ' ἀνδρίαν καὶ μάλιστα μεγάλη καὶ μετ' ἡξιοτερικὸς καὶ ζημία μεγάλη τοῦ μοναστηρίου».

142. (Βενετία 1694). Βίβλος καλουμένη Κ α λ ο κ α ι ρ ι ν ῆ περιέχουσα βίους ἀγίων τινῶν, τοὺς ὡραιότερους τοῦ Καλοκαιριοῦ ἀπὸ τὴν α' Μαρτίου, ἕως ταῖς ὕστεραις τοῦ Αὐγούστου, μετα-

ὁ Κανὼν οὗτος δύναται νὰ ἔχη ἀπόλυτον ἐφαρμογὴν σήμερον. Ὁ Σταῦρος Ματθαϊάκης λέγει, ὅτι λόγῳ τοῦ ἱερατικοῦ σχήματος δὲν δύναται ὁ κληρικὸς νὰ παρακολουθῇ τὰ θέατρα, τὰς ἵπποδρομίας κ.λπ. Τέλος ἐλέχθη ὑπὸ τοῦ κ. Καθηγητοῦ, ὅτι τὸ θέατρον καὶ ἡ κοινωνία σήμερον εἶναι κατὰ πολὺ σεμνοτέρα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καθ' ἣν ἐθεσπίζετο ὁ Κανὼν οὗτος. Ἐξ ἄλλου εἶναι γνωστόν, ὅτι εἰς τὰ θέατρα τῆς ἀρχαιότητος τὴν πρώτην θέσιν κατεῖχον οἱ ἱερεῖς, τὸ δὲ θέατρον ἦτο διδασκαλεῖον. Τὸ σοβαρὸν θέατρον ἐπανῆλθεν ἐν πολλοῖς σήμερον, λόγῳ ὅμως τῆς ἱερατικῆς περιβολῆς στερεῖται ὁ κληρικὸς τῶν διδασκτικῶν καὶ ψυχαγωγικῶν θεαμάτων καὶ συναυλιῶν. Ὅσον ἀφορᾷ δὲ διὰ τὰς μετὰ τὴν τέλεισιν τοῦ Μυστηρίου τοῦ Γάμου ἐπακολουθούσας εὐωχίας καὶ διασκεδάσεις, καλὸν εἶναι ὅπως ἀπέχη ὁ κληρικὸς πρὸς ἀποφυγὴν σκανδαλισμοῦ τῶν πιστῶν. «Ἄλλ' εἰ καὶ τις κληρικὸς κληθείη ἐν γάμῳ, ἡνίκα ἀντὶ πρὸς ἀπάτην εἰσεέλθοιεν παίγνια, ἐξαναστήτω, καὶ παραυτίκα ἀναχωρεῖτω, οὕτω τῆς τῶν Πατέρων ἡμῶν προστατεύουσης διδασκαλίας. Εἰ δὲ τις ἐπὶ τούτῳ ἀλῶ, ἡ παυσάσθω, ἢ καθαίρεσθω».

Συνεδρία 10, 24-4-1935

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ

φρασθέντας ἐκ τῆς τῶν ἐλλήνων εἰς τὴν κοινὴν ἡμετέραν διάλεκτον παρὰ Ἀγαλίου Μοναχοῦ. Τανῦν μεταυπωθέντας ἐπιμελεῖα καὶ διορθώσει Ἰωάννου ἱερέως Ἀβραμίου τοῦ Κορητός. Ἐνετίησιν ἀχλδ' παρὰ Νικολάῳ Γλυκεῖ τῷ ἐξ Ἰωαννίνων. CON LICENZA DE PRIVILEGIO. Τυπογρ. σῆμα: Μέλισσα ἐντὸς καλλιτεχνικοῦ πλαισίου πᾶσις αὐτῆς τὰ ἀρχικὰ Ν. ΓΛ.

Διαστάσεων 17X22. Σελ. 312 καὶ 8 ἄ.α. Βιβλιοδεσία χαρτόδετος.

Χειρ. Σημείωσις: «1825 ἔγινε πίνα μεγάλι εἰς τὸν κόσμον καὶ δὲν εὐρίσκειτο πονθενὰ φομὶ καὶ τρόγαμεν λάχανα».

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Γρεβενῶν ΣΕΡΓΙΟΣ

τῆς προηγουμένης συνεδρίας. Ἄρχεται κατόπιν ἡ ἐξέτασις τῶν κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίαν ὀρισθέντων θεμάτων. Ἐκ τῶν δύο οἵτινες ἀνέλαβον τὴν διαπραγματεύσιν τοῦ α' θέματος, ἀναγινώσκειται ἡ ἐργασία τοῦ κ. Ἀθανασίου ὑπὸ τοῦ ἰδίου. Ἐπίσης ἀναγινώσκειται κριτικὴ ταύτης ὑπὸ τοῦ κ. Βλαχάκη. Μετὰ ὁ διάκονος Βασίλειος Ἀτέσης ἀφηγεῖται ἐν περιλήψει τὰ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ, ὁ δὲ Γεώργιος Δελέγκας ἀναγινώσκει κριτικὴν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἐργασίας ταύτης. Ἀμφότεροι διεπραγματεύθησαν καλῶς τὸ θέμα τοῦτο, ἐγένοντο παρατηρήσεις ἐπὶ τινῶν ἀποριῶν τῶν φροντιστηριακῶν τούτων ἐργασιῶν καὶ κατόπιν ὁ κ. Καθηγητῆς εἶπεν, ὅτι ἀμφότεροι ἔπρεπε νὰ ἐπιστήσωσι τὴν προσοχὴν αὐτῶν ἐπὶ περισσώτερον εἰς τὴν ἔρευναν τῶν ὑπὸ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἐρμηνευθέντων σχετικῶν χωρίων τῆς Καινῆς Διαθήκης. Πολυτιμωτάτη ἰδίᾳ πηγὴ τοῦ θέματος τούτου εἶναι ἡ φιλολογία τῶν Ἀποστολικῶν Πατέρων, τῆς ὁποίας χρῆσις δαψιλῆς ἐγένετο ὑπὸ τοῦ διακόνου Βασιλείου Ἀτέσης<sup>33</sup>.

#### Συνεδρία 11, 31-1-1935

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδρίας. Κατόπιν ἀρχεται ἡ ἐξέτασις τοῦ δευτέρου θέματος «περὶ τῶν Κανόνων τῆς 7ης Οἰκουμενικῆς Συνόδου»<sup>34</sup>. Ἐκ τῶν δύο οἵτινες ἀνέλαβον τὴν διαπραγματεύσιν τούτου, ὁ Γεώργιος Δελέγκας ἀνέγνωσε τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ, ὁ δὲ Ἀρχιμανδρίτης Ἀναστάσιος Κρητικὸς τὴν κριτικὴν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἐργασίας ταύτης. Ἐπηρεολούθησε κατόπιν ἡ ἀνάγνωσις τῆς κριτικῆς τῆς ἐργασίας τοῦ Βλαχάκη ὑπὸ τοῦ Ἰωσήφ Ἀλεξάνδρου. Ἀμφότεροι διεπραγματεύθησαν καλῶς τὸ θέμα τοῦτο. Ὡς ἐλέχθη, ἡ Ζ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἐξέθετο 22 κανόνας διοικητικοῦ περιεχομένου. Διεξήχθη κατόπιν συζήτησις ἐπὶ τῶν σπουδαιότερων ζητημάτων τῶν Κανόνων τῆς 7ης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἦτοι περὶ τῆς γνώσεως τῆς Ἁγίας Γραφῆς ὑπὸ τῶν μελλόντων Ἐπισκόπων (καν. 2ος) καὶ περὶ τῆς σιμωνίας (καν. 5ος καὶ 19ος). Ὁ 2ος κανὼν συνιστᾷ «τὴν δοκιμασίαν τῶν μελλόντων ἐπισκοπέειν». Ἐὰν οἱ πιστοὶ ὀφείλουσι νὰ μελετῶσι τὰς Ἁγίας Γραφὰς πολλῶ μᾶλλον ὅσοι πρόκειται νὰ ἱερωθοῦν καὶ νὰ προαχθοῦν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Ἐπισκόπου. Ἐν τοῖς δικαιώμασί σου μελετήσω, οὐκ ἐπιλήσομαι τῶν λόγων σου· πάντα μὲν Χριστιανοὺς τοῦτο φυλάττειν σωτήριον, κατ' ἐξαίρετον δὲ, τοὺς τὴν ἱερατικὴν ἀμπεχομένους ἀξίαν. Ὁ θεὸν ὀρίζομεν, πάντα τὸν προάγεσθαι μέλλοντα εἰς τὸν τῆς ἐπισκοπῆς βαθμὸν πάντως

τὸν Ὑαλτῆρα γινώσκειν, ἵνα, ὡς ἐκ τούτου, καὶ πάντα τὸν κατ' αὐτὸν κληρὸν οὕτω νοουθετῆ μυσῆσθαι. Ἀνακρίνεσθαι δὲ ἀσφαλῶς ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου, εἰ προθύμως ἔχει ἀναγινώσκειν ἐρευνητικῶς, καὶ οὐ προοδευτικῶς, τοὺς τε ἱεροὺς κανόνας καὶ τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, τὴν τε τοῦ θεοῦ Ἀποστόλου βίβλον καὶ πᾶσαν τὴν θείαν Γραφήν· καὶ κατὰ τὰ θεῖα ἐντάλματα ἀναστρέφεσθαι, καὶ διδάσκειν τὸν κατ' αὐτὸν λαόν»<sup>35</sup>.

Περὶ σιμωνίας ἐγένετο πάλιν εὐρύς λόγος (καν. 5 καὶ 19). Εἰς τὸν 19ον κανόνα ὁ λόγος «περὶ σιμωνιακῶν χειροτονιῶν», ἀλλὰ ποιεῖται λόγον οὐ μόνον διὰ τοὺς προσερχομένους τῷ ἱερατικῷ τάγματι, ἀλλὰ καὶ τῶ μονήρει βίῳ. «Εἴ τις οὖν εὐρεθῆ τούτο ποιῶν, εἰ μὲν ἐπίσκοπός ἐστιν, ἢ ἡγουμένος, ἢ τις τοῦ ἱερατικοῦ, ἢ παυσάσθω, ἢ καθαιρείσθω, κατὰ τὸν δεύτερον κανόνα τῆς ἐν Χαλκηδόνι ἁγίας συνόδου. Εἰ δὲ ἡγουμένη, ἐκδιωχθήτω τοῦ μοναστηρίου, καὶ παραδοθήτω ἐν ἐτέρῳ μοναστηρίῳ πρὸς ὑποταγήν. Ὡσαύτως καὶ ἡγουμένος, μὴ ἔχων χειροτονίαν πρεσβυτέρου»<sup>36</sup>.

#### Συνεδρία 12, 7-2-1935

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδρίας. Εἶτα ἀρχεται ἡ ἐξέτασις τοῦ τρίτου θέματος «περὶ τῶν καθήκοντων καὶ δικαιωμάτων τοῦ Ἐπισκόπου». Ἐκ τῶν δύο οἵτινες ἀνέλαβον τὴν διαπραγματεύσιν τούτου, ὁ Ἀλέξ. Ἰωσήφ ἀνέγνωσε τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ, ὁ δὲ Λαδάκης Ἐμμ. τὴν κριτικὴν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἐργασίας ταύτης. Ἐπηρεολούθησε κατόπιν ἡ ἀνάγνωσις τῆς κριτικῆς τῆς ἐργασίας τοῦ Ἀρχιμ. Ἀναστασίου Κρητικοῦ ὑπὸ τοῦ Λέγουρα. Τὰ καθήκοντα καὶ δικαιώματα τῶν Ἐπισκόπων περιεγράφησαν βάσει τῶν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ ἀναφερομένων σχετικῶν περικοπῶν, ὡς καὶ τῶν ἐν τοῖς κανόνισι ἀναφερομένων, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς συγγράμμασι τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μνημονευομένων. Διεξήχθη συζήτησις ἐπὶ τινῶν ἀποριῶν καὶ δὴ περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ Ἐπισκόπου τῆς συμμετοχῆς εἰς Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, ὅπερ ἀμφότεροι παρέλειψαν. Ὡσαύτως ἐλέχθη ὑπὸ τοῦ κ. Καθηγητοῦ, ὅτι αἱ ὑπὸ τῶν Ἐπισκόπων ἐκδιδόμεναι ἐγκύκλιοι ἀπορρέουσιν ἐκ τε τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Νόμων, ἢ δὲ ἀπαγόρευσις τῆς ἀναγνωσεως βιβλίων ἀνάγεται εἰς τὴν πνευματικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ἐπισκόπου, δεόν ὅμως αὕτη

33. Ἀτυχῶς δὲν ἀνεγράφη ποῖον ἦτο τὸ διαπραγματευθὲν παρ' αὐτῶν θέμα.

34. ἐνθ' ἄν., σελ. 120-133.

35. ἐνθ' ἄν., σελ. 121-122.

36. ἐνθ' ἄν., σελ. 130-131.

νά γίνηται μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ συνέσεως.

#### Συνεδρία 13, 14-2-1935

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδρίας. Εἶτα ἄρχεται ἡ ἐξέτασις τοῦ τετάρτου θέματος ἀπερὶ τῶν Κανόνων τῶν Ἀγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας<sup>37</sup>. Ὡς ἐλέχθη ἐν ἀρχῇ, οἱ ἱεροὶ κανόνες τῶν Ἀγίων Πατέρων ἐπικυρώθησαν ὑπὸ τοῦ 2ου κανόνου τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ἐκ τῶν δύο οἵτινες ἀνέλαβον τὴν διαπραγματεύσειν τούτου, ὁ Λαδάκης ἀνέγνωσεν τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ, ὁ δὲ διάκονος Ζαχαρίας Λαυριώτης τὴν κριτικὴν ἐπὶ τῆς ἐργασίας ταύτης. Ἐπηκολούθησε κατόπιν ἡ ἀνάγνωσις τῆς κριτικῆς τῆς ἐργασίας τοῦ Λέγουρα ὑπὸ τοῦ Σοφοκλέους Λώλη. Ἐκ τούτων ἐπιστημονικώτερον ἐπεξεργάσθη τὸ θέμα τοῦτο ὁ Λέγουρας. Ὁ 2ος κανὼν τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐπικυροῖ τοὺς Ἀποστολικούς κανόνες, τῶν Τοπικῶν Συνόδων καὶ τοὺς τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας<sup>38</sup>.

Διεξήχθη συζήτησις ἐπὶ τινων ἀποριῶν τοῦ φροντιστηριακοῦ τούτου θέματος καὶ δὴ περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Πνευματικοῦ διδομένων κανόνων καὶ ἐπιτιμιῶν τῶ ἐξομολογουμένων. Ἐλέχθη δὲ ὑπὸ τοῦ κ. Καθηγητοῦ, ὅτι ὁ Πνευματικὸς ὀφείλει νὰ διαγιγνώσκῃ τὴν ἀτομικὴν ἐκάστου κατάστασιν καὶ ἡ ἐπιβολὴ τῶν ἐπιτιμιῶν νὰ γίνηται μετὰ πολλῆς προσοχῆς. Ἡ συντριβὴ καὶ ἡ μετάνοια καὶ ἡ ἐσωτερικὴ συνείδησις καὶ συναίσθησις τοῦ προσερχομένου δέον ὅπως λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν. Ἐπομένως εἶναι ζήτημα ἀπολύτου ἐκτιμῆσεως τοῦ Πνευματικοῦ, ὅστις πρέπει νὰ διαπνέηται ὑπὸ ἀπεριορίστου καλῆς διαθέσεως καὶ ἀγάπης. Σημειωτέον δ' ὅτι τὰ ἐπιτίμια ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ εἶναι ἔργα ἀγαθότητος καὶ οὐχὶ ποινῆς<sup>39</sup>. Καὶ λύεται ἡ συνεδρία.

#### Συνεδρία 14, 21-2-1935

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδρίας. Εἶτα ἄρχεται ἡ ἐξέτασις τοῦ θέματος ἀπερὶ τῶν Κανόνων τῶν Τοπικῶν Συνόδων<sup>40</sup>. Ἐκ τῶν δύο οἵτινες ἀνέ-

37. ἐνθ' ἄν., σελ. 322-480. Ἐν αὐταῖς ἐκτίθενται ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Ἀμίλλα Ἀλιβιζάτου κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν οἱ κανόνες τῶν Ἀγίων Πατέρων, ὡς περιελήφθησαν ἐν πάσαις ταῖς κανονικαῖς συλλογαῖς.

38. ἐνθ' ἄν., σελ. 75.

39. Τίτου Ἐμμ. Ματθαϊάκη, Μητροπολίτου πρ. Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου. Ἐξομολογητικὴ. Ἀθήναι, 1976, σελ. 341-371.

40. ἐνθ' ἄν., σελ. 134-320. Ὡς ἐν ἀρχῇ τῆς ἐκθέσεως τούτων σημειοῖ ὁ καθηγητὴς Ἀμίλλας Ἀλιβιζάτος, οἰκουμενικὸν κύρος ἀπέκτησαν οἱ κανόνες ἐκείνων τῶν Τοπικῶν Συνόδων, αἵτινες ἀναφέρονται ἐν τῷ 2ῳ κανόνι τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου. «Μόνον δὲ οἱ ὑπὸ τοῦ 2ου κανόνου τῆς ἐν Τρούλλῳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐπικυρωθέντες κανόνες τῶν ἐν τῷ κανόνι τούτῳ ἀναφερομένων Τοπικῶν Συνόδων ἀπέκτησαν κύρος οἰκουμενικὸν καὶ συνεπῶς συγκαταριθμοῦνται ἐν ταῖς κανονικαῖς συλλογαῖς μετὰ τῶν κανόνων τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων». Μεταξὺ δὲ τούτων συμπεριλαμβάνονται καὶ οἱ λε-

λαβον τὴν διαπραγματεύσειν τούτου, ἀνέγνωσεν ὁ κ. Σοφ. Λώλης τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ, ὁ δὲ Ἰ. Μαυραγκᾶς τὴν κριτικὴν ἐπὶ τῆς ἐργασίας ταύτης. Ἐπηκολούθησε κατόπιν ἡ ἀνάγνωσις τῆς κριτικῆς τῆς ἐργασίας τοῦ Ζαχ. Λαυριώτου ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου Ματθαϊάκη. Διεξήχθη συζήτησις ἐπὶ τινων ἀποριῶν τοῦ φροντιστηριακοῦ τούτου θέματος καὶ λύεται ἡ συνεδρία.

#### Συνεδρία 15, 28-2-1935

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδρίας. Εἶτα ἄρχεται ἡ ἐξέτασις τοῦ βου θέματος ἀπερὶ τῶν Κανόνων τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων<sup>41</sup>. Ἐκ τῶν δύο οἵτινες ἀνέλαβον τὴν διαπραγματεύσειν τούτου, ἀνέγνωσεν ὁ Κωνσταντῖνος Ματθαϊάκης τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ<sup>42</sup>, ὁ δὲ Χρυσ. Μπούας τὴν κριτικὴν ἐπὶ τῆς ἐργασίας ταύτης. Ἐπηκολούθησε κατόπιν ἡ ἀνάγνωσις τῆς κριτικῆς τοῦ Ἰ. Μαυραγκᾶ ὑπὸ τοῦ Σταύρου Ματθαϊάκη. Ἀμφότεροι διεπραγματεύθησαν πολὺ καλῶς τὸ θέμα τοῦτο, ἐκθέσαντες τὰ γενικὰ ζητήματα τῶν Κανόνων καὶ τὰ ἄξια σημειώσεως ἐξ αὐτῶν. Διεξήχθη μετὰ συζήτησις ἐπὶ τινων ἀποριῶν τοῦ φροντιστηριακοῦ τούτου θέματος καὶ λύεται ἡ συνεδρία.

(Συνεχίζεται)

**ΤΙΤΟΣ ΕΜΜ. ΜΑΤΘΑΙΑΚΗΣ**  
Μητροπολίτης πρ. Παραμυθίας

γόμενοι «Ἀποστολικοὶ κανόνες», «οἵτινες εἶναι προφανῶς ψευδεπίγραφος συλλογὴ κανόνων παλαιότερων τοπικῶν ἢ καὶ ἐπαρχιακῶν ἀκόμη συνόδων».

41. ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 20-120.

42. Τίτου Ἐμμ. Ματθαϊάκη, Μητροπολίτου πρ. Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου. Περὶ τῶν Ἱερῶν Κανόνων τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία», Ἀθήναι, 1984, σελ. 80.

#### «ΠΑΝΤΑ ΤΑ ἘΘΝΗ»

Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία μετὰ τὸ εἰδικὸ ἱεραποτολικὸ περιοδικὸ «Πάντα τὰ Ἐθνη»

\* πληροφορεῖ ὑπεύθυνα γιὰ τὸ ἱεραποτολικὸ ἔργο ποὺ ἀσκεῖ σήμερα ἡ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία,

\* περιγράφει τὸ περιβάλλον μέσα στὸ ὁποῖο ἀσκεῖται ἡ ἱεραποστολή.

Ὅσοι ἐπιθυμοῦν νὰ ἐγγραφοῦν συνδρομητὲς μποροῦν νὰ στείλουν τὴν ἐτήσια συνδρομὴ τους (300 δρχ.) στὴ διεύθυνση:

Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος — «Πάντα τὰ Ἐθνη», Ἰω. Γενναδίου 14, 115 21 Ἀθήνα. Τηλ. 7212.112.

## ΤΟ ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΟ ΚΑΙ ΔΙΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ (1923-1987) ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ Σ' ΑΥΤΟ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΗΣ ΧΑΛΚΗΣ \*

Μέσα εις τις δραστηριότητες τις Διαχριστιανικές του Οικουμενικού Πατριαρχείου τὰ τελευταία εἴκοσι πέντε χρόνια περιλαμβάνεται καὶ ὁ Διάλογος τῆς Ἀγάπης μεταξύ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁ ἐπὶ Πανορθόδοξου ἐπιπέδου Θεολογικὸς Διάλογος μετ' αὐτῆς. Τὸ μεγάλο ἐκκλησιαστικὸ ἱστορικὸ αὐτὸ γεγονὸς τῆς προσεγγίσεως μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, πού τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ὅπως ἀποδεικνύει ἡ Ἐγκύκλιός του, τοῦ 1902, ἐπεθύμει καὶ ἔθεσε ὑπὸ τὴν κρίση τῶν κατὰ τόπους Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ξεκινᾷ ἀπὸ τις ἀνεπίσημες ἐπαφές καὶ τὴν ἀλληλογραφία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου μετ' ἰθύνοντος τοῦ Βατικανοῦ ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Πάπα Ἰωάννου τοῦ ΚΓ<sup>44</sup>!

Τὸ Σεπτέμβριο τοῦ ἔτους 1963 τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἔχοντας τὴν ὁμόφωνο γνώμη τῶν Ὀρθοδόξων κατὰ τόπους Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν συγκαλεῖ τὴν Β' Πανορθόδοξο Διάσκεψη τῆς Ρόδου καὶ μετ' πρόταση τῶν ἐκπροσώπων αὐτοῦ στὴ Διάσκεψη, ἀποφασίζεται «ὅπως ἢ κατὰ Ἀνατολὰς Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία προτείνῃ τῇ σεβασμιά Ρωμαιοκαθολικῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν ἔναρξιν διαλόγου μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἐπὶ ἴσοις ὅροις»<sup>45</sup>.

Ἡ ἐπίσημη προσέγγιση μεταξύ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας πραγματοποιεῖται στὰ Ἱεροσόλυμα κατὰ τὴν ἱστορικὴ συνάντηση τοῦ Πάπα Παύλου τοῦ ΣΤ' μετ' τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη Ἀθηναγόρα, τὸν Ἰανουάριο τοῦ ἔτους 1964, πού ἔγινε μετ' πρόταση τοῦ Πατριάρχου πρὸς τὸν Πάπα. Ἡ συνάντηση αὐτὴ ὑπῆρξε ἡ ἀφετηρία τοῦ Διαλόγου τῆς Ἀγάπης μεταξύ τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Νέας Ρώμης, Βατικανοῦ καὶ Φαναρίου<sup>46</sup>.

\* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 134 τοῦ ὑπ' ἀρ. 3 τεύχους.

44. Τόμος Ἀγάπης, Vatican-Phanar (1958-1970) Rome-Istanbul 1971.

45. Μήνυμα τῆς ἐν Ρόδῳ Πανορθόδοξου Συσκέψεως, Ὀρθοδοξία 38, 1963, σελ. 445.

46. Ἴδε Ἐγγραφα περὶ τῆς ἱστορικῆς συναντήσεως, Τόμος Ἀγάπης, σελ. 01219.

Τὸ Νοέμβριο τοῦ ἔτους 1965 τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἀποφασίζει τὴν ἄρση τῶν ἀναθεμάτων τοῦ 1054 μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Τὸ Βατικανὸ ἐπικροτεῖ καὶ ἀρχίζουν οἱ ἐπαφές καὶ οἱ συζητήσεις μεταξύ τῶν ἐκπροσώπων τῶν δύο Ἐκκλησιῶν εἰς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο. Στις 7 Δεκεμβρίου τοῦ 1965 στὴ Βασιλικὴ τοῦ Ἁγίου Πέτρου προεξάρχοντος τοῦ Πάπα Παύλου τοῦ Στ', μετ' συμπροσευχομένους ἐκπροσώπους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, καὶ στὸν Πατριαρχικὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, προεξάρχοντος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου, μετ' συμπροσευχομένους ἐκπροσώπους τοῦ Βατικανοῦ, μετ' συμπρωνημένη ἰδιαιτέρη τελετῇ καὶ μετ' τὴν ἀνάγνωση εἰδικῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Πράξεως γίνονται ταυτόχρονα ἐκατέρωθεν ἡ ἄρσις τῶν μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν κατὰ τὸ ἔτος 1054 ἐξενεχθέντων κατ' ἀλλήλων ἀναθεμάτων<sup>47</sup>.

Ἡ ἱστορικὴ ἐπίσκεψη τοῦ Προκαθημένου τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας Πάπα Παύλου τοῦ Στ' εἰς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο τὸν Ἰούλιο τοῦ ἔτους 1967 καὶ ἡ ἀντεπίσκεψη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου τοῦ Α' στὸ Βατικανὸ τὸ Νοέμβριο τοῦ ἰδίου ἔτους, ἐπεκύρωσαν ἐπίσημα τὴν ἐπιθυμία καὶ διάθεση γιὰ στερέωση τοῦ Διαλόγου τῆς Ἀγάπης, πού εἶχε ἐγκαινιασθῆ στὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ πού ἦτο ἀσφαλῶς ἐπιβεβλημένος, γιὰ νὰ γεφυρώσῃ τὸ μέγα χάσμα πού δημιουργήσῃ τὸ σχίσμα μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, μετ' τὴν διακοπὴ τῆς μεταξύ των μυστηριακῆς κοινωνίας καὶ τὸν χωρισμὸ των ἀπ' ἀλλήλων ἐπὶ ἐγγέα καὶ πλέον αἰῶνας, καὶ γιὰ νὰ ἀνοίξῃ τὸ δρόμο καὶ νὰ καλλιεργηθῇ καταλλήλως τὸ ἔδαφος γιὰ τὸ Θεολογικὸ Διάλογο. Ἡ καλλιέργεια τοῦ ἐδάφους γιὰ τὸ Θεολογικὸ Διάλογο ἦτο μιὰ πρωτοβουλία καὶ ἐνέργεια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου πού συνέπιπτε ἀπόλυτα μετ' τὴν ἀπόφαση καὶ διακήρυξη τῆς Γ' Πανορθόδοξου Διασκέψεως τῆς Ρόδου ὅτι «διὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ ἴσοις ὅροις

47. Ἴδε ἱστορικὸν ἄρσεως ἀναθεμάτων εἰς ἐπίσημα κείμενα, Τόμος Ἀγάπης, σελ. 251-300.



παρίσταται ανάγκη τῆς δεούσης προπαρασκευῆς καὶ τῆς δημιουργίας τῶν καταλλήλων συνθηκῶν»<sup>48</sup>.

Ἡ μέχρις ἐδῶ περιγραφή τοῦ Διορθόδοξου καὶ Διαχριστιανικοῦ ἔργου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀποδεικνύει σαφῶς ὅτι, οὔτε ἡ ἀλλαγὴ τοῦ πολιτειακοῦ καθεστώτος ἀπὸ τὸ 1923 κ.έ., οὔτε ἡ στέρηση τῶν πολιτειακῶν προνομίων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ ὁ περιορισμὸς του μὲ τὴ διεθνή συνθήκη τῆς Λωζάννης εἰς τὰ καθαρῶς πνευματικὰ καθήκοντα τῆς δικαιοδοσίας του, οὔτε οἱ ἐξωτερικὲς τοῦ περιβάλλοντος δυσμενεῖς συνθήκες καὶ περιστάσεις, ποὺ κατὰ διαστήματα ἐκδηλώθηκαν ἀπειλητικὰ κατὰ τῆς ὑποστάσεώς του καὶ τῆς ζωῆς τοῦ εὐσεβοῦς ποιμνίου του εἰς εἰς τὴν ἀπὸ αἰῶνων Ἑδρα του εἰς τὴν Κωνσταντινούπολη, μπόρεσαν νὰ ἐμποδίσουν αὐτὸ στὴν ἐξάσκηση τῶν καθηκόντων του καὶ τῶν ὑψηλῶν εὐθυνῶν του, σὰν Πρωτόθρονη καὶ Μήτηρ Ἐκκλησία. Ἀντίθετα δυνάμωσαν περισσότερο τὴν πίστη του, ἀτσάλωσαν τὴ θέλησή του καὶ συνεχίζοντας τὴ μακρὰ ἀπὸ αἰῶνων παράδοση τῆς ἱστορίας του, καὶ τῶν ἱερῶν ἀγώνων του, ἐπετέλεσε ἕνα σπουδαιότατο καὶ ὑψίστης σημασίας διὰ τὴν Ἐκκλησία πολὺπλευρο Διορθόδοξο καὶ Διαχριστιανικὸ ἔργο, μὲ τὸ ὁποῖο ἐπετεύχθη ἡ ἐνότης τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ προωθήθηκε ὅσον ποτὲ ἄλλοτε ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ σχίσματος μεταξύ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως καὶ τῆς διαιρέσεως τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν Δύσιν, εἰς Ρωμαιοκαθολικὴν καὶ εἰς τὰς Ἐκκλησίας τοῦ Προτεσταντισμοῦ, τὸ θέμα τῆς ἐνότητος τῶν Ἐκκλησιῶν.

Οὐδεμία ἄλλη ἐπὶ μέρους Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μέσα στὰ ἔθνη αὐτῆς σύνορα περιορισμένη, θὰ μπορούσε νὰ ἐξασκήσῃ τὰ καθήκοντα καὶ τίς εὐθύνες τῆς Πρωτοθρόνου καὶ Μητρὸς Ἐκκλησίας, ὡς τὸ Οἰκουμενικὸ, στὸν αἰωνόδιο χῶρο τῆς ἰδρύσεώς του, κατωχυρωμένο κανονικῶς, ὡς τὸ Κέντρο καὶ ἡ Κεφαλὴ τῆς Ὁρθοδοξίας, μὲ πρεσβεῖα τιμῆς, καὶ νὰ ἐπιτελέσῃ τοιοῦτο θεάρεστον ἔργον ὅπως εἶναι τὸ τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας.

Εἰς τὴν ἐπιτυχία τοῦ ἔργου αὐτοῦ ἡ συμβολὴ τῶν Οἰκουμενικῶν Πατριαρχῶν ποὺ διηκόνησαν τὸν Οἰκουμενικὸ Θρόνον κατὰ τὴν περίοδο αὐτὴ καὶ ἰδιαίτερα τῶν Πατριαρχῶν Φωτίου τοῦ Β', Μαξίμου τοῦ Ε' καὶ Ἀθηναγόρου τοῦ Α' μὲ τίς πρωτοδουλίαις καὶ τίς δραστηριότητές των κατὰ τὴν ἐξάσκηση τῶν Πατριαρχικῶν τους καθηκόντων καὶ εὐθυνῶν, ὑπῆρξε μεγάλη καὶ ἀνεκτίμητη.

Τῶν μεγάλων αὐτῶν Πατριαρχῶν ἰσάξιος διάδοχος ἔχει ἀναδειχθῆ καὶ ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατρι-

48. Μήνυμα τῆς Γ' Πανορθόδοξου Διασκέψεως ἐν Ρόδῳ, Πρακτικά... ἐνθ' ἄνωτ., ΙΑ/3.

άρχης Κύριος Κύριος Δημήτριος ὁ Α', τὸν Ὅποιο ἡ Θεία Πρόνοια ἔταξε στὴ διακυβέρνηση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου στὶς πρὸ κρίσιμες στιγμὲς τῆς ἱστορίας του.

Ἀπὸ τὴν ἐκλογὴν καὶ τὴν ἀνοδό του εἰς τὸν Οἰκουμενικὸ Θρόνον τὸν Ἰούλιο τοῦ 1972 διακομῆ αὐτὸν μὲ πίστη, μὲ ἀγάπη, μὲ ταπεινώση καὶ ὑπομονὴ καὶ ἀφοσίωση καὶ συνεχίζει σταθερὰ μὲ πολλὴ σύνεση καὶ θαθεῖα συναίσθηση εὐθύνης τὸ Διορθόδοξο καὶ Διαχριστιανικὸ ἔργο τῶν ἀοιδίμων Προκατόχων του, πάνω στὶς καθιερωμέναις ἀρχαῖς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ποὺ εἶναι ἡ συνέχεια καὶ ἡ συνέπεια.

Οἱ τρεῖς Πανορθόδοξες Προσυνοδικὲς Διασκέψεις, ποὺ συνήλθαν εἰς τὸ Πατριαρχικὸ Κέντρο τοῦ Σαμπεζύ, εἰς τὴν Γενεύη τῆς Ἑλβετίας, τὸ Νοέμβριο τοῦ ἔτους 1976<sup>49</sup> ἡ Α', τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1982<sup>50</sup> ἡ Β', καὶ τὸν Ὀκτώβριο - Νοέμβριο τοῦ 1986<sup>51</sup> ἡ Γ', καθὼς καὶ ἡ Διορθόδοξος Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ τὸν Φεβρουάριο τοῦ ἔτους 1986<sup>52</sup>, ἀποδεικνύουν τὸ ζωηρὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κυρίου Κυρίου Δημητρίου γιὰ τὴν Ὁρθόδοξο ἐνότητα καὶ ἀδελφικὴ συνεργασία καὶ τὴ σταθερὰ δούληση καὶ ἐμμονὴν του στὴν προώθηση τοῦ ἔργου τῆς προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας.

Οἱ ἐπισκέψεις ποὺ πραγματοποιήσαν εἰς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖον οἱ Πατριάρχαι καὶ οἱ Προκαθημενοὶ ὄλων τῶν Ὁρθόδοξων Αὐτοκεφάλων καὶ Αὐτονόμων Ἐκκλησιῶν καὶ οἱ ἐπαφές καὶ οἱ συνομιλίαις των μὲ τὸν Προκαθημενο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου συνέβαλαν ἀναμφισβήτητα εἰς τίς σοβαρὰς ἀποφάσεις καὶ τὰ θετικὰ ἀποτελέσματα τῆς Γ' Πανορθόδοξου Προσυνοδικῆς Διασκέψεως τοῦ ἔτους 1986, καὶ ἔχουν δημιουργήσῃ κλίμα αἰσιοδοξίας ὡς πρὸς τὴν συντόμηση τοῦ χρόνου προπαρασκευῆς καὶ συγκλήσεως τῆς τόσο ποθητῆς Πανορθόδοξως Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας.

(Συνεχίζεται)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Ν. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁμότιμος Καθηγητὴς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης

49. Α' Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις, (Σαμπεζύ-Γενεύης, 21-28 Νοεμβρίου 1976), Συνοδικὰ Π, Σαμπεζύ-Γενεύης 1978.

50. Ἡ Β' Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις (3-12 Σεπτεμβρίου 1982), Ἐπίσκεψις, 1982, ἀρ. 279.

51. Γ' Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις (Σαμπεζύ, 28 Ὀκτωβρίου - 6 Νοεμβρίου 1986) Ἐπίσκεψις, 1986, ἀρ. 366.

52. Ἡ Διορθόδοξος Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας συνήλθε στὸ Σαμπεζύ ἀπὸ 15 ἕως 23 Φεβρουαρίου 1986, Ἐπίσκεψις, 1986, ἀρ. 351.

## ΤΟ ΣΤ' ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΟΝ ΤΑΦΟ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ (ΑΤΤΑΛΕΙΑ - ΜΥΡΑ, 3-7 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1988)

Με σεμνοπρέπεια και τάξη που απαιτεί το γεγονός τελέσθηκε η Θεία Λειτουργία από τον οικείο Ποιμενάρχη. Συλλειτουργήσαν μαζί του οι Αιδεσιμολογιώτατοι Μ. Οικονόμος κ. Μελέτιος Σακκουλίδης και Πρωτοπρεσβύτερος κ. Μιλτιάδης Εδθυμίου εξ Αμερικής, ο Αιδεσιμ. Πρεσβύτερος κ. Νικόλαος εκ Ρόδου και ο Πανοσιολ. Τριτεύων των Πατριαρχείων κ. Χρυσόστομος. Ο προεξάρχων Άρχιερέυς μετά το Εὐαγγέλιο μίλησε στο ἐκκλησίασμα τουρκιστί και ἑλληνιστί. Σὲ ἄλλη στήλη δημοσιεύεται ἡ ὁμιλία του αὐτῆ. Ἐψαλαν δὲ ἐμμελῶς ὁ Ἄρχων Πρωτοφάλης τῆς Πόλεως μας και ἡ Ἑλληνοαμερικανική Ἐκκλησιαστική Χορωδία.

Στὴ Θεία Λειτουργία παραδρέθησαν ὁ Ἐντιμ. Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος στὴ Σμύρνη κ. Πέτρος Μαυρουδῆς, οἰκογενειακῶς και ὁ Ἐκπαιδευτικὸς Σύμβουλος κ. Ἀπόστολος Τζαφερόπουλος.

Συγκινητική ἦταν ἡ προσέλευση στὴ θεία κοινω- νία πολλῶν ἀπὸ τοὺς Ἱεράρχας και τοὺς κληρικούς, πού ἦσαν παρόντες και ὄλων σχεδὸν τῶν πιστῶν πού ἦρθαν γιὰ τὸ Προσκύνημα. Τὸ σημεῖο αὐτὸ τῶν ἐκδη- λώσεων ἦταν τὸ ἀποκαρύφωμα τῆς συγκινησης ὄλων πού λαμβάνουν μέρος στὸ ἀναίμακτο μυστήριο κάτω ἀπὸ τὴ μελωδικὴ ψαλμωδία τοῦ «Δείπνου Σου τοῦ μυ- στικού».

Στὸ τέλος και μετὰ τὴν ἀπόλυση ψάλλθηκε ἡ φῆμη τοῦ προεξάρχοντος Ποιμενάρχου και στὴ συνέχεια ἔγι- νε μὲ πομπή ἢ προσκύνηση τοῦ κενοῦ και λεηλατημέ- νου Τάφου και τῆς εἰκόνας τοῦ Ἁγίου, ἢ εὐλογία τῶν πιστῶν μὲ τὴν εἰκόνα ἀπὸ τὸν Προεξάρχοντα και ἡ δια- νομή τοῦ ἀντιδώρου μετ' εἰκονιδίων τοῦ ἑορταζομένου Ἁγίου.

Ἔτσι, γιὰ ἕκτη φορὰ και ἐφέτος κατὰ τὸ Συμπόσιο και τὸ Προσκύνημα, ὅλα ὅσα ἔγιναν, ἐπιστημονικῆς ἀνακοινώσεις, τελετές, ἐκδηλώσεις, Θεία Λειτουργία, ἐπισκέψεις σὲ ἀρχαιολογικοὺς χώρους κ.λπ. στέφθηκαν, κατὰ κοινὴ ὁμολογία, ἀπὸ πλήρη ἐπιτυχία. Οἱ συμπο- λίτες μας, ἀλλὰ και ὅλοι ὅσοι ἔλαβαν και ἐφέτος τὴν εὐλογία τοῦ Ἁγίου Νικολάου, θαθεῖα συγκινημένοι, ὅ- λοι συνέπεσαν στὴν παραπάνω διαπίστωση και ὅλοι ἐξέφρασαν τὴν εὐχή νὰ ἐπαναλαμβάνωνται τὸ ἀριστα ὀργανωμένο αὐτὸ Συμπόσιο και τὸ ἱερὸ Προσκύνημα.

(\*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 128 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3 τεύχους.

### Η ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΥΡΩΝ κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

*Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι,  
Τίμιο Πρεσβύτεριο,  
Ἐκλεκτοὶ Σύνοδοι,  
Ἀδελφές μου και ἀδελφοί μου.*

Γιὰ ἕξι συνεχῆ χρόνια, ἀπὸ τὸ 1983, συνερχό- μαστε ἐδῶ, στὸ μωροδόλο χῶρο τῆς βασιλικῆς και τοῦ τάφου τοῦ Ἁγίου Νικολάου και στὴ γειτονική πόλη τῆς Ἀιτάλειας, γιὰ νὰ τιμήσουμε τὴν ἱερὴ μνή- μη τοῦ μεγάλου Ἁγίου τῶν Μύρων, πού γιὰ 17 ὀλό- κληρους αἰῶνες ὡς σήμερα ἔχει ἀποβεῖ μιὰ ἀπὸ τὶς ἱερώτερες μορφές τῆς Ὁρθοδοξίας, τοῦ Χριστιανι- σμοῦ, ὀλόκληρης τῆς ἀνθρωπότητας.

Πράγματι, ὁ Ἅγιος Νικόλαος ἔχει ἀποβεῖ ἡ λαο- φιλέστερη —μποροῦμε νὰ ποῦμε— μορφή τοῦ θρη- σκευτικοῦ και συναισθηματικοῦ σιερεώματος. Εἶναι γεγονός ὅτι ὁ Ἅγιος Νικόλαος ἀπευθύνεται σὲ ὅλα σχεδὸν τὰ σιρώματα τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας και σὲ πλείστες κατηγορίες ἀνθρώπων κάθε ἡλικίας, μά- λιστα δὲ τῆς παιδικῆς, κάθε ἐπαγγέλματος, μάλιστα δὲ τῶν ναυτικῶν, κάθε τάξεως, μάλιστα δὲ τῶν πτω- χῶν, κάθε κατηγορίας τῶν πιστῶν, μάλιστα δὲ τῶν κληρικῶν, τῶν ὁποίων εἶναι τὸ ἐκλεκτὸ πρότυπο τα- πείνωσης, εὐθύτητος, ἀκεραιότητος χαρακτηῆρος, ἀ- κτημοσύνης και εὐεργετικῆς πρὸς τὰ ἔξω μεταδοτικό- τητας.

Γι' αὐτὸ και δὲν εἶναι τυχαῖο τὸ γεγονός ὅτι ὁ Ἅγιος Νικόλαος εὐρίσκει ἀπήχηση σὲ ἅπειρα πλήθη ἀνθρώπων και ἔχει συνδέσει τὴ χαρωπὴ μορφή του μὲ τὴν ἔννοια τῆς προσδοκίας και τῆς ἐλπίδας ἀπὸ μέρους τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου, ἰδιαίτερα κατὰ τὶς μέρες αὐτῆς τῆς πρὸ τῶν Χριστουγέννων περιόδου, πού συμπίπτει και ἡ μνήμη του, και πού εἶναι περίο-δος σὴν ὁποία προσμένεται νὰ ἔλθῃ σὴ γῆ ὁ ἐναν- θρωπῆσας Χριστός, ὁ Ἐμμανουήλ, ὁ Θεὸς μεθ' ἡμῶν, πού εἶναι ἡ σφραγίδα τῆς σωτηρίας μας.

Αὐτὴ, λοιπόν, εἶναι ἡ θέση πού κατέχει ὁ Ἅγιος σὴν θρησκευτικὴ δομὴ τῆς ζωῆς μας. Ἀνάλογη, φυ- σικά, πρὸς αὐτὴν εἶναι και ἡ τοποθέτηση τοῦ κάθε ἀνθρώπου ἐναντι οὐδὲν Ἁγιο. Ἡ τοποθέτηση αὐτὴ παρουσιάζεται κάτω ἀπὸ μιὰ ἀτέλειωτη ποικιλία αἰ-

σθημάτων και συναισθημάτων. Αυτά, για τον άνθρωπο που πιστεύει, επικεντρώνονται, φυσικά, σε μια άπερανη ευλάβεια προς το πρόσωπο και τη μήμη του αγίου, σε μια άπερανη πίστη στην μεσιτευτική του δύναμη και παρηγορία εμπρός στον πανοικτίρμονα Θεό. Για τον λοιπό κόσμο ή τοποθέτηση αυτή παίρνει μια περισσότερο κοινωνικοταξική οικείωση του Άγιου, για να δημιουργηθούν οι γνωστές προεκτάσεις του ως μορφής - συμβόλου μιας γιορταστικής ατμόσφαιρας κάτω από την μνδική μορφή ενός αγίου, που στη Δύση κυρίως, αλλά και σε μās, με τις γνωστές παραλλαγές της, με τα έξωτικά γορδικά του ρούχα, σε χιονισμένο περιβάλλον, με το βαρύν φορτίο των δώρων του στη γάχη ή στο έλκυστρό του, εμφανίζεται κάποια νύχια, των Χριστουγέννων ή της Πρωτοχρονιάς, για να σκορπίση τη χαρά στα μαγεμένα από την προσδοκία παιδάκια, τα όποια του διαμνήνουν κάθε χρόνο τις μέρες αυτές όπως μπορούν τις προσδοκίες τους και εκείνος ανταποκρίνεται σ' αυτές κατά τον πιο στοργικό και θετικό τρόπο.

Είναι γνωστή ή μυθοποίηση του Άγιου Νικολάου στον σύγχρονο κόσμο. Να πη κανείς ότι χρειάζεται να επιχειρηθῆ μια βαθύτερη τομή για να απομυθολογηθῆ ὁ Άγιος; Είναι δύσκολο να το πη κανείς. Διάτι κάτι τέτοιο θα σήμαινε ξεριζώμα του Άγιου από τη ζωή, και ακόμη πιο πολύ, από τῆ ψυχή ενός δλόκληρου κόσμου, των παιδιών κυρίως, που τον προσμένουν, αλλά και των μεγάλων που τον επαναφέρουν κάθε χρόνο τις μέρες αυτές στη ζωή των παιδιών τους, για να μένη ἔτσι ζωντανή ή φλόγα τῆς προσδοκίας, τῆς ἐλπίδας, τῆς ἀναμονῆς, που χωρίς τῆ φλόγα αὐτή δὲν μπορεί να ζήση ὁ ἄνθρωπος.

Είναι, λοιπόν, οὕτως ή ἄλλως, παρών ὁ Άγιος στη ζωή των ἀνθρώπων. Στη δικιά μας ὅμως ἐδῶ ζωή, μās ἐπιφύλαξε ὁ Θεός να εἶναι πιο ἔντονη και πιο δυναμική και μόνιμη ή παρουσία του για μās. Είναι μια παρουσία που ξεπηδά από τα ἱερά αὐτά χώματα, που διανύει τους αἰῶνες και φθάνει ἔως ἐμās και ἐπέκεινα από μās, και περνά από τῆν προσπάθεια τῆς ἐμβάθυνσης από μέρους τῆς ἐπιστημονικῆς ἔρευνας και σκέψης γενικά, ὅπως δὲ ἰδιαίτερα των ἡμερῶν του Διεθνούς Θεολογικοῦ Συμποσίου μας στην Ἀιτάλεια, και που σφραγίζεται τελικά με τὸ ἀνεπανάληπτο προσκύνημά μας ἐδῶ στο ναό του και στον ἄδειο τάφο του.

Είναι μια περίεργη ὄντως παρουσία του Άγιου αὐτῆ ή τελευταία, που βεβαιώνεται και σφραγίζεται από ἕνα σπασμένο, λεηλατημένο και τώρα πιά

ἄδειο μνημεῖο, που κατά ἕνα ὀξύμωρο σχῆμα βροντοφωνεῖ στις ψυχές μας τῆν ἐδῶ παρουσία του.

Εἶναι ὁὖν να μās λέγει: Ἐδῶ ἔζησα, ἐδῶ ἀπέβηκα σκεῦος ἐκλογῆς του Θεοῦ, ἐδῶ ἔδρασα ὁὖν κληρικός και ὁὖν ἐπίσκοπος, ἐδῶ με ἐκάλεσε ὁ Θεός κοντά Του, και στη γῆ αὐτῆ ἐμπιστεύθηκα τὰ λείψανά μου. Ἐδῶ λοιπόν ὁὖς καλῶ να συναντῶνται οἱ ψυχές σας με τὸ πνεῦμα μου, και οἱ προσευχές σας με τις δικές μου προσευχές και ή μετοχή σας στο σῶμα και στο αἷμα του Κυρίου ἐπάνω στη σπασμένη Ἀγία Τράπεζα του ναοῦ μου με τῆ δικιά μου μετοχή στην αἰῶνα Τράπεζα Ἐκείνου, τῆν ἐν οὐρανοῖς, ὅπου ή ὅλη Ἐκκλησία, ή στρατευομένη, που εἶσθε ἐσεῖς, και ή θριαμβεύουσα, που εἴμαστε ἐμεῖς οἱ ἅγιοι και δίκαιοι, ὅλοι μαζί, καλούμεθα να ἀπαρτίσουμε τῆν οὐράνιο Βασιλεία Του.

Εἶναι ἐδῶ ὁ Άγιος, ὅσο περίεργο κι ἂν ὁὖς φαίνεται τὸ πράγμα. Εἶναι ἐδῶ, τόσο πραγματικά και ἀναφαίρετα, ὅσο πραγματικά και ἀναφαίρετα θα ἐξακολουθῆ να μένη στις ψυχές μας. Καὶ θα εἶναι ὁ τοπικός μας Άγιος, ὁ πολιοῦχος μας, ὁ ἐφέστιος Ἀγίός μας, ὁ Άγιος των σπιτιῶν και των εἰκονοστασιῶν μας, ὁ Άγιος που θα εὑρίσκεται σε κάθε ὁρθόδοξο σπίτι ἀπανταχοῦ τῆς γῆς, και ὅποσδήποτε σε κάθε ὁρθόδοξη ψυχή ὅποσδήποτε ὑπάρχει και ζεῖ.

Εἶναι τὸ προνόμιό μας αὐτό, ἡμῶν των ἀνθρώπων των πατρίδων αὐτῶν. Καὶ ἀποβαίνει προνόμιο και ὅλων ἐκείνων, που διασχίζουν ἀποστάσεις για να ἔλθουν τις μέρες αυτές ἐδῶ, στον τάφο και στο ναό του, για να ἀντλήσουν δύναμη, και χάρη, και εὐλογία, και ἀσφάλεια.

Νομίζω ὅτι ἔτσι πρέπει να ἐρμηνεύουμε και ἔτσι να ἀξιολογοῦμε τῆν παρουσία μας και τῆ μετοχή μας στις ἐορταστικῆς αυτές ἐκδηλώσεις για τὸν Άγιο στον ἅγιο αὐτό τόπο.

Μπρός στην Ἀγία Τράπεζα του παλαιῶ ναοῦ του ἂς ἀποθέσουμε τὰ ἱερώτερα των αἰσθημάτων μας, και μαζί τις ἀγωνίες και τὰ ἄγχη μας, τις ἐλπίδες και τις προσδοκίες μας. Καὶ γονατισμένοι μπρός στο κενὸ μνημεῖο του ἂς ἀκούσουμε τὸ ψιθυριστό, ή ἴσως και τὸ βουβὸ ἀκόμη μῆνυμά του, μῆνυμα προσδοκίας και ἐλπίδων, μῆνυμα ὑπομονῆς και καρτερίας, μῆνυμα ταπεινώσης και ἐμπιστοσύνης στο Θεό, μῆνυμα για ψυχική ἀνάταση και συνάντησή μας με τὸ Θεό, μῆνυμα ἀκόμη θείας ἐπαγγελίας για καλλίτερες μέρες για ὅλους μας.

Ἀφουγκρασθῆτε και πιάστε τὸ μῆνυμα που πλανᾶται μέσα σ' αὐτὸν τὸν χώρο από τὸν κενὸ τάφο του Ἀγίου. Κοιτάξτε τον κατάματα τὸν Άγιο διὰ μέσου

# Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΑΓΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΑΙ Η ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΥ ΥΜΝΟΓΡΑΦΙΑ

## ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Κατά τὸν τ. Δήμιον Ἐράνης, ΒΑ τῆς πόλεως τῶν Φιλιατρῶν καὶ παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Αἰγάλεω τῆς Κυπαρισσίας, διασώζεται μέχρι σήμερον τὸ χωρίον Χριστιάνοι<sup>1</sup>, γνωστὸν σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ ἀπὸ τὸν δι' ἀναστηλώσεως περιφημον ναὸν τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος<sup>2</sup>, διὰ τὸν ὅποιον ὑπερηφάνως ὁ λαὸς τῆς Πελοποννήσου ἐξεφράζετο μὲ ὑπέριμετρον ζήλον ἐμμέτρως:

Ἄγια Σωτήρα στὸ Μοριά  
καὶ Ἄγια Σοφία στήν Πόλι.

Τὸ ἄσημον τοῦτο χωρίον, ἄλλοτε πολίχνη ἀκμαία, κείμενον ἐντὸς περιφερείας διακρινομένης διὰ τὰ περισπούδαστα χριστιανικά μνημεῖα αὐτῆς, ὀνοματοδοτεῖ καὶ τὴν παλαιὰν μητροπολιτικὴν ἐπαρχίαν Χριστιανουπόλεως, ἐκ τῶν ἐπισήμων τῆς Πελοποννήσου, τῆς ὁποίας ἡ ἐπίσημος ἐμφάνισις τοποθετεῖται εἰς τὸ ἔτος 1087, εἶναι ὅμως ἐνδεχόμενον νὰ προϋπήρχεν ἡ ἐπισκοπή<sup>3</sup>, κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα διετέλεσε καὶ ἔδρα αὐτῆς εἰς κάποιον χρόνον διάστημα.

Τὴν διοικητικὴν δικαιοδοσίαν τῆς μητροπόλεως Χριστιανουπόλεως δυσκόλως παρακολουθοῦμεν, διότι συνέδη «ἡ πάλαι περιφανῆς καὶ περιδλεπτος» μητρόπολις νὰ σχολάζῃ ἢ νὰ δημιουργοῦνται διενέξεις μὲ ὁμόρους ἐκκλησιαστικὰς ἐπαρχίας<sup>4</sup>. Ἐπίσης, λόγω τῆς ἀσταθείας τῶν καιρῶν, συνέδη νὰ ὑποστοῦν σοβαρὰς μεταβολὰς τὰ ὄρια αὐτῆς καὶ νὰ μετακινήθῃ ἡ ἔδρα τοῦ

1. Ἰωάν. Ἐμ. Νουχάκη, Ἑλληνικὴ χωρογραφία, τ. Α' ἐν Ἀθήναις 1901, σσ. 662. Τὸ 1828 τὸ χωρίον ἀπετέλουν 23 οἰκογένειαι κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τῆς Γαλλικῆς Ἐπιστημονικῆς Ἀποστολῆς (τοῦ στρατηγοῦ Μαιζών). Προχειρῶς εἰς Μιχ. Χουλιανράκη, Γεωγραφικὴ, διοικητικὴ καὶ πληθυσμιακὴ ἐξέλιξις τῆς Ἑλλάδος 1821-1971, τ. Α', μερ. Ι, Ἀθήναι 1973, σ. 33α.

2. Eust. Stikas, L' église byzantine de Christianu en Triphylie (Peloponnèse) et les autres édifices de même type, Παρίσι 1951.

τῆς εἰκόνας του, τώρα πὸν θὰ πᾶτε νὰ τὸν προσκυνήσετε. Κάτι ἔχει νὰ σᾶς πῆ, καὶ τὸ πολὺ σημαντικό, τὸ προσμενόμενον, τὸ εὐλογημένο. Ὁ προεσῦτης τῶν Μύρων εἶναι ἡ σφραγίδα τῆς ἀσφάλειάς μας γιὰ τώρα καὶ γιὰ πάντα. Ἄ μ ἡ ν.

μητροπολίτου, ἐφ' ὅσον τὸ μικρὸν χωρίον Χριστιάνοι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ καλύπτῃ τὰς διοικητικὰς εὐθύναις τοῦ ἐκάστοτε προκαθημένου.

Ὅπως δὲποτε ἡ μητρόπολις Χριστιανουπόλεως δὲν περιελάμβανε μόνον μεσσηνιακὸν χῶρον, τὸν ὅποιον κατὰ μέγα μέρος διεκδικοῦσαν ἄλλαι ἐπαρχίαι, κινούμεναι καθ' ἑαυτὰς ἢ τελοῦσαι ὑπὸ τὴν ἰσχυρὰν μητροπολιν Μονεμβασίας. Ἀπετελέσθη κυρίως αὕτη ἀπὸ ἀρκαδικὰ γεωγραφικὰ τμήματα καὶ ἡ δικαιοδοσία τῆς ἔφθανεν εἰς τὰ πρόθυρα τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Δημητσάνης, ἐνῶ εἰς ἄλλας περιπτώσεις, ὠρισμένοι ἀρχιερεῖς διεξεδίχσαν καὶ ἐποίμαναν ἐπὶ χρόνου διάστημα καὶ τὴν κεντρικὴν Ἀρκαδίαν μέχρι τῆς Τριπολιτσᾶς<sup>5</sup>.

Οὕτως ἢ ἄλλως τὰ γεωγραφικὰ ὄρια τῆς μητροπόλεως Χριστιανουπόλεως ἐνετοπίζοντο εἰς ἀρκαδικὴν πε-

3. Διὰ τὴν μητρόπολιν Χριστιανουπόλεως καὶ τὸν ἐπισκοπικὸν αὐτῆς κατάλογον βλ. Ν. Α. Βees, Beiträge zur kirchlichen Geographie Griechenlands im Mittelalter und in der neueren Zeit, ἐν «Oriens Christianus», νέα σειρά, τ. XIV (1914), 265 κ. ἐξ., Περι κλ. Γ. Ζερλέντου, Αἱ μητροπόλεις Χριστιανουπόλεως καὶ Ἄργους καὶ Ναυπλίας, ἐν Ἀθήναις 1922, σσ. 6 κ. ἐξ., 12 κ. ἐξ., Δ. Α. Ζακυθίνος, Le despotat grec de Morée, τ. II, Ἀθήναι 1953, σσ. 286-288, Α. Βon, Le Peloponnèse byzantin jusqu' en 1204, Παρίσι 1951, σσ. 102, 108 κ. ἐξ., Τάσου Ἀθ. Γριτσοπούλου, Ἐκκλησιολογία. Ἱστορία καὶ Χριστιαν. μνημεῖα Κορινθίας, τ. Α' Ἀθήναι 1973, σσ. 119 κ. ἐξ., 131 κ. ἐξ., Δημ. Χ. Δουκάκη, Κατάλογοι μητροπολιτῶν Χριστιανουπόλεως, Ἐκκλησιαστικ. Φάρος Ἀλεξανδρείας, τ. Δ' (1909), σσ. 366-373, Χριστοφ. Κνήτη, Ἡ μητρόπολις Χριστιανουπόλεως, Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια, τ. Α (1910), σσ. 69-72, Βασιλίου Ἀτέση, Μητροπολ. πρ. Λήμου, Ἐπισκοπικὸν κατάλογοι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπ' ἀρχῆς μέχρι σήμερον, Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος Ἀλεξανδρείας τ. ΝΣΤ' (1974) καὶ ΝΖ (1975), σ. 267 (καὶ ἀνάτυπον), Στεφάνου Εὐστρ. Ματακούλια, Μητροπολίτου Τριφυλ. καὶ Ὀλυμπίας, Μητροπολίται Χριστιανουπόλεως κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα, πρακτικὰ Β' τοπικοῦ Συνεδρίου Μεσσηνιακῶν σπουδῶν, Ἀθήναι 1984, σσ. 25 κ. ἐξ. (εἰς ΙΕ' τ. «Πελοποννησιακῶν Παράρτημα»).

4. Κατὰ τὸ ἔτος 1394 ἡ πάλαι περιφανῆς καὶ περιδλεπτος» μητρόπολις Χριστιανουπόλεως δὲν ἠδύνατο ἀγνήσιον μητροπολίτην τρέφειν ἄφ' ἑαυτῆς καὶ ἀτίθετο ὑπὸ τὴν κούβερνησιν τοῦ μητροπολίτου Κορινθίου Θεογνώστου», τὴν ὅποιαν ἐποίμανεν ἄχρι τῆς αὐτοῦ τελευταίας. Καὶ ὁ προκατόχος αὐτοῦ ἀπραττεν ὁμοίως καὶ ἄχρι τῆς αὐτοῦ τελευταίας ταύτην ἐπιδόσεως λόγω κατεῖχε καὶ ἐποίμαινεν ἐφ' ὄρου ζωῆς». Σχετικῶς βλ. Τ. Ἀθ. Γριτσοπούλου, Ἐκκλησιαστικ. Ἱστορία καὶ χριστιανικά μνημεῖα Κορινθίας, τ. Α', σσ. 192 κ. ἐξ.

5. Τ. Ἀθ. Γριτσοπούλου, Ἡ ἀρχιεπισκοπὴ Δημητσάνης, ΕΕΒΣ, τ. Κ' (1950) σσ. 215-216.

ριοχήν, παλαιοαρκαδικήν και Τριφυλιακήν και ή δικαιοδοσία του μητροπολίτου περιελάμβανε τās περιφερείας Φαναρίου, Καρυταίνης, Λεονταρίου και δλόκληρον τήν δυτικήν παραλίαν μεταξύ των ποταμῶν Ρουφιά (Ἀλφειοῦ) και Λογγοβάρδου<sup>6</sup>. Τὸ γεγονός ἄλλως τε ὅτι Ἀρκαδία, κατὰ τοὺς μέσους χρόνους, ἐκαλεῖτο ή Κυπαρισσία ἀποκαλύπτει διατι ὁ μητροπολίτης Χριστιανουπόλεως ἐπωνυμείτο «Ὑ π ἔ ρ τ ι μ ο ς κ α ι ἔ ξ α ρ χ ο ς π ᾶ σ η ς Ἀ ρ κ α δ ί α ς».

Μετὰ τήν ἀποκατάστασιν τοῦ ἐλευθέρου κράτους τὸ 1833 και τήν γενομένην νέαν διάρθρωσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, διάδοχος τῆς παλαιφάτου μητροπόλεως Χριστιανουπόλεως ἀνεδείχθη ή ἐπισκοπή Τριφυλίας<sup>7</sup>, ή ὁποία ἀπὸ τοῦ ἔτους 1852 ἐπωνυμείται Τριφυλίας και Ὀλυμπίας καλύπτουσα γεωγραφικῶς μέχρι σήμερον κατὰ τὸν τίτλον τās δύο αὐτὰς γειτονικὰς ἐπαρχίας. Εἰς τήν τιμὴν τῆς Μητροπόλεως ὑψώθη τὸ ἔτος 1922.

#### Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

Τῆς Μητροπόλεως Χριστιανουπόλεως διακεκριμένος μαρτυρούμενος ἱεράρχης διετέλεσε κατὰ τὰ ἔτη 1680 - 1710 ὁ Ἀ θ α ν ᾶ σ ι ο ς Κορφηνός, τιμώμενος ἀπὸ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ὡς ἅγιος ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ εἰς ἅγιον ἀνακήρυξις τοῦ Ἀθανασίου και ή ἔνταξις αὐτοῦ εἰς τήν χορείαν τῶν νεοφανῶν ἁγίων τοῦ Ἀρκαδικοῦ χώρου ὀφείλεται ἐν πολλοῖς εἰς τὸν ἐπίσκοπον Γόρτυνος και Μεγαλοπόλεως Ἰωάννην Μαρτίνον (1901 - 1918).

Ὁ Ἰωάννης Μαρτίνος, τέκνον τῆς γορτυνιακῆς πολίχνης Στεμνίτσης, προήρχετο ἐκ τοῦ ἐγγάμου κλήρου και διεκρίνετο διὰ τήν θεολογικήν του παιδείαν, ὡς και διὰ τήν κηρυκτικήν και συγγραφικήν του δρᾶσιν ἐν Ἀθήναις κυρίως, ὅπου εἰργάσθη ὡς ἐφημέριος τῶν Ἁγίων Θεοδώρων και καθηγητῆς τοῦ Ἀρσακείου ἐπὶ σειρᾶν ἔτων. Ἐντυπωσίαζεν ὡς ρήτωρ μετὰ τὰ ἀπ' ἄμδωνος κηρύγματα του και τās διαλέξεις του ἀπὸ τοῦ δή-

ματος τῆς παλαιφάτου Ἐταιρείας τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ<sup>8</sup>. Ὡσαύτως, ὁ Μαρτίνος ὑπῆρξε και συγγραφεὺς διαφόρων διδασκτικοῦ ή θεολογικοῦ ἐνδιαφέροντος ἔργων ἐκ τῶν ὁποίων μερικὰ δὲν ἔχασαν τήν ἀξίαν των ἀπὸ τήν δοκιμασίαν τοῦ χρόνου<sup>9</sup>.

Τελῶν ἐν χηρεία ἀπὸ τοῦ ἔτους 1875 ὁ Ἰωάννης Μαρτίνος ἐξελέγη ἐπίσκοπος Γόρτυνος και Μεγαλοπόλεως εἰς ἡλικίαν 62 ἔτων τὸ 1901, εἰς ἀναγνώρισιν και ἐπιδράβευσιν τῶν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας κόπων και ὑπηρεσιῶν του. Διαπομπάνας τήν ἐπαρχίαν του μέχρι τοῦ ἔτους 1918, ἠναγκάσθη λόγω γήρατος και ἀσθενείας νὰ παραιτηθῆ και νὰ ἀποσυρθῆ εἰς Ἀθήνας, ὅπου τὸ 1923 ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 84 ἔτων. Ἄν δὲν κατῴρωσε νὰ ἀφήσῃ σπουδαίαν σφραγίδα εἰς τήν λαχούσαν αὐτῷ ἐπαρχίαν, ὅμως πρέπει νὰ μνημονευθῆ πρῶτον, ὅτι ἐπεδόθη εἰς τὸ λίκον δυσχερὲς ἔργον «τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν λειτουργικῶν διδλίων, μηναιῶν κ.λπ., πού εἶναι γεμάτα ἀπὸ παρανοήσεις και πάσης φύσεως ἀδλεπτήματα»<sup>10</sup> και δεύτερον, ὅτι ἐγνώρισεν εἰς τὸν θρησκείοντα κόσμον τὸν μητροπολίτην Χριστιανουπόλεως Ἀθανάσιον, ἀσχοληθεῖς και ἰδιαίτερος μετὰ αὐτόν, ἀφοῦ εἰς τήν μονήν τῆς ἐπαρχίας του τοῦ Τίμου Προδρόμου, φυλάσσεται τὸ τίμιον σκήνωμα τοῦ ἁγίου<sup>11</sup>.

8. Βασιλείου Γ. Ἀτέση, Ἐπισκοπική ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ 1833 μέχρι σήμερον, ἐν Ἀθήναις 1953, τ. Β' σ. 232. Αἱ διαλέξεις και τὰ κηρύγματα τοῦ ἀφορον τὰ ἀποτυπώματα τῆς βαθείας τοῦ ἀνδρὸς τούτου προσηλώσεως πρὸς τās ἀρχὰς τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως· τὰ πολλαπλὰ αὐτοῦ συγγράμματα, ἐποικισδομητικῶν περιεχομένου, παρατίθενται και σήμερον ὡς δείγματα θρησκείοντικότητος ἀνδρός, τήν Ἐκκλησίαν ἀγαπήσαντος» (αὐτόθι).

9. Γνωστὰ ἔργα του εἶναι: 1) Ὁρθόδοξος ὁμολογία τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἐκδοθεῖσα τετράκις, ἐκ σσ. 237, 2) Ὁ ἀποστάτης Μακράκης, 3) Βιογραφία Βυζαντινῶν αυτοκρατόρων, 4) Ἐρμηνεία τῆς λειτουργίας, περὶ ἑορτῶν και ἐρμηνεία εἰς τὸ Πάτερ ἡμῶν και τοὺς «Μακαρισμοὺς» χάριν τῶν ἐν τῷ Ἀρσακείῳ μαθητριῶν τοῦ Ἀρσακείου κυρίως και παντὸς χορστιανοῦ, 5) Πραγματεία κατὰ αὐτοκτονίας και περὶ μελλούσης ζωῆς, 6) Πραγματεία περὶ τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, 7) Πραγματεία κατὰ τοῦ πρωτείου τοῦ Πάπα, 8) Ἐρμηνεία εἰς τὸν Ἀκάθιστον Ὑμνον (δύο ἐκδόσεις α' 1898, β' 1906), 9) Ἐρμηνεία εἰς τοὺς Ψαλμοὺς, μετὰ παραφράσεως και σχολίων κ.ἄ.

10. Τάσου Ἀθ. Γριτσοπούλου, Ἰωάννης Μαρτίνος, ΘΗΕ, Ζ' (1965), στ. 53. Αἱ μέχρι πρό τινος ἐκδόσεις τῶν βιβλίων αὐτῶν ἐγένοντο ἐκ τῶν ἐνότων, ἐπ' αὐτῶν δὲ ἐστηρίχθησαν και πολλαὶ μεταγενέστεραι, οὔσαι κυρίως ἀνατυπώσεις τῶν προηγηθειῶν, διορθοῦσαι σφάλματά τινα... προσθέτουσαι δὲ τιαυτὰ και φθειρούσαι διαρικῶς τὸ ἐξ ἀρχῆς χολαῖνον κείμενον». Ἰ. Μ. Φοῦντοῦλη, ΘΗΕ, Η' (1966) στ. 1119, λ. «Μηναῖον». Ἀτυχῶς τὸ ὅλον ἔργον παραμένει εἰσέτι ἡμιτελές, διότι ή πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν λειτουργικῶν βιβλίων συσταθεῖσα κατὰ τὸ ἔτος 1932 ὑπὸ τῆν προεδρίαν τοῦ τότε μητροπ. Τραπεζοῦντος Χρυσάνθου μεγάλην πατριαρχ. ἐπιτροπή, λόγω τοῦ β' παγκ. πολέμου οὐδὲν ἔπραξεν ὡς ἐκ τούτου δὲ ή σοβαρὰ αὐτῆ προεργασία τοῦ Μαρτίνου εἶναι ἀκόμη ἀναξιοποίητος, ἀναμένουσα τοὺς εἰδικούς, οἱ ὁποῖοι θὰ ἀσχοληθοῦν μετὰ τὸ σπουδαῖον αὐτὸ ἐκκλησιαστικὸν θέμα εἰς τὸ μέλλον.

11. Γενικωτέρως περὶ τοῦ Μαρτίνου πληροφορίας βλ. εἰς Ἀθ. Γριτσοπούλου, ΘΗΕ, Ζ' (1965) στ. 51-54.

6. Τ. Ἀθ. Γριτσοπούλου, Ἱστορία τῆς Τριπολιτσᾶς, τ. Α', Ἀθήναι 1972, σ. 316.

7. Βασιλείου Γ. Ἀτέση, μητροπολ. πρ. Ἀθήνων, Ἐπίτομος ἐπισκοπική ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τ. Α', ἐν Ἀθήναις 1948, σσ. 268-271. Τοῦ αὐτοῦ, Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι, ἔ.ἔ. σελ. 267. Ἄς σημειωθῆ ὅτι διαρκούσης τῆς Ἑλλήν. Ἐπαναστάσεως εἰς τήν χηρέουσαν μητρόπολιν Χριστιανουπόλεως (ὁ τελευταῖος ἀρχιερεὺς Γερμανός ἀπέθανεν ἀπὸ τās κακουχίας ἐντὸς τῆς ἐν Τριπόλει φυλακῆς) ἐποποθετήθη τοποτηρητῆς ὁ ἐκ Μ. Ἀσίας πρόσφυγξ ἐπίσκοπος Ἐλαίας Παῖσιος. Περὶ αὐτοῦ και τῶν κατὰ τήν χώραν πραγμάτων ἰδὲ Τάσου Ἀθ. Γριτσοπούλου, Περὶ ὄρκου, θέσις τοῦ ζητήματος κατὰ τήν ἐπαρχίαν τοῦ Καποδίστρια και γνωμάτευσις Ἰω. Γενατᾶ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης, ἐν Ἀθήναις 1952, σσ. 6 κ. ἔξ. (ἀπὸ τὸ «Ἀρχεῖον Ἐκκλησ. και Κανον. Δικαίου» τ. Ζ' 1952).

Χάρις λοιπὸν εἰς τὸν εὐσεβῆ ζῆλον καὶ τὴν ἐρευνητικὴν διάθεσιν τοῦ Μαρτίνου, ὁ Χριστιανουπόλεως Ἀθανάσιος εὗρεν ἀντάξιον ὑμνητήν. Ὁ Μαρτίνος, ἐξ ὄσων πληροφοριακῶν στοιχείων κατώρθωσε νὰ συλλέξῃ ἀπὸ τὴν ζῶσαν λαϊκὴν παράδοσιν, συνέταξε τὸ Συναξάριον τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, ἐπ' αὐτοῦ δὲ στηριζόμενος συνέθεσεν ἐν συνεχείᾳ τὴν ἀσπαστικὴν ἀκολουθίαν του εἰς τὸν ἅγιον. Ζήτημα εἶναι ἂν διέθετε καὶ μίαν ἱστορικὴν μαρτυρίαν, ἀναφερομένην εἰς τὸν ἐν γένει βίον τοῦ Ἀθανασίου ὡς Μητροπολίτου Χριστιανουπόλεως. Ἀφετηρία εἰς τὸ ἔργον του ὑπῆρξε τὸ γεγονός, ὅτι τὸ ἱερὸν λείψανον τοῦ ἁγίου εἶχε ἀποθησαυρισθῆ, ὡς ἐλέχθη, εἰς τὴν Γορτυνιακὴν μονὴν τοῦ Τιμίου Προδρόμου, ὅπου ὄχι μόνον τιμᾶται καθ' ὑπερβολὴν ὁ ἅγιος, ἀλλὰ καὶ περικαλλῆς ναὸς, πρὸς τιμὴν του, ἔχει ἀνεγερθῆ, ὄχι πρὸ πολλῶν ἐτῶν.

Συμφώνως πρὸς τὸ Συναξάριον τοῦ ἁγίου, ὅπως αὐτὸ διευτυπώθη ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Μαρτίνου, ὁ ἅγιος, υἱὸς τοῦ Ἀνδρέου καὶ τῆς Εὐφροσύνης, ἐγεννήθη εἰς Κέρκυραν περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΖ' αἰῶνος, τὸ 1665, ἐκ γονέων εὐσεβῶν. Ὁ πατὴρ του, κατέχων ἐπίσημον θέσιν πλησίον τοῦ κυβερνήτου τῶν Ἰονίων νήσων, μετώκησεν οἰκογενειακῶς εἰς Καρύταιναν, τὸ 1684, ἀκολουθήσας τὸν νεοδιορισθέντα αὐτόθι Ἐνετὸν κυβερνήτην τῆς Πελοποννήσου. Κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην ὅλη ἡ Πελοπόννησος, ὅπως καὶ αἱ Ἰόνιοι νῆσοι ἐνωρίτερον, εὗρισκετο ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἐνετῶν.

Διακρινόμενος ὁ Ἀθανάσιος, κατὰ Μαρτίνον, διὰ τὴν φιλομάθειάν του, παρεδόθη παιδιόθεν διὰ νὰ μορφωθῆ εἰς ἐξόχους παιδευτὰς κατὰ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν παιδείαν. Εἰς τὴν φυγὴν του ἐπέλαμπε, κατὰ τὸν Μαρτίνον, «διάθεσις ἀμυγῆς τῶν παθῶν καὶ τῆς ματαιότητος, ἐγκράτεια ἀπαραδειγματίστος, προσευχὴ ἀέναος, ἐλευθεριότης καὶ μετάδοσις τοῦ πατρικοῦ πλοῦτου εἰς τοὺς πένητας, συνεχὴς μετάληψις τῶν ἀχράντων τοῦ Χριστοῦ Μυστηρίων... ταπεινώσις ἐμβριθῆς καὶ ἐν γένει, ἀποστροφή πρὸς πᾶσαν ματαιότητα». Ὅταν ἐφθασεν εἰς τὴν ἀνδρικήν ἡλικίαν, τὸν ἠνάγκασεν ὁ πατὴρ του νὰ μνηστευθῆ, παρὰ τὴν θέλησίν του, μετὰ τινοῦ πλουσίας καὶ ἐξ ἐπιφανοῦς οἰκογενείας νέας ἐκ Πατρῶν καὶ ἐπιέζετο νὰ τὴν νυμφευθῆ. Ἐνῶ ὁμως μετέβη εἰς Ναύπλιον διὰ τὴν ἀγορὰν τῶν γαμηλίων ἐνδυμάτων, δὲν ἐπαγγέθη εἰς τὴν πατρικήν του οἰκίαν, διότι ὑπεκκαίόμενος ὑπὸ τοῦ ἐν αὐτῷ ἱεροῦ αἰσθημάτος καὶ μεγίστην ἀποστροφήν πρὸς τὰ κοσμικὰ αἰσθανόμενος, ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν διὰ Κωνσταντινούπολιν, ἄγων τότε τὸ 35ον ἔτος τῆς ἡλικίας του, διὰ νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν μοναχικὸν βίον. Εἰς Κωνσταντινούπολιν, σχετισθεὶς με-

τὰ τοῦ κατέχοντος τότε τὸν πατριαρχικὸν θρόνον Γαβριήλ, τοῦ ἀπὸ Χαλκηδόνος, ἐκάρη μοναχός, μετὰ δὲ δοκιμασίαν πολλήν, καθ' ἣν διεγνώσθη ἡ σύνεσις τοῦ ἀνδρός, παραλλήλως δὲ ἡ ἐνάρετος καὶ ἡ ἀγία αὐτοῦ ζωὴ, ἐχειροτονήθη ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου διάκονος εἰς τὸν πατριαρχικὸν ναόν, διὰ νὰ προαχθῆ, μετὰ τινα ἔτη καὶ εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ πρεσβυτέρου. Κατὰ τὸ ἔτος 1711 ὁ Ἀθανάσιος ἐξελέγη Μητροπολίτης Χριστιανουπόλεως, ἀντὶ τοῦ ἀρχικῶς προταθέντος ὑπὸ τοῦ Ἐνετοῦ προνοητοῦ τῆς Πελοποννήσου Ἀγγέλου ΕΜΟ, διαπρεποῦς ἐκκλησιαστικοῦ ρήτορος Ἠλία Μηγιάτου, τοῦ τελευταίου μὴ ἀποδεχθέντος τότε τὴν ἐκλογὴν.

Ἐν συνεχείᾳ ἀναφέρεται εἰς τὸ Συναξάριον ἡ θεοφιλὴς ποιμαντορικὴ διακονία τοῦ ἁγίου εἰς τὴν Μητρόπολιν Χριστιανουπόλεως. Κατὰ τὸν Συναξαριστὴν ὁ Ἀθανάσιος ἐστρεψεν ὅλην τὴν προσοχὴν του εἰς τὴν ἀνέγερσιν σχολείων εἰς τὴν ἐπαρχίαν του, διὰ τὴν ἐκμάθησιν ὑπὸ τῶν νέων τῶν ἱερῶν γραμμῶν καὶ εἰς τὴν προστασίαν τοῦ ποιμνίου του ἀπὸ τὸν ἐκλατινισμόν, τὸν ὁποῖον ἐπεδίωκον οἱ Ἐνετοί, μετερχόμενοι ποικίλα μέσα, προκειμένου νὰ μεταφυτεύσουν εἰς Πελοπόννησον τὰ δόγματα τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Ὡσαύτως διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς συνδρομῆς τοῦ Ἱεράρχου ἀνηγέρθησαν πολλοὶ ναοὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν του, ἐκ τῶν ὁποίων καὶ ὁ σωζόμενος εἰς τὸ χωρίον Χριστιάνοι Τριφυλίας θαυμάσιος διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸ πολυποίκιλον βυζαντινὸν σχέδιον καὶ ἕτερος εἰς Καρύταιναν ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου, σχέδιον τὸ αὐτό<sup>12</sup>. Ἀκολούθως γίνεται διήγησις τῶν θαυμάτων, ὅσα ζῶν καὶ μετὰ θάνατον ἐπετέλεσεν ὁ Ἀθανάσιος καὶ τὰ ὁποῖα διέσωσεν ἡ παράδοσις. Τέλος τὸ Συναξάριον τοῦ ἁγίου κατακλείεται μὲ τὴν μετακομιδὴν τοῦ ἱεροῦ τοῦ λειψάνου, ὑπὸ τοῦ ἐξ ἀγχιστίας συγγενοῦς τοῦ Ἀθανα-

12. Ἐσφαλμένως ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Μαρτίνου καὶ μάλιστα εἰς τὴν Γ' ἐκδοσιν τῆς Ἀκολουθίας του (1910) ὅτι ἐπὶ τῆς ἀρχιερατείας τοῦ Ἀθανασίου ἀνηγέρθη καὶ ὁ σωζόμενος εἰς τὸ χωρίον Χριστιάνοι Τριφυλίας ναὸς τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος, ἀφοῦ ὁ ναὸς οὗτος εἶναι κτίσμα τοῦ 11ου αἰῶνος. Προφανῶς ἀνεκαινίσθη ὁ ναὸς ὑπὸ τοῦ Ἀθανασίου. Περὶ τοῦτου ὁμιλεῖ ἄλλως τε ἐνδιαφέρον κείμενον δημοσιευθὲν ἐκ τῶν Γεν. Ἀρχείων (G r i m a n i) Βενετίας, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναγράφονται περὶ τοῦ ναοῦ τούτου τὰ ἐξῆς: «Ἡ ἐκκλησία μεγίστη καὶ περίφημη τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ, παλαιὰ μητρόπολις τοῦ Χριστιανουπόλεως ἦτον ἡ μεγάλη κοῦμπα χαλασμένη καὶ ἄλλαι μικρῆς καὶ τὰς ἀνακαινίσεν ὁ παρὼν Χριστιανουπόλεως κύριος Ἀθανάσιος Κορφαῆς...» (Παρηλλαγμένον ἐδῶ τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου ἀντὶ Κορφήν). Κωνστ. Ντόκου, Ἡ ἐν Πελοποννήσῳ ἐκκλησιαστικὴ περιουσία κατὰ τὴν Β' Ἐνετοκρατίαν, ἐν ΒΥΖΑΝΤΙΝΙΣΧ-ΝΕΥΓΡΙΕΧΙΣΧΕ JAHRBÜCHER, Internationales wissenschaftliches Organ. Gegründet von Prof. Nicos A. Bees, Athen 1976, σ. 163. Τὸ αὐτὸ κείμενον ἀνεδημοσίευσεν καὶ ὁ Σωτ. Ν. Ἀθανασιάδης εἰς «Τριφυλιακὴν Ἔστῆν», τ. 6ος (1980), σ. 386.

# ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

**Κληρικολαϊκόν Συνέδριον  
ἐν τῇ Ἱ. Μητροπόλει Ἀττικῆς.**

Τῇ πρωτοβουλία καὶ ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀττικῆς κ. Δωροθέου, ἐπραγμα-  
τοποιήθη προσφάτως ἐν τῷ Ἱ. Ν. «Εὐαγγελισμὸς τῆς  
Θεοτόκου» Ν. Ἐρυνθραίας κληρικολαϊκὸν ἀντιαιρετι-  
κὸν συνέδριον πρὸς ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος τῆς «ποι-  
μαντικῆς ἀντιμετωπίσεως τῶν αἱρέσεων».

Συμφώνως πρὸς τὸ ἀξιόλογον Ψήφισμα τοῦ Συν-  
εδρίου τούτου, «τὰ θύματα τῶν αἱρέσεων καὶ ιδιαίτε-  
ρα τῶν ἑμαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά» εἶναι πλήρως ἐξηρ-  
τημένα ἀπὸ τὰ ξένα κέντρα ἀποφάσεων καὶ ἐπιτελοῦν  
τυφλὰ ὁποιαδήποτε ἐντολὴ ἔρχεται ἀπὸ τὰ κέντρα  
αὐτά. Ἀσκεῖται ψυχολογικὴ τρομοκρατία, μὲ ἀποτέ-  
λεσμα μὲ τὸν καιρὸ νὰ ἐξουδετερώνηται ἐντελῶς ἡ  
προσωπικὴ σκέψις καὶ κρίσις μὲ ἀπρόβλεπτες κατα-  
στροφικὰς συνέπειες γιὰ τὴν προσωπικὴ καὶ οἰκογε-  
νειακὴ ζωὴ τῶν θυμάτων, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ἀσφάλ-  
εια καὶ ἀκεραιότητα τῆς Χώρας.

Τοῦτο παίρνει τρομακτικὰς διαστάσεις, δεδομένου  
ὅτι ἡ στρατηγικὴ τῆς ὀργανώσεως τῶν ἑμαρτύρων τοῦ  
Ἰεχωβά, τοῦλάχιστον σὺν παρελθόν, ἐνεπλέκετο μὲ  
τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν ξένης χώρας.

Τὰ μέλη τοῦ κληρικολαϊκοῦ συνεδρίου μὲ ιδιαί-  
τερη ἀνησυχία πληροφορήθησαν ὅτι ἡ ξένη εἰσαγγελία  
οἰκοδομεῖ τις ἡμέρας αὐτὲς στὴν περιοχὴ Θηβῶν τε-  
ράστια συγκεντρώματα, γιὰ νὰ μεταβάλῃ τὴν Χώρα  
μας σὲ διεθνή «βάσι» γιὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν ἀγνώστων  
ομοιωτῶν τῆς. Ἐκατοντάδες Ἕλληνες οὐκ ἄλλοι ἐργάζον-  
ται ἐπὶ ὁλοήμερης βάσεως, γιὰ νὰ δημιουργήσουν τε-  
τελεσμένα γεγονότα, οἰκοδομοῦντες τις κτιριακὰς ἐγ-

σίους Κουλά, ἀπὸ τὴν Χριστιανούπολιν εἰς τὴν ἱερὰν  
μονὴν τοῦ Τιμίου Προδρόμου, παρὰ τὴν Γορτυνίαν<sup>13</sup>.

(Συνεχίζεται)

ΙΩ. Φ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ, πτ. Θ.Φ.  
Δ) ντῆς τοῦ Ἀρσακείου Λυκείου Πατρῶν

13. Τὸ λείψανον ὅμως τοῦ ἁγίου ἐν τῷ μεταξύ ἠκρωτηριά-  
σθη ἀτυχῶς ὑπὸ τῶν μοναχῶν, ἐξ ὧν δὲ γνωρίζομεν λείψανα  
αὐτοῦ ὑπάρχουν εἰς τὸν νεόδμητον ναὸν τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου  
εἰς Χριστιάνους Κυπαρισσίας, εἰς τὴν ἱερὰν μονὴν ἁγίου Νι-  
κολάου Μπάλα Πατρῶν, διακομισθέντα αὐτόθι κατὰ τὸ ἔτος  
1952 ἐπὶ ἀρχιερατείας τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Πατρῶν  
Θεοκλήτου Παναγιωτοπούλου, Γορτυνίου τὴν καταγωγὴν,  
ἀσφαλῶς δὲ καὶ ἀλλαγῶ.

καταστάσεις στὴν Θήβα, χωρὶς νὰ ἀντιλαμβάνονται  
ὅτι πρόκειται γιὰ ἰδιοκτησίαν ξένης εἰσαγγελίας, χωρὶς  
καμία συμμετοχὴ τῶν Ἑλλήνων ὁπαδῶν. Προφανῶς  
τὸ γεγονός ὅτι ἡ Χώρα μας μεταβάλλεται σὲ διεθνὲς  
κέντρο καταστροφικῆς γιὰ τὴν κοινωνία δραστηριό-  
τητας τῆς ξένης εἰσαγγελίας, ἀποδεικνύει ὅτι ὑπολογί-  
ζεται ἰδανικὸς τόπος γιὰ τέτοιες ἐγκαταστάσεις».

Δι' αὐτὸ «τὰ μέλη τῆς κληρικολαϊκῆς συνελεύσε-  
ως τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἀττικῆς, ἀναλογιζόμενα τις  
συνέπειες περαιώσεως καὶ λειτουργίας αὐτῆς τῆς  
«βάσεως» στὴν Θήβα, καλοῦν τοὺς ὑπευθύνους σ' αὐ-  
τὴ τὴν Χώρα: α) Νὰ ἐπέμβουν καὶ σταματήσουν τὴν  
συνέχισιν τοῦ ἔργου, ὥστε νὰ ἐξετασθῶν προσεκτικὰ  
ὅλα τὰ σημεῖα νομιμότητος τῆς οἰκοδομῆς. β) Νὰ ἀ-  
ποφασισθῇ ἡ ἀκύρωσις τῶν ἀρθρῶν 3, 9, 12, 13, 16  
καὶ 24 τοῦ νόμου 2893/1954, τῶν ἀρθρῶν δηλαδὴ  
τῆς ἐλληνοαμερικανικῆς συμβάσεως «Ἐμπορίου, Φι-  
λίας καὶ Ναυτιλίας», ἡ ὁποία δὲν ἐπιτρέπει σὶν γε-  
νικὸ ἔφορο τοῦ Κράτους ἢ σὲ ἄλλες ἀρμόδιες ἐλλη-  
νικὰς ἀρχὰς ὁποιαδήποτε ἔρευνα σχετικὴ μὲ τὴν νο-  
μιμότητα τῶν δραστηριοτήτων τῆς εἰσαγγελίας αὐτῆς  
στὴν Χώρα μας, ἡ ὁποία μὲ θάσι τὴν ὡς ἄνω σύμβα-  
σι τυγχάνει μεταχειρίσεως τοῦ «μᾶλλον εὐνοουμένου  
κράτους».

## Τὸ ζήτημα τῆς ἐνοποιήσεως τῆς Εὐρώπης.

Οἱ κίνδυνοι ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι τὸ 1992 θὰ  
γίνῃ ἡ ἑναρξίς τῆς κατ' ἀρχὴν ἐνδιαίας πραγματο-  
ποιήσεως τοῦ ὁράματος τῆς Ἡνωμένης Εὐρώπης,  
ἤρχισαν ἐγκαίρως νὰ ἀπασχολοῦν τὴν σκέψιν πολλῶν  
Ἑλλήνων καὶ ἐκπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλ-  
λάδος. Οὕτω λ.χ. ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δημητριά-  
δος κ. Χριστόδουλος ἐν προσφάτῳ ὁμιλίᾳ του πρὸς  
Ἐκπαιδευτικούς Λειτουργοὺς εἰπόνισεν, ἐκτὸς τῶν ἄλ-  
λων, ὅτι «ἂν δὲν μάθουμε νὰ δουλεύουμε τίμια καὶ  
ἀποδοτικὰ, ἂν δὲν στηριχθοῦμε στὰ ἐλληνορθόδοξα  
στοιχεῖα τῆς παράδοσός μας, ἂν δὲν τὰ ἀξιοποιήσου-  
με γιὰ νὰ ἐδραιωθοῦμε καὶ γίνουμε πραγματικὰ ἀν-  
ταγωνιστικοί, τότε θὰ εἴμαστε μὲν στὰ χαρτιὰ ἰσοτί-  
μοι μὲ τοὺς εὐρωπαίους, στὴν πραγματικότητα ὅμως  
θὰ ἔχουμε μεταβληθῇ σὲ ὑπηρέτες καὶ ὑπαλλήλους  
των, σὲ φερέφωνα καὶ ὀργανέτια των... Γι' αὐτὸ  
χρειαζέται νὰ ριζώσουμε καλὰ στὶς ἀπαρχὰς μας, νὰ  
αὐξήσουμε τις καταβολὰς μας καὶ μὲ ἀνοιχτὸ τὸ μάτι  
νὰ προσέλθουμε στὴ συνάντησιν τῶν λαῶν, ἔχοντας

γεμάτη τὴν πνευματικὴ μας φαρτέρα ἀπὸ τὴν ἀληθινὴ πίστι καὶ τὴν ἐν Χριστῷ ζωή».

Ἄν μετὰ τοιαύτης ψυχικῆς προετοιμασίας βαδίσουμε πρὸς τὸ 1992, τότε, ὡς εἶπνε ὁ Καθηγητὴς Πρωτοπρεσβύτερος πατὴρ Γεώργιος Μεταλληνὸς ἐν τῇ εἰσηγήσει του εἰς τὸ πρόσφατον λαμπρὸν Συνέδριον Νεολαίας, ὑπερ ὠργανώθη ὑπὸ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Πειραιῶς πρὸς ἐξέτασιν τοῦ θέματος «Ἡ ἐνοποίηση τῆς Εὐρώπης καὶ ἡ ὀρθόδοξος νεοελληνικὴ πραγματικότητα», θὰ εἶναι «στὸ χέρι μας νὰ μεταβάλουμε τὴν ἀπόγνωση τοῦ ἐξευρωπαϊσμοῦ μας σὲ ἐλπίδα, τόσο γιὰ μᾶς, ὅσο καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους. Μποροῦμε νὰ γίνουμε ἀπόστολοι, πὸν θὰ ὀδηγήσουν τὴν Εὐρώπη σὲ πνευματικὴ καὶ πολιτιστικὴ τῆς ρίζες. Γιὰ νὰ ξαναγνωρίσει αὐτὴ τὰ πνευματικὰ θεμέλιά της καὶ νὰ ἐπανασυνδεθεῖ μὲ αὐτά. Ἡ Γενιά τοῦ 1992 μπορεῖ νὰ ἐπαναλάβει τὸ ἔργο τοῦ ἀποστόλου Παύλου, τοῦ πρώτου φωτιστοῦ τῆς Χριστιανικῆς Εὐρώπης, ἀλλὰ καὶ τῶν Ἑλλήνων Πατέρων Εἰρηναίου, Ἀθανασίου, Κασσιανοῦ καὶ τῶν ἄλλων, πὸν καλλιέργησαν καὶ αὔξησαν τὶς καταβολὲς τοῦ Παύλου καὶ ἔθρεψαν τὴν Εὐρώπην —καὶ αὐτὴ τὴ Δύση— μετὸ πνεῦμα τῆς Ὀρθοδοξίας...».

Ἡ Ἑλληνικὴ Ὀρθοδοξία, ὡς ἔχει σημειώσει πρὸ ἑξ ἐτῶν καὶ ὁ γράφων, «μπορεῖ νὰ γίνῃ ὁ συνεπικὸς δεσμὸς τῶν ποικίλων ἐπὶ μέρους καὶ ἰδιούτων πολιτιστικῶν παραδόσεων μέσα σὲ μιὰ Ἠνωμένη Εὐρώπην» («Ὀρθοδοξία καὶ Εὐρώπη», σελ. 58).

### Ἄνγκη ἀποκαταστάσεως τῆς ἠθικῆς τάξεως.

Ὁ διακεκριμένος Ἀκαδημαϊκὸς καὶ πρώην Διοικητὴς τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος κ. Ξενοφῶν Ζολώτας, ἐν ἄρθρῳ του περὶ τῶν οἰκονομικῶν ἐξελίξεων καὶ τῶν προοπτικῶν διὰ τὸ 1989, ἐπισημαίνει, διὲ ἡ πρωτοφανὴς ἠθικὴ κατάπτωσης, ἧς ἐπιδεινῶνται καθημερινῶς διὰ τῆς ἀνατροπῆς τῶν ἀξιῶν καὶ ἀρετῶν, εἰς τὰς ὁποίας πάντοτε ἐπίστευσεν ὁ ἑλληνικὸς λαὸς, καθὼς καὶ τὸ κατάντημα τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας, τὸ ὁποῖον καθημερινῶς περιγράφεται διὰ μελανῶν χρωμάτων, χωρὶς μέχρι τοῦδε νὰ ἔχη ἐκδηλωθῆ ἀποτελεσματικὴ ἀντίδρασις, ὥστε νὰ ἀνακοπῆ τὸ ρεῦμα τῆς καταπτώσεως, διαγράφουν ἀνησυχητικὰς προοπτικὰς διὰ τὴν ἑλληνικὴν οἰκονομίαν.

Ἡ κατάπτωσης αὕτη συνδέεται μετὰ τοῦ παρατηρουμένου ἐκμανλισμοῦ τῆς συνειδήσεως πολλῶν, ἐνεκα τοῦ ὁποῖου εἰς πάσας τὰς τάξεις, τὰς βαθμίδας καὶ τὰς ἡλικίας παρατηροῦνται τάσεις φυγοπονίας, ἀνευθυνότητος, παρεξηγήσεως τοῦ καθήκοντος, ἀδια-

φορίας καὶ εὐδαιμονισμοῦ, ἀκόμη καὶ ἐπιδεικτικότητος.

Ὅθεν δεδικοιολογημένως ὁ κ. Ξ. Ζολώτας κρούει τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου, τονίζων τὴν ἀνάγκη νὰ συνέλθωμεν πάντες τὸ ταχύτερον καὶ νὰ συνεργασθῶμεν εἰλικρινῶς καὶ τιμῶς διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἠθικῆς τάξεως, τῆς εὐσυνειδησίας, τῆς ἐργατικότητος καὶ τῆς ἀξιοκρατίας.

### Λάθη εἰς τὴν θεωρίαν καὶ ἀποτυχία εἰς τὴν πράξιν.

Ὁ Καθηγητὴς τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς Οἰκονομικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ἐπιστημῶν κ. Χριστοφόρος Διακόπουλος ἐν πρόσφατῳ ἄρθρῳ του περὶ τῆς «θεωρητικῆς θεμελιώσεως τοῦ Μαρξισμοῦ» τονίζει, διὲ «ὁ Μάρξ ἔκαμε... προφητείες, οἱ ὁποῖες ἀπεδείχθησαν... λανθασμένες» καὶ διὲ «ὀλόκληρη ἡ οἰκονομικὴ σκέψη τοῦ Μάρξ ὑπῆρξεν ἓνα λάθος».

Ἐξ ἄλλου, ὡς προσθέτει ὁ κ. Διακόπουλος, «ὁ Μαρξισμὸς σὴν πράξιν, ὅπως ἐφαρμόσθηκε στὴ Σοβιετικὴ Ἐνωσὴ ἀπὸ τὸν Στάλιν, σιὸς δορυφόρους της καὶ στὴ Λαϊκὴ Κίνα μέχρι τὴ δεκαετία τοῦ 1970, κατήργησε τὶς τάξεις τῶν κεφαλαιοκρατῶν καὶ ἐργατῶν καὶ δημιούργησε δύο ἄλλες, τὴν τάξιν τῆς νομενκλατούρας καὶ τὴν τάξιν τοῦ προλεταριάτου. Ἡ νομενκλατούρα δὲν εἶχε μόνον τὸν ἔλεγχον τῶν οἰκονομικῶν μέσων, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀποκλειστικὸ δικαίωμα νὰ σκέπτεται, νὰ βούλεται καὶ ν' ἀποφασίζει. Ἡ σιωπηρὴ ἀντίθεση τῶν συμφερόντων τῶν δύο αὐτῶν κοινωνικῶν ομάδων, ὁ συγκεντρωτισμὸς, ἡ δέσμευση τῆς ἐλευθερίας καὶ ἡ ἐξίσωση τῶν ἀνικάνων μετὸς ἱκανοῦς μετὴν ἴδια ἀμοιβὴ ὀδήγησε στὴν ἀποτυχία καὶ τὸ τέλμα».

Ἀκριβῶς ἔξοδος ἐκ τοῦ τέλματος τούτου ἐπιδιώκεται σήμερον διὰ τῆς γνωστῆς πολιτικῆς τοῦ Γκορμπατοῦφ ἐν τῇ Σοβιετικῇ Ἐνώσει καὶ δι' ἀναλόγων προσπαθειῶν τῶν κυβερνήσεων τῆς σημερινῆς Λαϊκῆς Κίνας καὶ ἄλλων χωρῶν τοῦ Ἀνατολικοῦ Μπλόκ.

Εἶναι περιττὸν νὰ προσθέσωμεν, διὲ αἱ προσπάθειαι αὗται θὰ ἦσαν πλέον ἐλπιδοφόροι, ἐὰν συνεδέοντο μετὴν κατάργησιν τῆς ἐπισήμου ἀδελφικῆς πολιτικῆς.

### Ἡ ἀντιμετώπισις τῶν ψυχικῶν προβλημάτων τῶν στρατιωτῶν.

Συμφώνως πρὸς γραφέντα εἰς ἐφημερίδας, «εἰδικὴ ὑπηρεσία ἀπὸ κοινωνιολόγους, ψυχολόγους καὶ κοινωνικοὺς λειτουργοὺς θὰ δημιουργηθῆ στὸ Στρατὸ γιὰ τὴ συστηματικώτερη ἀντιμετώπιση τοῦ μεγάλου



# ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

## Ίερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών

Ο Μακ. Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Σεραφείμ, την περίοδο Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου 1989:

— Υποδέχθηκε, μαζί με τους Σεβ. Συνοδικούς Αρχιερείς, την Α.Θ.Μ. τόν Πάπα και Πατριάρχη Αλεξανδρείας και πάσης Αφρικής κ.κ. Παρθένιο τόν Γ', κατά την επίσημη επίσκεψή του στην Εκκλησία της Ελλάδος, κατά τη διάρκεια της οποίας: τελέσθηκε επίσημη Δοξολογία στον Καθεδρικό Ίερό Ναό Αθηνών (27/1), έγινε κοινή πανηγυρική Συνεδρίαση της Ίερας Συνόδου και τών Συνοδικών Μελών της Συνόδειας του Πατριάρχη υπό την προεδρία του (28/1) και τελέσθηκε Πατριαρχική και Συνοδική θεία Λειτουργία στον Καθεδρικό Ί. Ναό (29/1). Έλαθε μέρος στις επίσημες δεξιώσεις και προσφώνησε κατάλληλα την Α.Θ.Μ. τόν Πατριάρχη κατά τό επίσημο γεύμα πού προσέφερε πρὸς τιμήν του ή Ίερά Σύνοδος στο Ξενοδοχείο «Μεγάλη Βρετανία» (29/1).

— Συνομίλησε σέ γεύμα συνεργασίας με τις Α.Θ.Μ. τόν Πάπα και Πατριάρχη Αλεξανδρείας

κ.κ. Παρθένιο και τόν Πατριάρχη Ίεροσολύμων κ.κ. Διόδωρο.

— Δέχθηκε σέ επίσκεψη συνεργασίας Αντιπροσωπεία του Οικουμενικού Πατριαρχείου, τούς Σεβ. Μητροπολίτες Μύρων κ. Χρυσόστομο, Ροδοπόλεως κ. Ίεράνυμο και Μελιτηνής κ. Ίωακείμ (31/1), τούς Σεβ. Μητροπολίτες Ζιχνών και Νευροκοπίου κ. Σπυρίδωνα και Φωκίδος κ. Αθηναγόρα (25/1) και τόν νέο έφημέριο της Αγγλικανικής Εκκλησίας στην Αθήνα κ. JOHN MADDOCK - LYON (31/1).

— Παράθεθηκε στην ένθρονιση του νέου Μητροπολίτη Άρτης Σεβ. κ. Ίακώβου (4/2).

— Συμμετείχε συμπροσευχόμενος στη θ. Λειτουργία, κατά τόν επίσημο έορτασμό της μνήμης του Αγίου Φωτίου, στην Ί. Μονή Πεντέλης, κατά την όποία λειτούργησε ό Σεβ. Μητροπολίτης Ηλείας και Ώλένης κ. Γερμανός. Στη συνέχεια προήδρευσε στην κοινή Συνεδρίαση της Ί. Συνόδου και της Θεολογικής Σχολής στην Αΐθουσα του Διορθοδόξου Κέντρου, κατά την όποια εισηγητής ύπήρξε ό καθηγητής κ. Ηλίας Οικονόμου (6/2).

— Προήδρευσε στις τακτικές συνεδριάσεις της Δ.Ι.Σ. του Ιανουαρίου και Φεβρουαρίου, καθώς

λου ζητήματος τών ψυχικών προβλημάτων τών στρατευσίμων. Άνάμεσα στα προβλήματα αυτά είναι και οι αυτοκιτονίες στις Ένοπλες Δυνάμεις».

Άναμφιβόλως έπαύοντες επιστήμονες θά ήδύναντο να προσφέρουν σημαντικές ύπηρεσίες εις την επίσημαν τών γενεσιουργών αιτίων και εις την κατά τό μάλλον ή ήτιον ίκανοποιητικήν αντιμετώπιση τών προβλημάτων τούτων. Άλλ' όμως έν πάση περιπτώσει τὰ προληπτικά και θεραπευτικά άποτελέσματα της άξιεπαίνου προσπαθείας ταύτης θά είναι πενιχρά, εάν δέν ένταθούν παραλλήλως αί προσπάθειαι πρὸς άναζωπύρσην και αναβάθμισιν τών άρμοδιοτήτων και δυνατοτήτων της Θρησκευτικής Ύπηρεσίας του Στρατού και εάν δέν έξουδετερωθούν πάσαι αί φανεραί ή λανθάνουσαι τάσεις πρὸς άποδυνάμωσιν της έν τοῖς διαφόροις στρατοπέδοις ζωής της προσεχής και της θείας λατρείας. Οί στρατιῶται πρέπει να γνωρίζουν ότι άριστον μέσον αντιμετώπισεως τών ψυχικών προβλημάτων είναι ή μελέτη του λόγου του Θεοῦ και ή μυστηριακή ζωή της Εκκλησίας και ιδίως ή συχνή προσφυγή εις τὰ παρηγορητικά και ενισχυτικά Μυστήρια της Έξομολογήσεως και της θείας Έυχαριστίας.

## «Ναι στην ήθική, όχι στο έιτζ».

Έξ άφορμής τών διαφόρων κινητοποιήσεων και έκοιραιτιών πρὸς καταπολέμηση της φοβεράς άσθενείας Α.Ι.Δ.Σ. Έλλην Ιατρός έν επιστολή του πρὸς άθηναϊκήν έφημερίδα έπεσήμανεν θρηδῶς τὰ έξής: «Υστερα από τόσες παρόμοιες έκοιραιτίες κατά του έιτζ, αυτή τή στιγμή, σύμφωνα με την Παγκόσμια Όργάνωση Υγείας, υπάρχουν 10.000.000 φορείς του έιτζ στον κόσμο. Τὰ δε κρούσματα έχουν φθάσει τις 300.000. Ένώ ήταν 73.000 τό 1987. Μήπως είναι ή στιγμή, για να αλλάξει τό ολόγκαν και να γίνει πιο δυναμικό, να γίνει «Ναι στην ήθική, όχι στο έιτζ»; Μήπως είναι ή στιγμή, ή ήθική να γίνει ό λιμενοθραχίονας, πού θά σπάσει επάνω του τό κύμα του έιτζ; Για να γίνει όμως αυτό, θά χρειασθεί, οι άνά τόν κόσμο άρμόδιοι του έιτζ, να ήγηθούν παγκοσμίας στανροφορίας για την αναβάπτιση τών κοινωνιών μέσα στις πανάρχαιες πνευματικές άξίες και για τή σωστή ήθικοπνευματική θεμελίωση της νεολαίας... Άλλιῶς, ή ταπεινή μου γνώμη είναι, ότι τὰ πράγματα θά βαδίσουν χειρότερα».

Η άξιόλογος αυτή γνώμη ενισχύει ὅσα έν τῷ κριτῶ άρθρῶ του παρόντος τεύχους της «Εκκλησίας» έπισημαίνονται πρὸς τής εισαγωγής εις τὰ σχολεία της λεγομένης «σεξουαλικής διαφωτίσεως».

καί στην κοινή συνεδρίαση τής Δ.Ι.Σ. καί τών 4 Άρχιερέων - Μελών τής Έπιτροπής συντάξεως του νέου Καταστατικού Χάρτη τής Έκκλησίας (21/2) καί στις συνεδριάσεις του Δ.Σ. του Άχιλλοπουλείου Κληροδοτήματος (31/1) καί του Κασσιματείου (9/2).

— Τέλεσε τόν Άγιασμό τών Θυρανοξίων γιά τά άγιογραφηθέντα Παρεκκλήσια α) του Φρέατος τής Άγίας Φιλοθέης καί β) πάντων τών έν Άθήναις διαλαμψάντων Άγίων στην Αΐθουσα τής Άγίας Φιλοθέης τής Ί. Άρχιεπισκοπής, καί διένειμε ως εύλογία θιβλιάρια καταθέσεων σέ 160 παιδιά άπό τό Πρόγραμμα Παιδικής Προστασίας, κατά την έορταστική τελετή τής Χριστιανικής Άλληλεγγύης στον Ίδιο χώρο (14/2).

— Λειτουργία, κατά την πανηγυρική θεία Λειτουργία τής έορτίου μνήμης τής Άγίας Φιλοθέης, στον Καθεδρικό Ίερό Ναό Άθηνών, προέστη στή λιτάνευση τών ι. λειψάνων τής Άγίας (19/2) καί, στή συνέχεια, στή Δοξολογία γιά την έπέτειο του Άγώνα Αυτόνομήσεως τής Β. Ήπειρου.

— Εύλόγησε τους Γάμους του κ. Γεωργίου Βογιατζή, όδηγου τής Ί. Άρχιεπισκοπής, με τή δ/δα Θεοδώρα Φραντζέσκου (26/2) στον Καθεδρικό Ίερό Ναό.

— Με την εύκαιρία τής συμπληρώσεως 400 χρόνων άπό την τελείωση τής Άγίας Όσιομάρτυρος Φιλοθέης τής Άθηναίας (1589 - 1989), ή Ίερά Άρχιεπισκοπή Άθηνών διοργάνωσε σειρά λατρευτικών, κηρυκτικών καί κοινωνικών - φιλανθρωπικών έκδηλώσεων. Τό Πρόγραμμα περιελάμβανε:

Τό Σάββατο, 11 Φεβρουαρίου. Έναρκτήριο Πανηγυρικό Έσπερινό στην Ί. Μονή Άσωμάτων - Πετράκη, με όμιλητή τόν Άρχιμ. Χριστοφόρο Παπαδόπουλο. (Θέμα: «Έσωτερική ζωή καί κοινωνικές προεκτάσεις τής Άγίας Φιλοθέης»).

Την Κυριακή 12 Φεβρουαρίου. Όρθρο καί Θ. Λειτουργία στον Ί. Ν. Άγίου Άνδρέου, όδου Λευκωσίας, με όμιλητή τόν Άρχιμ. Ίερόθεο Βλάχο. (Θέμα: «Μαρτυρία καί μαρτύριο») καί, ώρα 12μ., τά Έγκαίνια Ένοριακής Νεανικής Έστίας του Ί. Ν. Άγίας Φιλοθέης (Κοινόν. Φιλοθέης).

Την Τετάρτη 15 Φεβρουαρίου, στην Ίερά Άρχιεπισκοπή Άθηνών τά θυρανοίξια τών Παρεκκλήσιων α) του Φρέατος τής Άγίας Φιλοθέης καί β) Πάντων τών έν Άθήναις διαλαμψάντων Άγίων καί έορταστική έκδήλωση τής Χριστιανικής Άλληλεγγύης με προσφορά Βιβλιαρίων καταθέσεων σέ 160 παιδιά άπό τό Πρόγραμμα Παιδικής Προστασίας τής Ίεράς Άρχιεπισκοπής. (Συμμετοχή του Παιδικού Βυζ. Χορού).

Την Πέμπτη 16 Φεβρουαρίου, Έσπερινό στο Μητροπολιτικό Ναό Άθηνών με τόν Πανελλήνιο Σύλλογο Ίεροψαλτών, καί Όμιλία άπό τόν Πρωτοπρ. Γεώργιο Μεταλληνό, Καθηγητή Πανεπιστημίου, με θέμα: «Μορφές αντίστασεως τής Έκκλησίας».

Την Παρασκευή 17 Φεβρουαρίου, Θεία Λειτουργία στον Ί. Ναό του Άγίου Άνδρέου στην Ί. Άρχιεπισκοπή, όπου, την έποχή τής Άγίας, λειτουργούσε ή Ίερά Μονή του Άγίου Άνδρέου καί τά ιδρύματά της.

Τό Σάββατο 18 Φεβρουαρίου, Έσπερινό Πανηγυρικό στον Ί. Ναό Άγίας Φιλοθέης στην όμώνυμη Κοινότητα, με όμιλητή τόν Άρχιμ. Ίερόθεο Βλάχο. (Θέμα: «Κοινωνικό καί Φιλανθρωπικό έργο τής Άγίας Φιλοθέης») Πανηγυρικό Έσπερινό στον Καθεδρικό Ί. Ναό Άθηνών, με χοροστασία του Σεβ. Μητροπολίτου Κυθήρων κ. Ίακώβου, καί Όλονύκτια Άγρυπνία με χορούς Μοναζουσών άπό τις Ί. Μονές Θεομήτορος καί Άγ. Ίωάννου του Θεολόγου.

Την Κυριακή 19 Φεβρουαρίου, Όρθρο καί Θ. Λειτουργία στον Καθεδρικό Ί. Ναό Άθηνών, όπου τά χαριτόβρυτα ιερά λείψανα τής Όσιομάρτυρος Άγίας Φιλοθέης, με προεξάρχοντα τόν Μακαριώτατο Άρχιεπίσκοπο Άθηνών καί πάσης Ελλάδος κ. Σεραφείμ, καί λιτάνευση τών ι. λειψάνων καί τής Εικόνας τής Άγίας τó άπόγευμα, λιτανεία άπό τόν Ί. Ναό Άγίας Φιλοθέης στή Φιλοθέη καί Παρακλητικό Κανόνα προς την Άγία, στον Ίδιο Ίερό Ναό τó θράδυ, έορταστική έκδήλωση στην Ε.Ν.Ε. Άγ. Δημητρίου Μπραχαιού με όμιλία του Πρωτοπρ. Γεωργίου Μεταλληνού γιά την Άγία Φιλοθέη καί δεξίωση προς τιμήν όλων τών εκπαιδευτικών τής Ένορίας.

— Με την εύκαιρία του έορτασμού τής μνήμης τών Τριών Ίεραρχών άναγνώστηκαν στους Ί. Ναούς Έγκύκλιοι του Μακ. Άρχιεπισκόπου γιά τά παιδιά καί γιά τους νέους (κατά περίπτωση), καί διανεμήθηκε καλαίσθητο φυλλάδιο με τό περιεχόμενο τής δεύτερης Έγκυκλίου.

Την Ίδια μέρα, στην Ίερά Μονή Πεντέλης ή Διεύθυνση Νεότητος τής Ίεράς Άρχιεπισκοπής διοργάνωσε πλούσιο έορταστικό Πρόγραμμα με τή συμμετοχή τών Κατηχητών όλων τών Ένοριών.

#### Ίερά Μονή Άσωμάτων - Πετράκη

Με την έπιβαλλόμενη λαμπρότητα καί σύμφωνα με τό Μοναστηριακό Τυπικό, ή Άδελφότητα τής Ίεράς Μονής ύποδέχθηκε τό πρωί του Σαββάτου, 28/1, την Α.Θ.Μ. τόν Πάπα καί Πατριάρχη Άλεξανδρείας καί πάσης Άφρικής κ.κ. Παρθένιο τόν Γ΄. Η Α. Θ. Μακαριότης ένδύθηκε Μανδύα, έλαθε την Ποιμαντορική Ράβδο καί, άφου άσπάσθηκε τό Ίερό Εύαγγέλιο στην έίσοδο τής Ίεράς Μονής, ύπό τους ήγους του ταλάντου καί τών κωδώνων, είσήλθε στο Καθολικό. Φόρεσε έπιτραχήλιο καί ώμόφορο καί προέστη στην έπίσημη Δοξολογία. Στο τέλος, την Α. Θ. Μακαριότητα προσφώνησε ό παν. Καθηγούμενος Άρχιμ. Δημήτριος Μπεκιάρης, προς τόν όποιο, άλλα καί προς τους όσιωτάτους Πατέρες τής Ί. Μονής, ό Μακαριώτατος Πάπας καί Πατριάρχης άπηύθυνε συγκινητικό χαιρετισμό.

Μετά τό πέρας τής Τελετής, με τή συνοδεία τής Άδελφότητας, ή Α. Θ. Μακαριότης προπέμφθηκε μέχρι την Είσοδο του Συνοδικού Μεγάρου, ένώ ό Χορός τής Ί. Μονής έψαλε άργό Θεοτοκίο.

#### Ίερά Μητρόπολις Δημητριάδος

Στις 15 Ίανουαρίου 1889 έχειροτονείτο στο Πατριαρχείο Άλεξανδρείας ως Μητροπολίτης Πενταπό-

λεως ὁ ἅγιος Νεκτάριος. Μὲ τὴ συμπλήρωση 100 χρόνων ἀπὸ τὸ γεγονός αὐτὸ ἡ Ἱ. Μητρόπολις μας ὤργανωσε σειρὰν ἐκδηλώσεων μὲ ἐπίκεντρο τὸν φερόνυμο ἱ. Ναὸ στὴ Ν. Ἰωνία Βόλου. Ἔτσι ἀφ' ἐσπέρας τοῦ Σαββάτου, 14.1.89, ἐτελέσθη ἐκεῖ μέγας πανηγυρικός Ἑσπερινός μὲ τὴ συμμετοχὴ πλήθους λαοῦ, καὶ ἐπικάριη ὀμιλία. Στὴν ἑβδομαδιαία ραδιοφωνικὴ ἐκπομπὴ ἀπὸ τὸν ἰδιωτικὸ ΡΣ 9,84 τοῦ Βόλου, ὁ ὑπεύθυνος τῆς ἐκπομπῆς πρωτ. π. Θωμᾶς Συνοδινός εἶχε ἐνδιαφέρουσα συνομιλία γιὰ τὸν Ἅγιο μὲ τὸν Σχολάρχην τοῦ Ἐκκλ. Λυκείου Βόλου θεολόγο κ. Κων. Σουλιάτη, παράλληλα καὶ τὰ μαθήματα τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων καὶ τῆς ΧΝΕΔ τῆς ἑβδομάδος αὐτῆς ἀφιερώθηκαν σὲ ἀναφορὰς στὴ ζωὴ τοῦ ἁγίου Νεκταρίου.

Κατὰ τὴν κυριώνη ἡμέρα ἐτελέσθη πανηγυρικὴ θ. Λειτουργία στὸν Ἅγιο Νεκτάριο, μὲ μεγάλη κοσμοσυρροὴ δεδομένου ὅτι ὁ λαὸς μας σέβεται καὶ τιμᾷ τὸν νεοφανῆ ἅγιο τοῦ αἰῶνα μας, καὶ πρὸς τιμὴν του ἀνεγείρει μεγαλόπρεπο ἱερὸ ναὸ στὸ ἄκρο τῆς πόλεως. Παράλληλα τὸ ἀπόγευμα στὴ μεγάλη αἴθουσα τοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου μίλησε στὸ πολυπληθές ἀκροατήριον ὁ π. Θωμᾶς Συνοδινός μὲ θέμα «Μηνύματα ἀπὸ τὴ ζωὴ τοῦ ἁγ. Νεκταρίου». Ὁ λαὸς μας δέχθηκε μὲ συγκινητικὴ ἀφοσίωση τὰ μηνύματα αὐτά, τιμώντας τὴ μνήμη τοῦ λαοφιλοῦς καὶ θαυματουργοῦ ἁγίου.

—Μὲ ποσὸν 700.000 δρχ. ποῦ διέθεσε γιὰ τοὺς σεισμοπαθεῖς τῆς Ἀρμενίας ἡ Ἱ. Μητρόπολις μας ἐξεπλήρωσε ἕνα ἐπιβαλλόμενον χριστιανικὸ χρέος. Τὸ ποσὸν αὐτὸ συγκεντρώθηκε ἀπὸ περιαιωγὴ δίσκου στοὺς ἱ. ναοὺς μᾶς ὕστερα ἀπὸ συγκινητικὴ ἔκκληση τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου μας. Ὁ λαὸς μας ἀνταποκρίθηκε κατὰ συγκινητικὸ τρόπο στὴν ἀνάγκη συμπαράστασης πρὸς τοὺς πληγέντας ἄρμενίους. Τὸ ποσὸν αὐτὸ, ὕστερα ἀπὸ συνεννοήσεις μὲ τὸν στὴν Ἀθήνα ἐδρεύοντα Μητροπολίτη τῶν Ὁρθοδόξων Ἀρμενίων, κατετέθη στὸν ὑπ' ἀριθμ. 190)296040.06 λογαριασμὸν τῆς Μητροπόλεως αὐτῆς μὲ προορισμὸ τὴν ἄρμενικὴ Ἐκκλησία τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως καὶ τὸν πληγέντα λαὸν τῆς.

(Ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως)

#### Ἱερά Μητρόπολις Ἡλείας καὶ Ὠλένης

Τὸ Σαββατοκύριακον 25 καὶ 26 Φεβρουαρίου ἔλαβεν χώραν τὸ κατ' ἔτος πραγματοποιούμενον Θεολογικὸ Συνέδριον τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Ἡλείας στὴν Φραγκαθίλλα Ἀμαλιάδος, μὲ θέμα «Ἀμαρτία καὶ Ἐλευθερία». Κύριος ὀμιλητὴς ἦταν ὁ Καθηγητὴς τῆς Δογματικῆς Πρωτοπρεσβύτερος κ. Ἰωάννης Ρωμανίδης. Στὸ Συνέδριον ἔλαβαν μέρος κυρίως Θεολόγοι—Λαϊκοὶ καὶ Κληρικοὶ—καὶ ἀπὸ τὴν Πάτρα, Κόρινθο, Τρίπολη, Καλαμάτα, Ζάκυνθο κ.λπ. Ἡ φιλοξενία πάντων τῶν συνέδρων παρέχεται δωρεάν ἀπὸ τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν Ἡλείας.

(Ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως)

#### Ἱερά Μητρόπολις Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας

Ὁ συμπολίτης μας κ. Νικόλαος Χριστοδουλόπουλος, Διδάκτωρ τῆς Νομικῆς - Ἐφοπλιστής, προσέφερεν δωρεάν πρὸς τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν TELEFAX τῆς Ἐταιρείας TATINC, τύπου TTF 3700, προκειμένου νὰ καλύψῃ κενὸν εἰς τὴν μηχανοργάνωσιν τῶν Γραφείων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως καὶ προωθῆσῃ τὴν Ἱεραποστολικὴν δραστηριότητά της.

—Εἶναι καθολικὴ ἡ ἐκ μέρους τῆς κοινωνίας ἀναγνώρισις τοῦ ἐπιτελουμένου ἔργου ἐκ μέρους τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως εἰς τὸν τομέα τῆς Εὐποιίας καὶ Φιλανθρωπίας. Συχνὰ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Μητροπόλεως φθάνουν ἐπιστολὲς μὲ συγκινητικὸ περιεχόμενο. Ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Λειβαρτζίου τῶν Καλαβρύτων μεταξὺ ἄλλων μᾶς γράφει: «Παρακαλῶ δεχθῆτε τίς εὐχαριστίες μας γιὰ τὴν γενναίαν σὰς οἰκονομικὴν προσφοράν, γιὰ ἀναπήρους καὶ πτωχοὺς τῆς Κοινοτήτός μας οἵτινες σὰς εὐχονται μὲ τὴν καρδιά τους εἰς Ὑμᾶς καὶ τοὺς συνεργάτας σας ὑγείαν, χαρὰν, μακροήμερευση καὶ δύναμη ἵνα ποιμενεῖτε τὸ πνευματικὸ ποίμνιόν σας τῆς ὀρεινῆς ἀγόνου καὶ μαρτυρικῆς ἐπαρχίας μας, προσέτι προσευχόμεθα ὁ Ὑψιστος καὶ δοτὴρ παντὸς ἀγαθοῦ νὰ σὰς δίνει δύναμη νὰ πολεμᾶτε μὲ τοὺς τρόπους σας τὸν κατακλυσμὸ τῶν ἐπιθέσεων κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἀπὸ ἄθεους, τεμπέληδες, μοιχοῦς, καὶ μοιχαλίδες».

(Ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως)

#### Ἱερά Μητρόπολις Κερκύρας

Ἡ Ἱερά Μητρόπολις Κερκύρας καὶ Παξῶν στὴν ἐπιθυμία της νὰ τιμήσῃ τοὺς Ἐκπαιδευτικοὺς καὶ τοὺς Συεργάτες της, ὅλους δηλαδὴ ἐκείνους τοὺς πνευματικὸς ἀνθρώπους ποὺ ὑπηρετοῦν τὴν Παιδείαν τῶν παιδιῶν μας, διοργάνωσε ἐκδήλωση μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς Ἱεράς Μνήμης καὶ Ἑορτῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, τῶν Προστατῶν Ἁγίων τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας.

Ἡ ἐκδήλωση αὐτὴ τῆς Τοπικῆς Ἐκκλησίας τῆς Κερκύρας ἀποτελοῦσε μιά μικρὴ ἔκφραση τιμῆς καὶ ἀναγνώρισης στὸ δημιουργικὸ ἔργο τῶν ἄξιων Ἐκπαιδευτικῶν τοῦ Νησιοῦ μας, καὶ περιλάμβανε:

—Ἀπολυτίκιον τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν ἀπὸ τὴ Χορωδία τῆς Κερκυραϊκῆς Καντάδας μὲ δ)νηση τοῦ κ. Παν. Σπίνουλα.

—Πρόλογο τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Τιμοθέου.

—Διάλεξη μὲ θέμα: «Ἡ μορφωτικὴ ἀξία τῶν Ἱεράων Κανόνων τοῦ Μεγάλου Βασιλείου». Ὁμιλητὴς ὁ Ἄν. Καθηγητὴς τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου καὶ Ἐγκληματολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Ἀθηνῶν κ. Παναγιώτης Χριστινάκης.

—Ἐθνικὸ ὕμνον ἀπὸ τὴν ἴδια Χορωδία.

Ἀκολούθησαν: Παραδοσιακὰ Τραγοῦδια καὶ Δεξίωση πρὸς τιμὴν τῶν Ἐκπαιδευτικῶν.

(Ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως)

#### Ἱερά Μητρόπολις Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς

Στις 22 Ἰανουαρίου 1989 στὸν Καθεδρικὸ - Μητροπολιτικὸ Ἱερὸ Ναὸ Κοιμήσεως Θεοτόκου Σπάτων, ὁ

Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης κ. Ἀγαθόνικος, παρουσία τῶν ἐκπροσώπων διαφόρων ὑπηρεσιῶν καὶ πλήθους κόσμου, ἔκανε τὴν ἐτήσια λογοδοσία τῶν πεπραγμένων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, στὸν Ποιμαντικό, Λειτουργικό, Ἱεραποστολικό, Φιλανθρωπικό καὶ Πνευματικό τομέα. Μὲ πλήρη ἀπολογιστικά στοιχεία ἔδωσε τὴν πραγματική διάσταση τῆς ἐργώδους προσπάθειας καὶ ἐπιτυχίας, τοῦ ὄλου ἔργου τῆς χρονιάς ποὺ πέρασε. Τὴν ἴδια ἡμέρα ἔγινε καὶ ἡ προικοδότηση 52 ἀπόρων κορασίδων, κατὰ προτίμηση πολυτέκνων οἰκογενειῶν τῆς Μητροπολιτικῆς μας Περιφέρειας, μὲ ἰσάριθμα βιβλιάρια καταθέσεων, μὲ τὸ ποσὸ τῶν 10.000 δραχμῶν τὸ καθένα. Ἐπίσης τοὺς ἔδωσε ἀπὸ μία κουβέρτα καὶ ἀπὸ ἓνα φορεματάκι. Σὲ ὅλα δὲ τὰ παιδιὰ ποὺ παρευρέθησαν μοίρασε διάφορα παιχνίδια, κούκλες καὶ μπάλες. Γεγονὸς ποὺ προκάλεσε ρίγη συγκινήσεως, ἀφοσίωσης καὶ ἀγάπης τῶν παρευρεθέντων πρὸς τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη μας. Μέχρι σήμερον ἔχουν προικοδοτηθεῖ 795 ἄπορα κορίτσια ἀπὸ τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη μας.

—Στις 30 Ἰανουαρίου ὁ Σεβασμιώτατος ἐτέλεσε τὴν Θεία Λειτουργία στὸν Καθεδρικό - Μητροπολιτικό Ἱερό Ναὸ Κοιμήσεως Θεοτόκου Σπάτων καὶ στὴ συνέχεια δεξιώθηκε στὸ Ἐπισκοπεῖο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως τοὺς ἐκπαιδευτικούς τῆς πόλεως τῶν Σπάτων, τοὺς συλλόγους γονέων καὶ κηδεμόνων καὶ τὶς Ἀρχές τῆς πόλεως. Τοὺς ἀπήθυνε θερμὸ χαιρετισμὸ καὶ ἡ χορωδία τῶν Ἱερέων ἔψαλε διαφόρους ὕμνους καὶ τραγούδησε δημοτικὰ τραγούδια, ὑπὸ τὴν διεύθυνση τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Σχολῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως κ. Γεωργίου Κατσούλη.

(Ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως)

#### Ἱερά Μητρόπολις Νέας Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας

Τὴν 20ὴν Δεκεμβρίου αἱ τρόφιμοι τοῦ Ἐκκλησι. Ὁρφανοτροφείου Θηλέων «Ἁγία Φιλοθέη», τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ν. Ἰωνίας - Φιλαδελφείας, συνοδευόμενοι ὑπὸ τῆς Διευθυντρίας τοῦ Ἰδρύματος, μετέβησαν εἰς τὸ Μέγαρον Προεδρίας τῆς Δημοκρατίας καὶ ἐγένοντο δεκταὶ ὑπὸ τοῦ Προεδρικοῦ ζεύγους, ὅπου ἔψαλλον τὰ κάλαντα τῶν Χριστουγέννων καὶ διάφορα ἄλλα ἐπίκαιρα ἄσματα.

—Εἰς ἑορτασικὴν συγκέντρωσιν τῶν μελῶν τῶν Χριστιανικῶν Ὁμίλων Νέων καὶ Νεανίδων, πραγματοποιηθεῖσαν τὴν 8ην Ἰανουαρίου εἰς τὸ Πνευματικὸν Κέντρον Νεότητος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως ὁ Σεβ. κ. Τιμόθεος ὠμίλησε πρὸς τὴν Νεότητα καὶ εὐλόγησε τὴν Βασιλόπιτταν.

—Ἡ «Ἰωνική Ἑστία» εἰς πανηγυρικὴν συγκέντρωσιν τῶν μελῶν αὐτῆς κατὰ τὴν 29ην Ἰανουαρίου, ἀπένειμε εἰς τὸν Σεβ. κ. Τιμόθεον χρυσοῦν μετάλλιον διὰ τὴν προσφορὰν αὐτοῦ εἰς Ν. Ἰωνίαν καὶ τὴν περιφέρειαν ἐν γένει τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, τὴν ὁποῖαν παρυσίασεν ἐν συντόμῳ πρὸς τοὺς παρισταμένους ὁ Πρόεδρος τῆς «Ἰωνικῆς Ἑστίας» κ. Ἀρναούτογλου. Ὁ Σεβ. κ. Τιμόθεος, συγκεκινημένος διὰ τὴν προσγενομένην πρὸς αὐτὸν τιμὴν, ἠὺχαρίστησε τὸν Πρόε-

δρον καὶ τὰ μέλη τοῦ Διοικ. Συμβουλίου τοῦ Σωματείου τούτου καὶ ὠμίλησε καταλλήλως πρὸς τοὺς παρισταμένους.

(Ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως)

#### Ἱερά Μητρόπολις Τρίκκης καὶ Σταγῶν

Στις 10.11.1988 στά γραφεῖα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως συνεργεῖο τοῦ Τμήματος Αἱμοδοσίας τοῦ Κρατικοῦ Νοσοκομείου Τρικάλων πραγματοποίησε τὴν ἐτήσια κατάθεση αἵματος ἀπὸ κληρικούς καὶ λαϊκούς τῆς Μητροπολιτικῆς ἡμῶν Περιφέρειας. Εἶναι μιὰ προσπάθεια σημαντικὴ γιὰ τοὺς ἀναξιοπαθόντες ἀδελφοὺς ἀσθενεῖς ποὺ ἔχουν ἀνάγκη αἵματος.

—Στις 10.12.88 πραγματοποιήθηκε τὸ Δ' Συνέδριο Κατηχητῶν - Κατηχητριῶν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως. Τὸ πρῶτ' τελεσθήκε Ἀρχιερατικὴ θεία Λειτουργία στὸν Ἱερό Ναὸ τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων Τρικάλων προεξάρχοντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας καὶ στὴ συνέχεια στὴν αἴθουσα τοῦ Οἰκοτροφείου ἀρρένων «Ἁγίου Δημήτριος», ὁ Ἱεροκήρυξ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἀρχιμ. Ἰγνώτιος Ποῦτος ἀνέπτυξε τὸ θέμα: «Ἡ προσωπικότητα τοῦ Κατηχητοῦ». Ἀνταλλάχτηκαν γόνιμες σκέψεις καὶ διεξήχθη διάλογος ἐποικοδομητικός. Τέλος ὁ Σεβασμιώτατος ἔκλεισε τὸ συνέδριο μὲ εὐχὲς γιὰ ἐπιτυχία καὶ πρόοδο τοῦ κατηχητικοῦ ἔργου.

—Στις 20.12.88 ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ ἡ Ἡγουμένη τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Στεφάνου Μετεώρων Χριστοτύμφη μοναχῆ. Τὴν ἐπομένη στὸ Καθολικό τῆς Ἱερᾶς Μονῆς ἐψάλη ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία χοροστατοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Ποιμενάρχου μας κ. Ἀλεξίου ὁ ὁποῖος ἐξεφώνησε ἐπικήδειο λόγο ἐξάρρας τὴν προσωπικότητα τῆς μακαριστῆς Ἡγουμένης. Ἐκ μέρους τῆς Ἀδελφότητος τὴν ἀπεχαιρέτησε ἡ μοναχῆ Θεοτέκνη.

—Ἡ Ἱερά Μητρόπολις στίς 28.12.88 πραγματοποίησε βραδινὸ γιὰ τοὺς φοιτητὲς τῆς Ἐπαρχίας μας. Προηγήθηκε Ἀρχιερατικὸς Ἑσπερινὸς χοροστατοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Ποιμενάρχου μας στὸν Ἱερό Ναὸ Ἁγίων Ἀναργύρων Τρικάλων. Στὴ συνέχεια στὴν αἴθουσα τοῦ Οἰκοτροφείου ἀρρένων «Ἁγίου Δημήτριος» δόθηκε δεξίωση πρὸς τιμὴν τους καὶ ὁ Πανσο. Ἀρχιμ. Χριστόδουλος Μουστάκας ἀνέπτυξε τὸ θέμα: «Ἡ φαινομενολογία τοῦ ἀθεϊσμοῦ». Ἀκολούθησε ἐποικοδομητικὴ συζήτηση καὶ ὁ Σεβασμιώτατος ἔκλεισε τὸ βραδινὸ μὲ εὐχὲς γιὰ καλὴ πρόοδο καὶ εὐτυχισμένη τὴν καινούργια χρονιά.

(Ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως)

#### Ἱερά Μητρόπολις Χαλκίδος

1.000.000 δραχμὲς κατέθεσε ὁ Ἀρχιμ. Ἱερόθεος Κατωγᾶς, ὑπὲρ τοῦ Οἰκοτροφείου Ἀρρένων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος. Ὁ π. Ἱερόθεος ὑπηρετήσε εὐδοκίμως στὴν ἐνορία Ἁγίου Δημητρίου Ροθιῶν τῆς Β. Εὐβοίας καὶ ἤδη εἶναι συνταξιούχος. 1.000.000 δραχμὲς ὑπὲρ τοῦ φιλανθρωπικοῦ ἔργου τῶν Ἰδρυμάτων προσέφερε στὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτη Χαλκίδος κ. Χρυσόστομο, μὲ τὴν εὐκαιρία τῶν ἑορτῶν τῶν

Χριστουγέννων, ο κ. Πέτρος Πετρίδης, κάτοικος Χαλκίδος. 1.000.000 δραχμές προσέφεραν άνώνυμοι κάτοικοι έκ Σικάγου, διά του προϊσταμένου του Ί. Προσκυνηματός Όσίου Ίωάννου του Ρώσσου, για την σν-νέχιση τών έργων άνεγέρσεως τών έκκλησιαστικών κατασκηνώσεων, στην περιοχή Ταξιάρχης - Ήλιών Λ. Αϊδηψού. 3.921.090 δραχμές είναι τó ποσόν που συνενκντρώθη από τόν ξρονο άγάτης τής Ί. Μητροπόλεως.

— Έορτάσθησαν με μεγαλοπρέπεια οί 3 Ίεράρχες. Τό Σάββατο 28 Ίανουαρίου στο Πνευματικό - Νεανικό Κέντρο τής Μητροπόλεως έγινε διάλεξη προς τούς νέους από τόν Πρωτοπρεσβύτερο π. Κων. Φούσκα, άμισθο επίκουρο Καθηγητή του Πανεπιστημίου Άθηνών, με θέμα: «Ειρήνη - λόγος και άγώνας τών Τριών Ίεραρχών».

Τήν κυριώνυμη ήμέρα τής έορτής έγινε Θ. Λειτουργία στον Ί. Ναό Άγίας Παρασκευής, Πολιούχου Χαλκίδος, με τήν παρουσία Άρχών του Νομού, Καθηγητών, Διδασκάλων και μαθητών και ώμίλησε ό Θεολόγος καθηγητής και πρόεδρος του Τοπικού Παραρτήματος Π.Ε.Θ. κ. Σπυρίδων Τσιτσιγκος. Στο τέλος τής Θ. Λειτουργίας ό Προϊστάμενος του Ίερού Ναού Άρχιμ. Χριστόφορος Ίωαννίδης διένεμε σε κορίτσια τής ένορίας τά καθιερωμένα βιβλιάρια προικοδοτήσεως. Στους καθηγητάς και διδασκάλους παρετέθη δεξίωσις στο Πνευματικό Κέντρο τής ένορίας.

— «Ό άνθρωπος και τó φυσικό του περιβάλλον — Τό οικολογικό πρόβλημα», ήταν τó θέμα διαλέξεως που έγινε στο Πνευματικό Νεανικό Κέντρο τής Ί. Μητροπόλεως από τόν Θεολόγο Καθηγητή και Πρόεδρο του Παραρτήματος Π.Ε.Θ. κ. Σπυρίδωνα Τσιτσιγκο.

(Έκ τής Ί. Μητροπόλεως)

### ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Δι' έπιστολής του προς τόν Πρόεδρον τής Ούγγρικής Δημοκρατίας ό Πάπας Ίωάννης Παύλος Β' έδήλωσεν ότι δέχεται τήν πρόσκλησίν του νά έπισκεφθῆ τήν Ούγγαριαν. Άναλόγως έγραψε και προς τόν Πριμάτον τής Ρωμαιοκαθολικής Έκκλησίας τής Ούγγαρίας καρδινάλιον Λάσλο Πασκάι.

— Ό Πάπας Ίωάννης Παύλος Β' συνεχάρη δι' έπιστολής του τήν έν Έλλάδι έκδιδομένην έφημερίδα «Καθολική» επί τῆ συμπληρώσει 60 έτών από τής έκδόσεώς της.

— Ό ραδιοφωνικός σταθμός του Βατικανού άνεκοίνωσεν ότι τά ρωμαιοκαθολικά βιβλία μεταφράζονται εις τήν βουλγαρικήν γλώσσαν και ότι ή βουλγαρική κυβέρνησις ένέκρινε τήν εισαγωγήν τών μεταφράσεων αυτών εις Βουλγαρίαν.

— Διά πρώτων φοράν μετά τήν προσάρτησιν τής Λιθουανίας εις τήν Σοβιετικήν Ένωσιν ήρχισε νά εκδίδεται εις τήν θαλτικήν αυτήν χώραν έβδομαδιαία ρωμαιοκαθολική έφημερίς υπό τόν τίτλον «Ό κόσμος τής πίστewς».

— Έν Βελγίω έγέγοντο έκδηλώσεις προς τιμήν του «άποστόλου τών λεπρών» Ιερομονάχου Δαμιανού έξ άφορμής συμπληρώσεως 100 έτών από του θανάτου του.

## Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α

### ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Συνοδική Έπιτροπή Διορθοδόξων και Διαχριστιανικών Σχέσεων.

#### ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ

Η Έποεπιτροπή Έποτροφιών, εις έφαρμογήν του άρθρου 5 του ύπ' άριθ. 13) 1981 Κανονισμού τής ΔΙΣ, προκηρύσσει διά τó άκαδημαϊκόν έτος 1989 - 1990 τας κάτωθι ύποτροφίας:

Τρείς (3) ύποτροφίας εις Έλληνας κατά πρό-τίμησιν κληρικούς ή ύποψηφίους κληρικούς, πτυχιούχους Έλληνικών Θεολογικών Σχολών διά μεταπτυχιακάς σπουδάς εις τó έξωτερικόν.

Άπαραίτητος προϋπόθεσις (άρθρον 6) διά τήν χορήγησην ύποτροφίας διά σπουδάς εις τó έξωτερικόν είναι:

α) Η ιδιότης του κληρικού ή ύποψηφίου κληρικού, έγκύρως θεβαιουμένη.

β) Συστατικόν γράμμα του οικείου Άρχιερέως.

γ) Άντίγραφον πτυχίου.

δ) Βεβαίωσις τής Θεολογικής Σχολής, έξ ης άπεφοίτησεν ό ύποψήφιος ύπότροφος, εις τήν όποιαν νά εμφαινιται ή αναλυτική κατ' έτος έπίδοσις και θαμολογία αυτού.

ε) Ηλικία ούχι άνωτέρα τών 40 έτών. Εις έκτακτους περιπτώσεις, ή ΔΙΣ δύναται νά μεταθέτη και πέραν τών 40 έτών τó θριον ήλικίας του ύποψηφίου.

στ) Έγγραφος δήλωσις, ότι μετά τó πέρασ τών σπουδών αυτού ό ύποψήφιος θά τεθῆ εις τήν διάθεσιν τής Ίεράς Συνόδου, ίνα ύπηρετήση ως αύτη ήθελεν όρίσει.

ζ) Έποβολή πιστοποιητικών γεννήσεως, σπουδών, έκκλησιαστικής καταστάσεως και βιογραφικού σημειώματος.

η) Βεβαίωσις τής οικείας Σχολής του Πανεπιστημίου, εις τó όποιον ό ύποψήφιος προτίθεται νά σπου-

— Οί έν Έλλάδι Ίεράρχαι τής Ρωμαιοκαθολικής Έκκλησίας έζήτησαν έκ του Πάπα «νά είναι πιο προσεκτικός στο Μακεδονικό θέμα», ως αναφέρει ή έφημερίς «Καθολική».

— Από 7ης μέχρι 9ης Ίανουαρίου συνήλθεν έν Ρώμη ή πρώτη έπιτροπή προετοιμασίας τής έν Άφρική Ρωμαιοκαθολικής Συνόδου, ή όποία θά έξετάση τó θέμα: «Η Έκκλησία τής Άφρικής εις τά πρόθυρα τής τρίτης χιλιετίας».

— Έκατόν έξήκοντα καθηγηταί και καθηγήτρια τής Θεολογίας υπέγραψαν τήν λεγομένην «διακήρυξιν τής Κολωνίας», διά τής όποιας κατακρίνουν τόν Πάπαν Ίωάννην Παύλον τόν Β' και τήν Ρωμαϊκήν Κυρίαν διά κατάχρησιν έξουσίας, διά περιφρόνησιν τής βουλήσεως τών τοπικών τμημάτων τής Ρωμαιοκαθολικής Έκκλησίας και διά προβολήν διδασκαλιών, αί όποιαί προσκρούουν εις τήν συνείδησιν του πληρώματος τής Ρωμαιοκαθολικής Έκκλησίας.

δάση, ότι γίνεται ύπ' αυτού δεκτός, υποβαλλομένη εις την αρμοδίαν Υποεπιτροπήν Υποτροφιών μέχρι τέλους τοῦ μηνός Ἀπριλίου, ἤτοι ἓν ἑξάμηνον μετὰ τὴν χορήγησιν τῆς ὑποτροφίας.

Χρόνος ὑποβολῆς δικαιολογητικῶν, τὸ ἀργότερον ἕως τέλος Ἀπριλίου 1989.

Πληροφορία εἰς τὸ τηλέφωνον 72.18.381.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25ῃ Ἰανουαρίου 1989

Ὁ Γραμματεὺς τῆς Υποεπιτροπῆς  
Πρωτοπρ. Στέφανος Ἀθραμίδης

#### Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις: α) τῶν ἀρθρῶν 38, παραγρ. 2, καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν. Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977 ὡς καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 2899/16.12.1982 Ἀπόφασιν Ἡμῶν «Περὶ κατανομῆς τῶν ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων εἰς Ἑνοριακοὺς Ἱεροῦς Ναοὺς τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν», καὶ προκειμένου, ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἀγ. Ἰωάννου - ὁδοῦ Βουλιαγμένης, καλοῦμεν τοὺς θουλομένους, ἵνα καταλάβωσι τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 34/16 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ, «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 16ῃ Φεβρουαρίου 1989

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις: α) τῶν ἀρθρῶν 38, παραγρ. 2, καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν. Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977 ὡς καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 2899/16.12.1982 Ἀπόφασιν Ἡμῶν «Περὶ κατανομῆς τῶν ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων εἰς Ἑνοριακοὺς Ἱεροῦς Ναοὺς τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν», καὶ προκειμένου, ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἀθηνῶν «Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου», καλοῦμεν τοὺς θουλομένους, ἵνα καταλάβωσι τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 34/16 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ, «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 16ῃ Φεβρουαρίου 1989

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

#### Ἱερά Μητρόπολις Μεγάρων καὶ Σαλαμῖνος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 33, παράγραφοι 2 καὶ 5 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2)1969 Κανονι-

σμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῆς κενωθησομένης ἐν καιρῷ θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου τοῦ Ἑνοριακοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Νικολάου Σεληνίων Σαλαμῖνος, καλοῦμεν τοὺς θουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας ἢ ἀποκτήσαντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα τοῦ ἀρθρου 34 παραγρ. 1) ἔδ. γ' τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω Κανονισμοῦ, ὅπως ἐντὸς μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ σχετικὰ δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Μεγάροις τῇ 30ῃ Ἰανουαρίου 1989

† Ὁ Μεγάρων καὶ Σαλαμῖνος ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ

#### Ἱερά Μητρόπολις Καρυστίας καὶ Σκύρου

Προκειμένου νὰ προβῶμεν, εἰς τὴν πλήρωσιν κατ' ἐπιλογὴν μιᾶς (1) θέσεως Ἐκκλησιαστικοῦ Ὑπαλλήλου - Κλητῆρος Ὁδηγοῦ, κλάδου Δ.Ε. τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱεράς Μητροπόλεως, καλοῦμεν τοὺς θουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς 20ῆμέρου, ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης, ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά, εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως, διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω θέσεως.

Ἐν Κύμῃ τῇ 10ῃ Φεβρουαρίου 1989

† Ὁ Καρυστίας καὶ Σκύρου ΣΕΡΑΦΕΙΜ

#### Ἱερά Μητρόπολις Ξάνθης καὶ Περιθεωρίου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημεριῶν τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1) Ἀκαθίστου Ὑμνου Ξάνθης, 2) Ἀγίου Γεωργίου Λευκοπέτρας, 3) Ἀγίων Πέτρου καὶ Παύλου Πετεινοῦ, καλοῦμεν τοὺς θουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Ξάνθῃ τῇ 13ῃ Φεβρουαρίου 1989

† Ὁ Ξάνθης ΑΝΤΩΝΙΟΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις: α) τῶν ἀρθρῶν 38, παραγρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν. Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977 καὶ προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν θέσεων τακτικῶν Διακόνων ἐν τοῖς ἱ. ναοῖς 1) Τιμίου Προδρόμου Ξάνθης (Μητροπολιτικός), 2) Μεταμορφώσεως Σωτῆρος Ξάνθης, 3) Ἀγίου Γεωργίου Ξάνθης, καλοῦμεν τοὺς θουλομένους ἵνα καταλάβωσι τὰς Διακονικὰς ταύτας θέσεις καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου

34/16' του ύπ' αριθ. 2/1969 Κανονισμού «Περί Ίερών Ναών, Ένοριών και Έφημερίων» προβλεπόμενα κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης προκηρύξεως εις τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Έν Ξάνθῃ τῇ 13ῃ Φεβρουαρίου 1989

† Ὁ Ξάνθης ΑΝΤΩΝΙΟΣ

#### Ίερά Μητρόπολις Καστορίας

Έχοντες ύπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρὰ γρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ύπ' αριθ. 2/1969 Κανονισμού τῆς Ίεράς Συνόδου «περὶ Ίερῶν Ναῶν, Ένοριῶν καὶ Έφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς οργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἑφημερίων τῶν Ίερῶν Ναῶν 1) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου - Μητροπολιτικός, 2) Ἀγίου Γεωργίου - Πόλεως Καστορίας, 3) Ἀγίων Κωνσταντίνου - Ἐλένης, Πόλεως Καστορίας, 4) Ἀγίας Παρασκευῆς Ἀργους Ὁρεστικού, καλοῦμεν τοὺς θυλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως έντός μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης έν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Έν Καστορίᾳ τῇ 20ῃ Φεβρουαρίου 1989

† Ὁ Καστορίας ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

#### Ίερά Μητρόπολις Ζακύνθου

Έχοντες ύπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρὰ γρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ύπ' αριθ. 2/1969 Κανονισμού τῆς Ίεράς Συνόδου «περὶ Ίερῶν Ναῶν, Ένοριῶν καὶ Έφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς οργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἑφημερίων τῶν Ίερῶν Ναῶν 1) Ἀγίου Δημητρίου τῆς Κοινότητος Ἀγ. Δημητρίου, 2) Ὑπεραγίας Θεοτόκου Βιγλατσούρας περιοχῆς Ἀγριλιάς Κοινότητος Μουζακίου καὶ 3) Ἀγίου Νικολάου τῆς Κοινότητος Κουκουναρίας, καλοῦμεν τοὺς θυλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως έντός μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης έν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Έν Ζακύνθῳ τῇ 21ῃ Φεβρουαρίου 1989

† Ὁ Ζακύνθου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

#### Ίερά Μητρόπολις Μεσσηνίας

Έχοντες ύπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρὰ γρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ύπ' αριθ. 2/1969 Κανονισμού τῆς Ίεράς Συνόδου «περὶ Ίερῶν Ναῶν, Ένοριῶν καὶ Έφημε-

ρίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν οργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἑφημερίου τοῦ Ίεροῦ Ναοῦ

Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Βλαχοπούλου, καλοῦμεν τοὺς θυλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως έντός μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης έν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Έν Καλαμάτᾳ τῇ 24ῃ Φεβρουαρίου 1989

† Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

#### Ίερά Μητρόπολις Μεσσηνίας

##### ΚΛΗΣΙΣ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ

Πρὸς

Τὸν Πρεσβύτερον

Βασίλειον Γεωργίου Νικολακόπουλον

Έφημέριον τοῦ Ίεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Βασιλείου Βασιλιτσίου τῆς Ίεράς Μητροπόλεως Μεσσηνίας

Ἀγνώστου διαμονῆς

Ένεργοῦντες κατὰ σοῦ τακτικὰς ἐνόρκους ἀνακρίσεις, συμφώνως πρὸς τὸ ύπ' αριθ. πρωτ. 50)13 Φεβρουαρίου 1989 ἔγγραφον τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μεσσηνίας κ. Χρυσοστόμου, καλοῦμέν σε ὅπως ἐμφανισθῆς ἐνώπιον ἡμῶν εις τὸ Γραφεῖον τοῦ Μητροπολιτικοῦ έν Καλαμάτᾳ Ίεροῦ Ναοῦ Ὑπαπαντῆς τοῦ Σωτήρος τὴν 5ῃν Ἀπριλίου 1989, ἡμέραν Τετάρτην καὶ ὠραν 10 π.μ., προκειμένου νὰ ἀπολογηθῆς ἐπὶ ἀποδιδόμενων σοι κατηγοριῶν καὶ ὑποδείξεις τοὺς πρὸς ὑπεράσπισίν σου μάρτυρας.

Έν Καλαμάτᾳ τῇ 20ῃ Φεβρουαρίου 1989

Ὁ Ἀνακριτῆς

Πρωτοπρεσβύτερος Κωνσταντῖνος Γιαννακόπουλος

Ὁ Γραμματεὺς

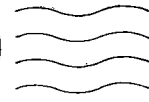
Πρεσβύτερος Κωνσταντῖνος Σακελλαρόπουλος

#### Ίερά Μητρόπολις Δημητριάδος

Έχοντες ύπ' ὄψει τὰς διατάξεις α) τῶν ἄρθρων 38, παρὰ γρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν. Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977 καὶ προκειμένου ἵνα προθῶμεν εις ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πληρῶσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου έν τῷ ἱ. ναῷ Ἀγίου Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ Ν. Ἰωνίας, καλοῦμεν τοὺς θυλομένους ἵνα καταλάβωσι τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 34/16' τοῦ ύπ' αριθ. 2/1969 Κανονισμού «Περί Ίερῶν Ναῶν, Ένοριῶν καὶ Έφημερίων» προβλεπόμενα κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως έντός μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εις τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Έν Βόλῳ τῇ 27ῃ Φεβρουαρίου 1989

† Ὁ Δημητριάδος ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ



Ἱερά Μητρόπολις Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου

ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Πρὸς

Τὸν Πρεσβ. Χαράλαμπον Ἰωάν. Χιρμπάκη  
πρ. Ἐφημέριον Ἀλικιανοῦ Κυδωνίας  
(καὶ νῦν ἀγνώστου διαμονῆς)

Διὰ τοῦ παρόντος κοινοποιούμεν σοι τὴν ἐρήμην σου ἐκδοθεῖσαν ὑπ' ἀριθμ. 1/31.1.89 ἀπόφασιν (ἐν περιλήψει) τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου, ἵνα οὕτω λάθῃς γνῶσιν αὐτῆς καὶ ἀσκήσης κατ' αὐτῆς τὸ κατὰ τὸ ἄρθρον 126 τοῦ Ν. 5383/1932 «Περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καὶ τῆς πρὸ αὐτῶν διαδικασίας» ἔνδικον μέσον τῆς ἀνακοπῆς ἐρημοδικίας.

Προσεπιδηλοῦμέν σοι ὅτι ἐν περιπτώσει παρελεύσεως ἀπράκτου τῆς ὑπὸ τοῦ Ν. 5383/1932 καθοριζομένης προθεσμίας, θέλη ἢ ὑπόθεσίς σου διαβιβασθῇ ἐνώπιον τοῦ Πρωτοθαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, λόγῳ ἀρμοδιότητος.

Χανιά, 1η Φεβρουαρίου 1989

Ὁ Γραμματεὺς τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου  
Πρεσβ. Δημήτριος Ἀλεξανδράκης

ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ  
ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ

Τὸ Ἐπισκοπικὸν Δικαστήριον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου κανονικῶς συνελήθον καὶ ἐν ἀπαρτίᾳ συνεδριάσαν τὴν 31η Ἰανουαρίου τοῦ 1989 ἔτους προκειμένου νὰ δικάσῃ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ πρ. Ἐφημερίου Ἀλικιανοῦ Κυδωνίας Χαράλαμπους Ἰωάν. Χιρμπάκη ἐπὶ ἀποδιδομένων αὐτῷ κατηγοριῶν μετὰ τὴν 1/31.1.89 ἀπόφασίν του ἐκήρυξε αὐτὸν ἔνοχον καὶ παρέπεμψεν ὡς ἀναρμόδιον τὴν ὑπόθεσιν αὐτοῦ εἰς τὸ Πρωτοθάμιον Συνοδικὸν Δικαστήριον τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης διὰ νὰ ἐπιληφθῇ τῆς ὑποθέσεως λόγῳ ἀρμοδιότητος.

Χανιά, 1η Φεβρουαρίου 1989

Ὁ Πρόεδρος  
† Ὁ Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου Εἰρηναῖος

Τὰ Μέλη  
Πρωτ. Ἰάννης Τσιτσιρίδης  
Πρωτ. Γεώργ. Μαραμπουτάκης  
Πρωτ. Γεώργ. Σταυρακάκης

Ὁ Γραμματεὺς  
Πρεσβ. Δημήτριος Ἀλεξανδράκης

«ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ  
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον  
ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἐλασσώνος ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ

† Ὁ Θήρας ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ὁμότ. Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

A) Ἐσωτερικοῦ : Δραχμαὶ 300 ἑτησίως.

B) Ἐξωτερικοῦ : Δολλάρια 20 ἑτησίως.

Τιμὴ ἑκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»  
δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐθαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Γενετήσιος ἀγωγή.

Ἱερᾶς Συνόδου, Ἐγκύκλιος 2448, πρὸς τὸν εὐσεβῆ Ἑλληνικὸν Λαὸν (περὶ τοῦ δημογραφικοῦ προβλήματος).

Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν Σεραφεῖμ, Ποιμαντορικὴ Ἐγκύκλιος (γιά τὴν 400ῆ ἐπέτειο ἀπὸ τὴν κοίμησιν τῆς ἁγίας Φιλοθέης — 1589 - 1989).

Μητροπ. Γρεβενῶν Σεργίου, Ἡ Ἱ. Μονὴ τοῦ Ὁσίου Νικάνορος καὶ τὸ κειμηλιοφυλάκιον αὐτῆς.

Μητροπ. πρ. Παραμυθίας Τίτου, Πρακτικὰ τοῦ Φροντιστηρίου τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου... τῆς περιόδου 1934 - 35.

Βασ. Ν. Ἀναγνωστοπούλου, Τὸ διορθόδοξο καὶ διαχριστιανικὸ ἔργο τοῦ Οἰκ. Πατριαρχείου (1923 - 87) καὶ ἡ συμβολὴ σ' αὐτὸ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης.

Τὸ Στ' διεθνὲς Συμπόσιον τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ τὸ προσκύνημα στὸν τάφο τοῦ Ἁγίου (Ἀττάλεια - Μῦρα, 3 - 7.12.1988).

Ἰω. Φ. Ἀθανασοπούλου, Ὁ Χριστιανισμὸς ἅγιος Ἀθανάσιος καὶ ἡ περὶ αὐτοῦ ἔμνημα.

Παρατηρήσεις καὶ Σχόλια.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Παράρτημα.